

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMI BAĞLAMINDA
BİR EĞİTİM DERGİSİ TASARIMI İÇİN ÖNERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Tamer KAVURAN

HAZIRLAYAN

Kainat ÖZPOLAT

2013

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMI BAĞLAMINDA BİR EĞİTİM
DERGİSİ TASARIMI İÇİN ÖNERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Tamer KAVURAN

HAZIRLAYAN
Kainat ÖZPOLAT

Jürimiz, **12.04.13** tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Doç. Dr. Mustafa YAĞBAŞAN
İletişim Bilimleri Anabilim Dalı Başkanı
2. Yrd. Doç. Dr. Ali Şen YILMAZ
3. Yrd. Doç. Dr. Tamer KAVURAN
- 4.
- 5.

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ..... tarih ve ..... sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Enver ÇAKAR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMI BAĞLAMINDA BİR EĞİTİM DERGİSİ
TASARIMI İÇİN ÖNERİ****Kainat ÖZPOLAT****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****İletişim Bilimleri Anabilim Dalı****ELAZIĞ – 2013, Sayfa: X+98**

“Görsel İletişim Tasarımı Bağlamında Bir Eğitim Dergisi Tasarımı İçin Öneri” isimli bu araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, görsel iletişimin kavranabilmesi, görsellerin tasarımlarda anlamlandırılması için algılama ilkelerinin tasarımı yönlendirmesi ve bir zemine oturtulabilmesi amacıyla oluşturulmuştur. İkinci bölümdeyse, dergi ve eğitim dergiciliği ele alınmış olup dergiciliğin günümüze geliş sürecine değinilmiştir. Dergi türleri ve eğitim dergileri yaşamı ve düşünceleri yönlendirmiş olması bakımından incelenmiş ve bir zemine oturtulmuştur. Üçüncü bölümde ise görsel iletişim bağlamında dergi tasarlama sürecine ve eğitim dergilerinin dergi olarak tasarlanma gerekçelerine yer verilmiştir. Dergi tasarlama sürecinde uyulması gerekenler sıralı olarak verilmekle birlikte dergilerin tasarlanma süreci ile ilgili karşılaşılabilecek sıkıntıları ortadan kaldırmak için tasarım ilkeleri doğrultusunda dergi tasarlama sürecine yer verilmiştir. Dördüncü bölümde ise araştırmanın yöntemi ele alınmıştır. Beşinci bölüm uygulama örneği ve analizden oluşmaktadır.

Bu inceleme sonucunda, eğitim dergisi tasarımlarında yer alan sorunları gidermede kullanılan yöntemler ele alınmıştır. Araştırmada, konuyla ilgili olan görsel örneklerle, araştırma, hem zenginleştirilmiş hem de netleştirilmeye çalışılmıştır. Eğitim dergilerinin grafik tasarımı açısından analizinin yapılması, teknik ve estetik açıdan tasarımcının önemini vurgulamak ve tasarımın sorunsuz sonuç vermesi açısından önemlidir. Bu bağlamda, eğitim dergilerinin tasarımlarını tasarım eğitimi almış tasarımcıların yapması gerektiği üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Görsel İletişim Tasarımı, Dergi, Eğitim Dergisi, Tasarım

SUMMARY

Master Thesis

**A PROPOSAL FOR AN EDUCATIONAL MAGAZINE DESIGN WITHIN THE
CONTEXT OF VISUAL COMMUNICATION DESIGN**

Kainat ÖZPOLAT

Firat University

Institute of Social Sciences

Department of Communication Sciences

ELAZIG-2013, Page: X+98

This study, by the name of *Proposal for an Educational Magazine Design within the Context of Visual Communication Design*, consists of five chapters. First chapter is formed for the comprehension of visual communication, perception principles' inducement of designs for visuals signification in designs.

In the second chapter, magazine publishing, educational magazine publishing and historical development process of magazine publishing are discussed in details. Notions such as the types of magazines and how educational magazines have shaped the lives and thoughts of the society are examined. The third chapter deals with magazine designing process within the context of visual communication, as well as justifications of why educational magazines are designed as magazines. The requirements in process of magazine design, how to set a course to abolish the problems about the process of magazine designing. The fourth chapter deals with the procedure of this study. The fifth chapter refers to an example of applications and the analysis.

Following this study, the methods used in dealing with the problems that exist in educational magazine designs are discussed. With the help of the visual samples, the study becomes both enriched and clarified. The analysis of educational magazines within the context of graphic design is significant in terms of emphasizing the importance of designer's role in technique and aesthetic issues. In this context, education should do designers trained in design magazines focused on design.

Key Words: Visual Communication Design, Magazine, Educational Magazine, Design.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖZET	III
SUMMARY	IV
İÇİNDEKİLER	V
ŞEKİLLER LİSTESİ	VIII
ÖNSÖZ	X
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM**1. GÖRSEL İLETİŞİM**

1.1. Görsel İletişim Nedir?	3
1.2. Görsel İletişim ve Yazı.....	3
1.3. Görsel İletişimde Anlama ve Anlamlandırma	5
1.4. Görsel Algı ve Gestalt	6
1.5. Algılama İlkeleri	7
1.5.1. Figür-Arkaplan İlişkisi.....	9
1.5.2. Denge	9
1.5.4. Algısal Gruplama.....	10
1.5.5. Benzeşme-Ayrışma	11
1.6. Tasarım Nedir?	11
1.7. Grafik Tasarım.....	12
1.8. Tasarım İlkeleri.....	14
1.8.1. Denge	14
1.8.2. Simetrik denge.....	14
1.8.3. Asimetrik denge	14
1.8.4. Orantı ve Görsel Hiyerarşi	14
1.8.5. Devamlılık.....	15
1.8.6. Bütünlük.....	15
1.9. Tasarımın Görselleştirilmesi	17

İKİNCİ BÖLÜM**2. DERGİ VE EĞİTİM DERGİCİLİĞİ**

2.1. Dergi Nedir?	19
2.2. Derginin Gelişim Süreci.....	19
2.3. Türkiyede Tasarımcılıkla Beraber Derginin Gelişimi ve Dergi Tasarımları	24
2.4. Dergi Türleri ve Eğitim Dergileri	33

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**3.GÖRSEL İLETİŞİM BAĞLAMINDA DERGİ TASARLAMA SÜRECİ**

3.1. Eğitim Dergilerinde Tasarımın Önemi.....	35
3.2. Eğitim Dergilerini Dergi Olarak Tasarlamanın Gerekçeleri	36
3.3. Dergi Tasarlama Süreci.....	37
3.3.1. Görsel Kimlik Oluşturma.....	37
3.3.2. Format Boyut	38
3.3.3. Grid Sistemi	39
3.3.4. Kapak	41
3.3.5. Logotype	42
3.3.6. Tipografi	44
3.3.7. Kurgu	45

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**4.YÖNTEM**

4.1. Problem Durumu.....	48
4.2. Araştırma Amacı.....	49
4.3. Araştırmanın Önemi.....	49
4.4. Araştırmanın Yöntemi.....	50

BEŞİNCİ BÖLÜM**5. UYGULAMA ÖRNEĞİ VE ANALİZİ**

5.1. Örnek İnceleme.....	51
5.2. Tasarlanacak Eğitim Dergisi Hakkında Genel Bilgi.....	56
5.3. Misyon.....	56
5.4. Vizyon.....	56
5.5. Yayınevi Logotype.....	57
5.5. Örnek Tasarım	58
5.6.1. Dergi Logotype.....	58
5.6.2. Format Boyut.....	59
5.6.3. Tipografi	59
5.6.4. Kapak.....	62
5.6.5. Derginin Derslere Göre Kurgusu	63
SONUÇ VE ÖNERİLER	75
EKLER.....	77
KAYNAKLAR	91
ÖZGEÇMİŞ	98

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1.1. Lascaux Mağarasındaki İlk çağ Hayvan Resimleri.....	2
Şekil 1.2. Hiyeroglif.....	4
Şekil 1.3. İnsan öğrendiklerinin %83'ünü çevresini gözlemleyerek öğrenir.	5
Şekil 1.4. Gestalt İlkesi.....	6
Şekil 1.5. Gestalt Denge İlkesi	9
Şekil 1.6. Gestalt Algısal Gruplama İlkesi	10
Şekil 1.7. Gestalt Benzeşme-Ayrışma İlkesi	11
Şekil 1.8. Sayfalar arasında bütünlük oluşturmak için çoğunlukla yatay ve dikey eksenlerden yararlanır	16
Şekil 1.9. Karalama ve fikir taslakları.....	18
Şekil 1.10. Ön taslaklar.	18
Şekil 2.1. Royal American Magazine 1774-1775.....	22
Şekil 2.2. Herper's Weekly 1862.....	23
Şekil 2.3. Aubrey Beardsley, The Yellow Book (Sarı kitap) Kapak Tasarımları, 1894.....	24
Şekil 2.4. Servet-i Fünun resimlemeleri.....	27
Şekil 2.5. Resimli Ay 1925, Hayat Dergisi 1956, Yedigün Dergisi 1933.	29
Şekil 2.6. Kalem Dergisi 1910, Kalem Dergisi 1927.....	30
Şekil 2.7. Yenilik Dergisi Aylık Fikir ve Sanat Dergisi 1955, Arredamento Dergisi .... Dekorasyon Dergisi.....	31
Şekil 2.8. Kim Dergisi 1961, Time Dergisi 1960, Time Dergisi içerik 1958	32
Şekil 2.9. Sanat Dünyamız Dergisi Üç Aylık Kültür Dergisi.....	33
Şekil 5.1. Uğur SBS dergi kapağı.....	51
Şekil 5.2. Uğur SBS dergi Türkçe sayfa örnekleri.....	53
Şekil 5.3. Uğur SBS dergi Matematik sayfa örnekleri.....	53
Şekil 5.4. Uğur SBS dergi Fen Bilimleri sayfa örnekleri.....	54
Şekil 5.5. Uğur SBS dergi Fen Bilimleri sayfa örnekleri.....	54
Şekil 5.6. Uğur SBS dergi İngilizce sayfa örnekleri.....	55
Şekil 5.7. Siret (ana firma) Logotype.....	57
Şekil 5.8. Vize Logotype.....	58
Şekil 5.9. Vize Format Boyut	59

Şekil 5.10. Vize Kapak Tasarımı	62
Şekil 5.11. A master Türkçe sayfası	63
Şekil 5.12. B master Türkçe sayfası.....	64
Şekil 5.13. A master matematik sayfası	65
Şekil 5.14. B master matematik sayfası	66
Şekil 5.15. A master fen ve teknoloji sayfası	67
Şekil 5.16. B master fen ve teknoloji sayfası	68
Şekil 5.17. A master sosyal bilgiler sayfası.....	69
Şekil 5.18. B master sosyal bilgiler sayfası.....	70
Şekil 5.19. A master İngilizce sayfası.....	71
Şekil 5.20. B master İngilizce sayfası	72

ÖNSÖZ

Günümüzde dergi tasarımlarının tasarlanma sürecinin, tasarlama ilkelerine uygun olmadan yapıldığını görmekteyiz. Bunun sebebi ise tasarımcıların mesleki algılanmasının sınırlarının tam olarak oturmadığı, tasarımcının aktif olarak rol oynadığı dergi tasarımlarını dizgi birimlerinde çalışan daktilografların düz mantıkla ele aldığı sorununu görünür kılmak için “Görsel İletişim Tasarımı Bağlamında Bir Eğitim Dergisi Tasarımı İçin Öneri” konulu araştırma çalışması yapılmıştır.

Araştırmanın hazırlanmasında kaynakların çok kısıtlı olması bazı zorluklar çıkarsa da yapılan taramalarda konuları gerektiği kadar detaylandırarak görseller yardımıyla araştırma zenginleştirmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın oluşmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Tamer KAVURAN’a en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu günlere ulaşmamda emeği olan sevgili eşim Dr. Emine ÖZPOLAT’a şükranlarımı sunarım. Hayırlı bir evlat ve vatana, millete faydalı bir birey olmam için beni yetiştiren anneme ve babama sonsuz teşekkürler. Geçirdiğim bu zorlu süreçte bana manevi destek vermiş değerli mesai arkadaşım Öğr. Gör. Şükran DÜZENLİ’ye teşekkürlerimi bir borç bilirim. Araştırmanın düzeltmelerinin yapılmasında desteğini esirgemen editör arkadaşım Birgül ERTÜRK’e şükranlarımı sunarım. Yüksek lisans eğitiminde bana daima olumlu katkılar veren İletişim Bilimleri alanındaki hocalarıma da minnet ve şükranlarımı sunar teşekkürlerimi belirtmek isterim.

GİRİŞ

Görünen her şey kendine özgü bir dil, algısal bir yapı içinde var olur. İletişim Türk Dil Kurumunca yayınlanan Toplum Bilim Terimleri sözlüğünde “Düşünce ve duyguların bireyler, toplumsal kümeler, toplumlar arasında söz, el-kol devimi, yazı, görüntü vb. aracılığı ile değiş tokuş edilmesini sağlayan toplumsal etkileşim süreci.” olarak tanımlanmıştır. İnsanın algı ve beğeni mekanizması beyinden işler dolayısıyla bazı açılardan görsel zekanın insan beyninin ilk dili olduğu söylenebilir. Beyin doğuştan itibaren görüntülerle ve resimlerle düşünür, hatta onları sözcüklerle ilişkilendirmeden bile önce. Görsel zeka gördüğümüz her şeyle ilgilenir: hayal edebildiğimiz her türlü şekil, desen ve tasarımlar somut ya da soyut görüntüler, renklerin ve dokuların tüm yelpazesi. Bunlar sadece gerçek, somut dış dünyamızda değil aynı zamanda zihin gözümüzle görebildiğimiz hayal dünyamızın derinliklerindedir.

İnsan gözü etrafında gördüğü şeyleri bir bütün olarak algılamaktadır ve bu algılama modelinde parçaların tek başlarına sahip oldukları özelliklerin bütüne olan katkıları önem kazanmaktadır. Bu çalışmanın amacı grafik tasarımda eğitim dergileri tasarımlarının tasarlanma sürecinde kullanılan tipografi, sayfalar arasındaki bütünlük ve grafik meteryallerinin doğru kullanımları arasında kurulacak olan ilişkinin önemine dikkat çekmek; bu ilişkinin kalitesinin nasıl yükseltileceği sorusuna cevaplar bulmak ve görsel iletişimdeki rolünü vurgulamaktır. Görsel iletişim açısından eğitim dergileri tasarımlarında kullanılan yöntemler tasarlama sürecine ilişkin süreci çıkartıp yapılması gerekenleri bilimsel olarak ortaya koymaktır. Kullanılan sayfa tasarım ilkelerinden yola çıkarak yazı ve tipografinin kullanılmasına kadar uzanan yelpazede çıkarımlar yapılabilir. Bir eğitim dergisinin hedef kitlesi de göz önünde bulundurulduğunda görsel iletişimi sağlayan etkenleri inceleme fırsatı bulmak mümkün olacaktır. Eğitim dergilerinde metin kullanımına ilişkin boşlukların değerlendirilmesi kullanılacak yazı fontunu ve puntosunu uygulamalarla ortaya çıkartma fırsatı yakalanacaktır. Başlık kullanımı, ara başlık kullanımı ve metin kullanımlarının görsel hiyerarşi adına nasıl olması gerektiği sorusuna cevaplar bulmuş aranacaktır. Sonuç olarak bu araştırmayı yaparken bilinen dergi tasarım ilkeleri dikkate alınarak eğitim dergi tasarımlarına yeni bir öneri olarak uygulamaları yapılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GÖRSEL İLETİŞİM

Görme duyusu insanoğlunun en önemli duyularındandır. Çevremizdeki nesnelere, olayları, durumları önce görerek tanımlar ve anlamaya çalışırız. İnsanoğlu bu özelliğini geliştirmek için on binlerce yıl harcamıştır. Yaklaşık olarak MÖ 15 000'li yıllarda bize ulaşan en eski mağara resimlerini yapmış olan atalarımız, gördüklerini algılayabiliyor ve resmedebiliyordu. Bu resimlerde av sahneleri ve insanoğlunun varlık sembolü olarak kullanılmışçasına el resimleri vardı. Bu resimler, imgelerin insan üzerinde etkisine ilişkin şekil çizilerek yapılmış ilk görsel iletişim örnekleridir (Uçar, 2004: 17).

Şekil 1.1. Lascaux Mağarasındaki İlk çağ Hayvan Resimleri

(www.mimtop.org/??=9147).

Lascaux mağarasındaki çizimlerin sanatın ilk örnekleri olup olmadığı konusu tartışılabilir, ancak görsel iletişimin ilk örnekleri olduğu kesindir (Uçar, 2004: 18).

Gombrich Sanatın Öyküsü kitabında şöyle bir saptamada bulunur, “...mağaraların duvarlarındaki ve tavanlarındaki resimler düzenlice yapılmamışlar, tersine, belirli bir düzen anlayışından çok uzak olarak, bazen birbirleri üzerine boyanmış ya da çizilmişlerdir.”

1.1. Görsel İletişim Nedir?

Yaşamımızın vazgeçilmezlerindendir görme duyusu. Yaşamın gerçeklerini görerek yaşamak ve görerek kurulan iletişimle hem etrafımızda yaşananları daha kolay anlayabiliriz, hem de bu olaylara tepkimizi kolayca şekillendirerek kendimizi anlatabiliriz. Çevremizde yaşananları, olayları öncelikle görerek tanımlar ve anlamaya çalışır, sonra tepki veririz. O nedenledir ki görme duyusu insanoğlunun en önemli duyularındandır (Ketenci, Can, 2006: 265).

Adından da anlaşılacağı gibi görsel iletişim, görsel yardımı ile iletişim, fikir ve bilgi okumak ya da üzerine baktığımız formların iletilmesi olarak tanımlanmaktadır (http://en.wikipedia.org/wiki/Visual_communication). İnsanların fiziki ve sosyal çevrelerden görüp algıladığını görme duyularıyla yorumlamalarıdır (<http://www.uludagsozluk.com/k/g%C3%B6rsel-ileti%C5%9Fim/>).

Emre Becer iletişimi; Gönderici ve alıcı olarak adlandırılan iki insan ya da insan grubu/kitleleri arasında gerçekleşen bir duygu, düşünce, davranış ve bilgi alışverişi olarak tanımlamaktadır (Becer, 1997: 11).

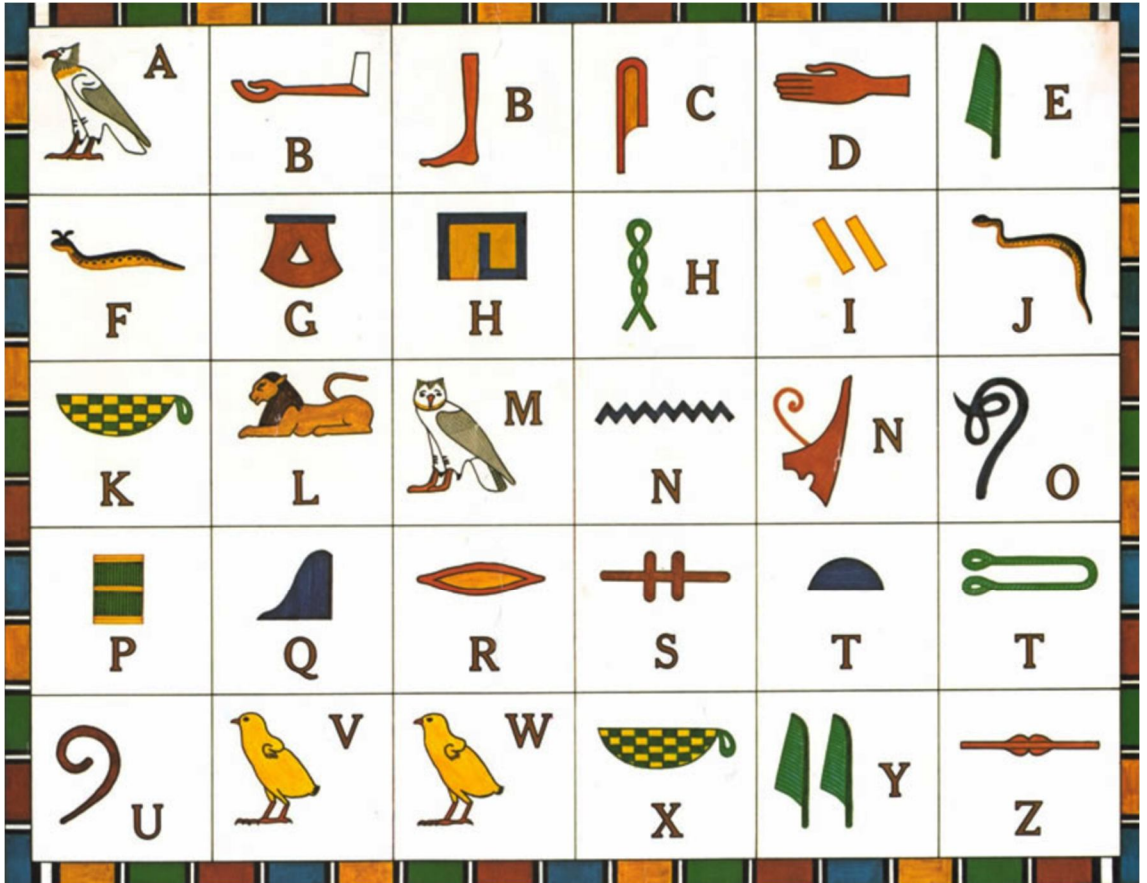
Görsel olanın en geniş tanımı görülebilen her şeydir; ancak, “görülebilen her şey” kavramı içine doğa ve doğa olayları ile hayvanları da aldığı için belli bir sınırlama getirmek gerekmektedir. Kültürel ürünler doğanın değiştirilmesiyle başlamaktadır. Bir manzara, hayvan ya da bitkiyi; manzara, hayvan olarak görmek, onu bir şekilde anlamlı kılmadan mümkün değildir (Barnard, 2002: 27).

1.2. Görsel İletişim ve Yazı

Günlük hayatımızda yazı, iletişim sürecinde etkin olarak kullandığımız bir ögedir. Gazete ve kitapların içeriklerine, adına harf dediğimiz bu işaretlerin çözümlenmesiyle ulaşırız. Ancak bunun yanı sıra pek çok simge şekil ve işaret de davranışlarımızda bize yön verir. Mesaj alışverişi ve karar verme süreci önemli, aynı zamanda kalıcı bir etkiye sahiptir (Uçar, 2004: 21).

Alfabenin bulunuşu yazılı iletişimde bir dönüm noktası olmuştur. Bazı kuramlara göre, alfabenin kökeni eski Girit piktogramlarına kadar uzanır. Ama bilinen ilk alfabetik yazı bugünkü Lübnan, Suriye ve İsrail'in bulunduğu bölgede hüküm sürmüş olan Fenikeliler tarafından bulunmuştur. Fenikeliler dışa açık bir ticaret toplumuymdu. Bu nedenle çivi yazısı ve hiyeroglif yazısını tanıyorlardı. Tamamen soyut biçimlere sahip 22 harften oluşan ilk alfabe M.Ö. 1500 yıllarında kullanılmaya başlandı. Yazı yönü sağdan sola doğru idi (Becer, 1997: 90).

İletişim sürecinde en etkin olarak kullandığımız öge yazıdır. Kitap, dergi, gazete vb. iletişim araçlarında vazgeçilmez olan bu öge aynı zamanda kalıcı bir etkiye sahiptir. Görme yoluyla izlediğimiz yazı, anlatılmak istenen mesajı okuyucuya doğrudan ulaştırmanın, konuyu ya da mesajı aktarmanın en etkili ve açık yollarından biridir (http://makinecim.com/bilgi_5613_REKLM-ve-TASARIM).

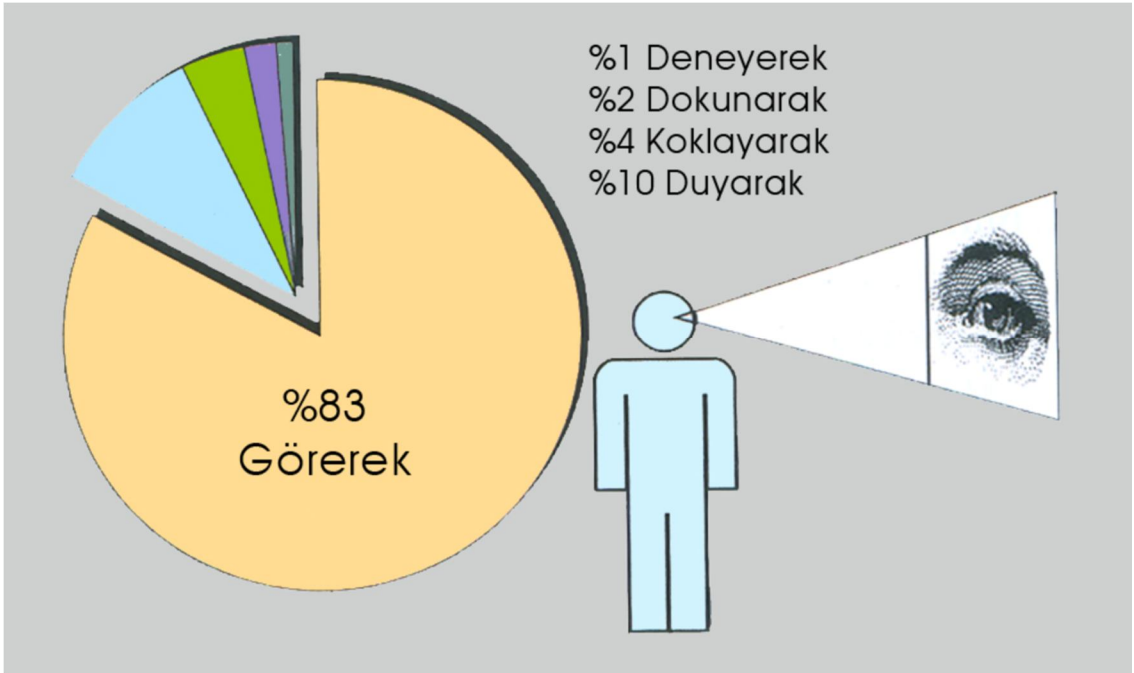

Şekil 1.2. Hiyeroglif (<http://www.idstyle.com/safari/egypt/hieroglyphics-table.jpg>).

1.3. Görsel İletişimde Anlama ve Anlamlandırma

Nesnel çevrenin algılanmasında ilk basamak görme olayıdır. Nesnelere üzerine düşen ışık bunlardan yansır ve gözün bilinen fizik yapısı sonucu göz küresinin içinde bir görüntü oluşturur. Bu görüntü, meydana gelen kimyasal süreç sonucu sinir sinyallerine dönüşerek beyne iletilir. Görme işlemi dediğimiz bu olay, ilke olarak her gözlemcide aynı biçimde yürümektedir. Görme sürecindeki benzerliklerin aksine anlamlandırma kişilerde farklı frekanslarda oluşur. Üzerinde 100'den fazla dil ve 5000 dolaylarında diyalektin kullanıldığı bir dünyada, görsel iletişim belki de en hızlı ve kolay iletişim biçimidir (Uçar, 2004: 59).

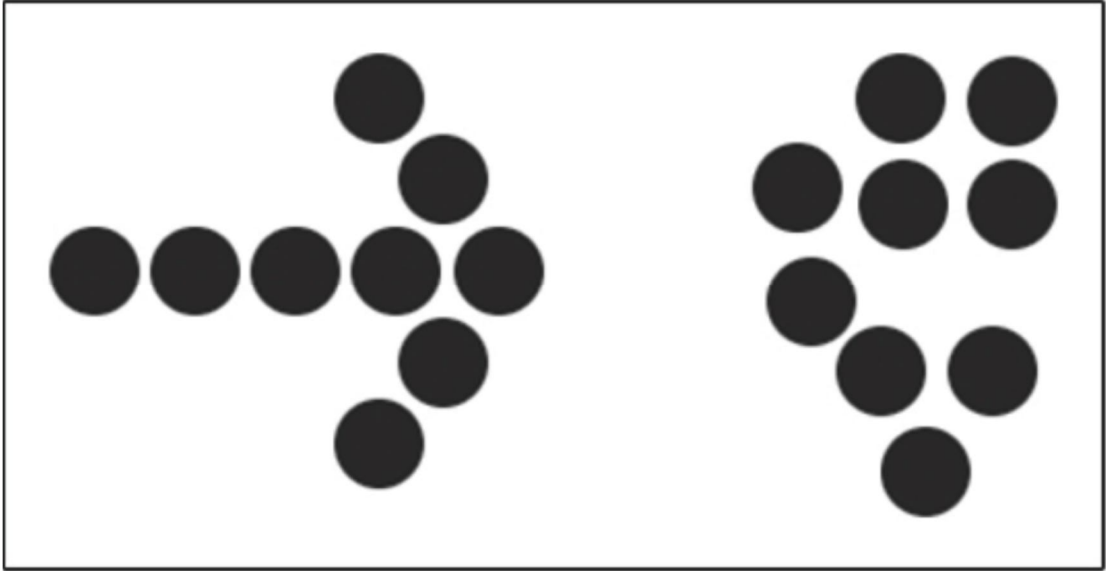
Çevrenin ve nesnelere algılanmasında ilk basamağın görme olduğunu söylemiştik. Nesnelere üzerine düşen ışığın yansıması, gözün fizik yapısı neticesinde göz küresinin içinde bir görüntünün oluşması olarak kısaca açıklayabiliriz. Oluşan bu görüntü sinir sinyallerine ulaşarak beyne iletilir. Beyne iletilen görüntünün anlaşılması ve anlamlandırılması görme olayından sonra gerçekleşir. Bu anlamlandırma süreci bireyin bazı özellikleri ile doğrudan ilişkilidir. Bu özellikler; sosyo kültürel durumu, zekâsı, eğitimi, estetik değerleri, edinilmiş deneyleri, içinde bulunduğu toplumun değerleri ile ilişkilidirler (http://makinecim.com/bilgi_5613_REKLM-ve-TASARIM).

Şekil 1.3. İnsan öğrendiklerinin %83'ünü çevresini gözlemleyerek öğrenir (Uçar, 2004: 59).

1.4. Görsel Algı ve Gestalt

1900'lerde Alman ve Avusturya'lı psikologların ortaya attıkları "Gestalt" kavramı, temelde insanın gözünün görsel deneyimleri nasıl organize edip algıladığını araştırır. Gestalt Almanca'da koymak, yerleştirmek, düzenlemek, anlamına gelen "stellen" fiilinden türetilmiştir. Gestalt kuramı, bellek, öğrenme, algılama, hatırlama ve problem çözme konularında yenilik getirmiştir. Organize bütünler birbirleriyle ilgisiz parçalardan çok daha kolay öğrenilip akılda tutulurlar. Gestalt kuramına göre, problemin bir bütün olarak derinliğine kavranıp buna bütün halinde çözüm aranması, kişiyi hızlı ve özgün buluşlara götürür (<http://www.mimaristil.com/gorsel-almi-ve-gestalt.html>, 2009).

Şekil 1.4. Gestalt İlkesi (<http://www.mimaristil.com/gorsel-almi-ve-gestalt.html>, 2009).

Yukarıdaki şekilde farklı olarak düzenlenmiş 9 adet daire vardır. Ama gözümüz ilk şekilde dairelerden çok onların birleşiminden oluşan ok figürünü algılar. Gestalt teorisini anlayabilmek için Gestalt teorisinin temel prensiplerine bir göz atalım;

- Görsel bir imajın parçaları, farklı bileşkenler şeklinde çözümlenebilir ve değerlendirilebilir.
- Görsel bir imajın tamamı onun parçalarının toplamından farklı ve daha kapsamlıdır.

Görsel iletişimin felsefi konularından olan Gestalt ilk seferde karmaşık gibi gelebilir, ancak konu örneklerle daha iyi anlaşılabilir. Bir manzara fotoğrafına baktığımızda dağlar, gökyüzü, göl, ağaçlar gibi elemanlar ayrı ayrı çok beğenilebilir. Tamamı ele alındığında ise tüm parçaların birbirlerini tamamlayan doğal bir güzelliğe ve mükemmelliğe sahip olduğu görülür. Bir afişe yakından bakıp incelediğimizde başlık, altbaşlık, illüstrasyon, tipografi gibi bağımsız elemanları gözümüze çarpabilir. Ancak tüm bunlar belli bir kavram ışığında birleştirildiğinde bütüne organik olarak bağlı bir doku oluştururlar. Örneğin müzikte her bir nota bir sesi ifade eder. Tek tek çalındığında ayrı ayrı sesler algılayabiliriz. Eğer bu sesler bir melodi ve armoni eşliğinde birleştirilirse, sonuç parçaların toplamından daha büyük ve güzel bir anlam ifade eder (Uçar, 2004: 65).

Gestalt felsefesini bilmek, grafik tasarımcıya hedef kitlenin algı boyutuna göre tasarım üretebilmek açısından değerli veriler sunar. İnsan gözü biçimleri ve formları gruplandırma ve ilişkilendirme özelliğine sahiptir. Aynı birim eleman farklı şekilde düzenlenerek değişik bir anlam ifade edebilir (Uçar, 2004: 65).

Gestalt felsefesi tasarımcı için algılamadaki gruplandırma yapmak ve verilen mesajı tam anlamıyla hedef kitleye ulaştırma açısından önemlidir.

1.5. Algılama İlkeleri

Algı: Duyusal uyarımların anlamlı deneyimlere çevrilme sürecidir. Bu deneyim, yani algı, uyarım ile sürecin ortak ürünüdür. Algılama sürecinin özellikleri, ışık, ses gibi değişik uyaranlar ile bu uyarlardan doğan deneyimler ya da algılar arasındaki ilişkilerden çıkartılabilir ve bu çıkarsamalar üstüne algılama kuramları geliştirilebilir. Algısal öğrenme geçmiş deneyimlerin duysal algılar üzerindeki etkisidir. Bir canlının öğrenmeye yatkınlığı yaşamını sürdürebilmesi için birinci derecede önem taşır ve bu yatkınlık büyük ölçüde canlının algısal becerilerine bağlıdır. Algısal beceriler ise uyaranlara daha etkili yanıt vermekle yakından ilgilidir.

Algısal öğrenme geçmişte canlı tartışmalara konu olmuştur. İlk Gestalt psikologları öğrenmenin algılamayı değişikliğe uğrattığını yadsımışlarsa da, bu olgu günümüzde hemen hemen evrensel kabul görmektedir. Bu değişikliğin kapsamı ve oluşma biçimi konusundaki araştırmalar ise sürmektedir. Konuya ilişkin iki temel kuramdan biri keşfetme diğeri zenginleştirme kuramıdır. Keşfetme kuramı kişinin daha

önce gözden kaçırdığı uyarınları ancak öğrenme yoluyla fark edebilir duruma geldiğini öne sürer. Zenginleştirme kuramı ise bir öğrenme deneyiminin ışığında kişinin farkına varma ve yanıtlayma yeteneğinin arttığı görüşüne dayanır. Zenginleştirme savı, öğrenmenin kişinin sıradan ilişkileri yorumlayma biçimini belirlediğini de savunur. Kişi, belirli açılardan bakıldığında elips olarak görülse bile bir tabağın her zaman daire biçiminde olduğunu varsaymayı öğrenir. Bu kuramcılara göre belirsizliklerin giderilip tam algılamaya varılabilmesi için bu tür varsayımlar gereklidir. Algı, nesne ve olaylara karşı organizmanın yaptığı, anlamlı, sistemli ve toptan bir tepkidir. Algılar, duyumların sonucu olarak ortaya çıkarlar (Ana Britanica Cilt 1, 1990: 376-377). Algılar, ferdin eski yaşantılarına ya da bilgilerine göre şekil alırlar. Bu sebeple, algı, bir kişilik tepkisidir. En önemli belirtisi de duyumların, belli bir nesne ve şekle ait olduğuna dair bir bilinç halinin kişide ortaya çıkmasıdır. Bunun için, kişide, bir şeyin algısı oluştuğu zaman, o şeyi tanıyor, biliyor demektir. Duyu organları yoluyla alınan duyumların neye ait olduğu fert tarafından bilindiği ya da tanındığı anda, duyumların bir yorumlanması söz konusudur. Bu sırada alınan duyumlar bir örgütlenmeye ve sonuç olarak da bir olguya dönüşür. Kulağımıza gelen bir sesin Mehmet'in sesi olduğunu bildiğimiz zaman Mehmet'in sesinin algısına sahibiz demektir. Bu durumda işitme duyumunu yerine "işitme algısı"ndan söz edilir. Algılar, kişinin hayata uyumu için son derece önemlidir. Bir kişi, bir nesne ya da olaya ait ne kadar çok duyuma sahip olursa, o nesne ya da olayı o kadar kolay ve sağlam algılar. Mesela, portakalın şeklinin görme organı olan gözle görülmesi, yumuşaklığının elle anlaşılması, tadının tatma organı olan dille belirlenmesi, kokusunun koklama organı olan burun ile anlaşılması hep birer duyumdur. Bu duyumlar zihinde birleşerek örgütlenme sonucu kişide "portakal" algısı meydana getirirler, artık "portakal" dediği zaman, biz, onun çeşitli duyu organı aracılığıyla aldığımız çeşitli özelliklerini hatırlayabiliriz. Gözümüzle uzaktan da görsek onu tanıyabiliriz. İşte böyle durumlarda "tam algı"dan söz edilebilir (Binbaşoğlu, 1992: 34).

Algılama ilkeleri tasarımcı için bir rehber niteliği taşımaktadır. Hedef kitlenin algısından hareketle uygulanırsa mesaj ve bilgiler amacına daha kolay ulaşabilir.

Algılama boyutunda araştırmalar sonunda ortaya çıkan belirli ilkeler ve sistemleri şöyle sıralamaktadır.

- Figür-Arkaplan İlişkisi İlkesi
- Denge İlkesi

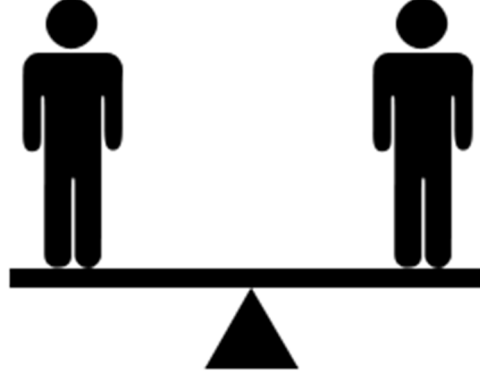
- Eşbiçimli Uygunluk İlkesi
- Algısal Gruplama
- Benzeşme-Ayrışma İlkesi (Uçar 2004: 66).

1.5.1. Figür-Arkaplan İlişkisi

Yüzeysel tasarımın temel prensiplerinden olan figür-arkaplan ilişkisi birbirleri arasındaki zıtlık ile belirgin hale gelir. Bir alan içinde bulunan pozitif elemanları figür olarak algılıyoruz. Figürü taşıyan görsel alanı ise arka plan veya zemin şeklinde tanımlıyoruz. Örneğin trafik işaretleri zıtlık etmenin algıyı kolaylaştırması amacıyla beyaz zemin üstüne siyah, kırmızı zemin üzerine beyaz, veya sarı zemin üzerine siyah şeklinde düzenlenmiştir (Uçar, 2004: 66; <http://www.mimaristil.com/gestalt-algilama-ilkeleri.html>).

Tasarımcının figür arka plan ilişkisini sağlamada kullanacağı tasarım mantığında hiç bir zaman baskın olan arka plan olmamalıdır. Arka plan verilmek isteneni öncelikli bir sıraya koyma işlemidir. Mesajın netleşmesini sağlamak için tasarımcıların başvurduğu bir ilkedir.

1.5.2. Denge

Şekil 1.5. Gestalt Denge İlkesi (<http://www.mimaristil.com/gorsel-almi-ve-gestalt.html>, 2009).

İnsan, doğası gereği simetri ile ortaya çıkan bir denge arayışı içindedir. Doğada, insan anatomisinde, yeryüzü şekillerinde denge unsurunu gözlemleyebiliriz. Örneğin ağırlığını taşıyamayan bir su damlası, simetrik ve dengeli bir biçimde yere düşer, vücudumuzun her iki yanındaki kollarımız hem görsel hem fiziksel bir denge

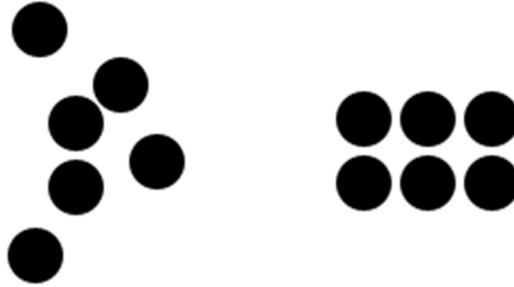
unsurudur. Gereğinde ellerimizi kullanarak dengemizi sağlarız. Aynı şekilde kollarımızın sonundaki ellerimiz orta parmak ekseninden iki tarafa doğru dengeli bir biçimde dağılır. Denge unsuru her zaman mutlak simetriyle birlikte bulunmak zorunda değildir. Doku, küçük-büyük ilişkisi, renk ilişkisi gibi farklı durumlar oluşturularak da denge yaratılabilir. Belki de doğada bu derece sık şekilde karşımıza çıktığından dolayı, simetrik denge sıradan ve sıkıcılık yaratabilir. Özgün ve yaratıcı çalışmalar oluşturmak için pek çok grafik tasarımcı simetrik denge yaratma kolaylığından uzak durmaya çalışır (Uçar, 2004: 66; <http://www.mimaristil.com/gestalt-algilama-ilkeleri.html>).

1.5.3. Eşbiçimli Uygunluk

Eşbiçimli uygunluk, imajların yapısal karakterlerinin simgeledikleri biçimlerle olan ilişkileri ve anlamlarının uyumluluğu ilkesidir. Bir bıçak veya testere, kesme olayını, kanlı bir bıçak bir cinayeti, ağzını açmış bir çingiraklı yılan korkuyu, elinde pankart tutan birileri başkaldırıcıyı simgeler. Eşbiçimli uygunluk ilkesi genelde simge oluşturma sistemleri içinde, doğrudan benzeterek ilişkilendirme, yöntemiyle kullanılır (Uçar, 2004: 67; <http://www.mimaristil.com/gestalt-algilama-ilkeleri.html>).

Tasarımcı mesajını bazen simgeleme yardımıyla da sağlayabilir. İnsanların zihninde ilk uyandırdığı şekliyle bir mesajı eşbiçimli uygunluk ilkesiyle tasarlayabilir.

1.5.4. Algısal Gruplama

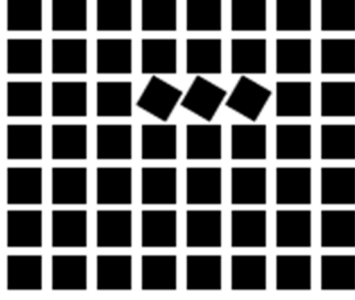

Şekil 1.6. Gestalt Algısal Gruplama İlkesi (<http://www.mimaristil.com/gorsel-almi-ve-gestalt.html>, 2009).

Algısal gruplama birbirine yakın olan grupların, uzak olanlara nazaran belirli gruplar halinde algılanması ilkesidir. Örneğin gölde yüzen ördekleri gördüğümüzde gözümüz birbirine yakın olanlarını gruplayarak algılar. Bu ilkenin iyi anlaşılması sayesinde iletişim tasarımı problemlerini çok daha kolay şekilde çözebiliriz. Çoğu

zaman nesnelerin veya şekillerin birbiri arasındaki ilişkinin bizim algılamamızda önemli rol oynadığı bir gerçektir. Her gün çevremizde ister istemez pek çok yazı duyuru ilan reklam ve tabela görürüz. Aslında bunların çoğu bir olay veya etkinliği haber vermek için hazırlanmıştır, bilgi boyutunda benzer mesajlar vermeye çalışırlar (Uçar, 2004: 67).

1.5.5. Benzeşme-Ayrışma

Şekil 1.7. Gestalt Benzeşme-Ayrışma İlkesi (Uçar, 2004: 68)

Benzeşme ayrışma, benzer biçimlerin grup içinde birlikte algılanmasına karşın, aslında birbirinden farklı olması durumudur. Aynı sıra ve aralığı devam ettirdiğimizde düzenli kareler açıları değiştirilmiş kareler ile belki ilk seferde hemen algılanamayabilecek ancak sonra farkları ortaya çıkacaktır. Bir yazı blogu içerisinde genel dokuyu bozmadan bazı kelimeleri ortaya çıkarmak için tipografiyi italik veya bold yaparken benzer bir ilişkiden yararlanıyoruz. Bu sistemi kullanmadan harf boyutunu büyüttüğümüzde ise görsel öncelik düzeni farklı bir şekle dönüşür ve istemeden benzeşme yapısını ortadan kaldırmış oluruz. Bu ise genel dokuyu bozar ve sayfa tasarımında farklı bir tonda vurgulama yapmaya çalışırken sözcükleri başlık seviyesine çıkarma tehlikesini doğurur. Bunun yanı sıra metin içerisinde italik hale getirilmiş bir sözcük genel dokunun karakteristiğini sürdürürken ayrışma ihtiyacına da cevap verebilir (Uçar, 2004: 66; <http://www.mimaristil.com/gestalt-algilama-ilkeleri.html>).

1.6. Tasarım Nedir?

Tasarım; günümüzde oldukça sık kullanılan, etkileyici bir sözcüktür. Ama, ne anlama geldiği tam olarak anlaşılmaz. Bütün sanatların temelinde bir tasarım olgusu bulunmaktadır. Tasarlama eylemi, oluşturulacak yapının organizasyonu ile ilgili her türlü faaliyeti içine almaktadır. Elizabeth Adams Hurwitz, kısa bir tanımını da yapar: Tasarım: “Gerekli olanın araştırılması.” Yale Üniversitesi Tasarım Bölümünden

Profesör Robert Gillam Scott; “Ne zaman tanımlanmış bir amaç için bir şey yapıyorsak, o zaman tasarlıyoruz.” demektedir. Başka bir deyimle; tasarım belirli bir amaç gözetilen yaratıcı bir eylemdir (Becer, 1997: 32).

Türk dil kurumu tasarımı; “Zihinde canlandırılan biçim, tasavvur” diye tanımlamaktadır. Tasarım zihinde canlandırılmış bir fikri bir düşünceyi bir hizmeti iki boyutlu ya da üç boyutlu düzlem üzerine aktarma sanatıdır. İnsan hayatının her kademesinde tasarım önemli bir yer tutmaktadır. Bunun sebebi ise insan her zaman estetik değerler üzerine yoğunlaşmıştır.

Tasarım bir amaç için zihinde çeşitli oluşumları bir araya getirmek ve iki boyutlu yada üç boyutlu bir düzlem üzerine aktarmak, görsel ve estetik olarak kabul görmektir. Tasarlama eylemi bir oluşumu kurgulamak ve estetik ilkeler doğrultusunda sunmaktır.

1.7. Grafik Tasarım

Grafik sözcük olarak Latince kökenli olup "grafyn"dan gelmektedir. İngilizcede "graphic" Fransızcada "graphique" olarak yazılmaktadır. Grafik sözcüğünün tanımı; sanatçının elinden özgün biçimlendirmeye çıkan ya da özgün çoğaltmayla (baskı yöntemiyle) elde edilen eserin, bilgi iletmek, basılmak, kitle iletişim araçlarında kullanılmak amacıyla hazırlanan; çizgi , yazı, resim ve bunların düzenlemeleriyle ilgili tasarımları kapsar. (Tepecik, 2002: 17).

Grafik tasarım bir mesajı iletmek, bir görseli geliştirmek veya bir düşünceyi görselleştirmek için metnin ve görsellerin algılanabilir ve görülebilir bir düzlemde, iki boyutlu veya üç boyutlu olarak organize edilmesini içeren yaratıcı bir süreçtir. Baskı, ekran, hareketli film, animasyon, iç mimari, ambalaj tasarımı gibi birçok ortamda dijital veya dijital olmayacak bir şekilde uygulanabilir. Grafik tasarımında ve grafik sanatlarda, görsel sanatların temel ilkeleri olan hizalama, denge, karşıtlık, vurgulama, hareket, görüntü, oran, yakınlık, tekrarlama, ritm ve birlik geçerlidir (http://tr.wikipedia.org/wiki/Grafik_tasar%C4%B1m; http://www.turkcebilgi.com/grafik_tasar%C4%B1m/ansiklopedi).

Grafik tasarım, görsel bir iletişim sanatıdır. Birinci işlevi de bir mesaj iletmek bir ürün ya da hizmeti tanıtmaktır. Grafik tasarım terimi ilk kez 20. yüzyılın ilk

yarısında metal kalıplara oyularak yazılan ve çizilen ve daha sonra da çoğaltmak üzere basılan görsel malzemeler için kullanılmıştır (Becer, 1997: 33).

İlk baskı üretimin başlangıcı tüm kitap sayfası tek bir tahta kalıba oyuluyor ve kalıbın içine oyulan resimler daha sonra elle renklendiriliyordu. Tümü elle yapılmış kitaplara göre daha hızlı üretilabiliyordu. Ama kalıplardaki hızlı aşınmalar yüksek tirajlara izin vermiyordu. Bu da, yöntemin en büyük sorunlarından birini oluştuyordu. Albrecht Dürer yaşadığı Nürnberg kentinin en büyük matbaasının sahibi idi. Kitap tasarımı ve baskı teknikleri üzerine büyük çalışmalar yaptı. Romalılar'dan bu yana Albrecht Dürer kadar yoğun bir biçimde harf tasarımı üzerinde duran kimse olmamıştı. Kendisinden sonra gelecek kitap tasarımcılarına büyük çığır açacak olan buluş da ondan geldi. Yani bir kasnak içerisine birden fazla kalıp bağlamak ve kalıpların aynı malzemedeki oluşmasını sağlamak (İstek, 2004: 78).

Grafik tasarım dekoratif sanatlar devriminden doğacaktır. 19. yüzyılın sonuna dek, üretimin hemen hemen sınırlı bir talebe yanıt verdiği bir ekonomide işportacılık yeterli olmaktadır. Birkaç yıl içinde kömür, buhar makinesi, fizik ve kimya alanındaki gelişmelerin üretime soktuğu birçok yeni buluş işleri kökünden değiştirir. Sanayi kentleri ve yöre kentleri yüzünden köyler boşalmaya başlar. Ağını hızla ören demir yolunun da bunda katkısı büyüktür (Weill, 2009: 12). Bütün bu gelişmelerin ışığında grafik tasarımın tarihine Kelmscott Basımeviden bakmakta yarar var. Uzun süre kitap tasarımıyla ilgilendikten sonra, grafik tasarım ve baskıya geçmeye karar veren Wiliam Morris, Nicolas Jenson'un 1470 ve 1476 yılları arasında gerçekleştirdiği Venedik Romen harf karakterlerini inceleyerek Golden (altın) adını verdiği ilk harf tasarımı gerçekleştirmiştir. Wiliam Morris'in kitap tasarımlarındaki düzenleme anlayışı sayesinde Kelmscott Basımevi grafik tasarıma ve özellikle de kitap tasarımına katkılarda bulunarak büyük bir hizmet vermiş, Morris'in harf karakterleri tasarımında sağladığı estetik güzellik, bütünü oluşturan en küçük ayrıntıyı bile tasarım birliği içerisinde ele alması, sonraki nesillere kitap tasarımı konusunda esin kaynağı olmuştur. Kelmscott'ta basılan kitaplar arasında "The Works of Geoffrey Chaucer" in ayrı bir yeri vardır. 556 sayfalık bu kitabın tasarımı, hazırlanması ve basımı, tüm yapıma katılanların olağanüstü çabasıyla 4 yılda gerçekleştirilebilmiş, 42 adedi kağıda, 14 adedi de parşomene basılmıştır. Haziran 1896'da kitabın basımının tamamlanmasından 3 ay sonra W. Morris ölmüştür (Bektaş, 1992: 15-16-17).

1.8. Tasarım İlkeleri

1.8.1. Denge

Bir tasarımda denge unsuru gözlemediği takdirde, ürün beklenen etkiyi yaratamaz. Burada sözü edilen denge, tasarımı oluşturan hareketli unsurların (Fotoğrafi tipografik veriler, ilüstrasyonlar vs.), belirlenen düzlem üzerinde dengeli dağılımıdır. Bir tasarımda iki farklı denge sistemi kullanılabilir: Simetrik ve asimetrik denge (Becer, 1997: 65)

1.8.2. Simetrik denge

Simetri denince ilk önce; iyi orantılanmış ve dengelenmiş parçaların oluşturduğu genel bir yapı akla gelir (Becer, 1997: 65).

Diğer yandan simetri dürüstlüğün, saygınlığın psikolojik simgesi olarak değerlendirilmektedir. Simetrik denge somut örneklerini doğada sık sık görürüz. Örneğin insan gövdesi ve insan yüzü simetrisinin en yakınımızdaki örnekleridir. Kitap, dergi, broşür gibi çok sayfalı basılı materyallerde de simetrik denge uygulamalarına çok sık rastlarız (Gültekin, <http://www.kirbas.com/index.php?id=334>, 2006)

1.8.3. Asimetrik denge

Asimetrik denge, birbirine benzemeyen ya da eşdeğer olmayan görsel unsurlar arasında dinamik bir denge ya da düzen sağlayan bir kavram olarak ele alınmaktadır. Simetrik dengede olduğu gibi asimetrik dengede de bir optik ağırlık merkezi vardır. Ama bu merkez geometrik merkezden farklı bir konumdadır. Asimetride, büyük yazı küçük yazıyı, büyük görsel öge küçük görsel ögeyi ezer ancak sayfada yine de bütünlük hakimdir. Simetri de, asimetri de dostunuz ya da düşmanınız olabilir. Muhafazakar ve sakın bir imaj için simetriyi; çağdaş ve genç bir imaj için asimetriyi seçmelidir. Simetri de düzen ve kural, asimetride rastlantı ve keyfilik egemendir. Simetri katılık ve sınırlılığı, asimetri ise hayatı, eğlenceyi ve özgürlüğü simgeler (Gültekin, <http://www.kirbas.com/index.php?id=334>, 2006).

1.8.4. Orantı ve Görsel Hiyerarşi

Görsel hiyerarşi, tasarım içinde vurgulanmak istenen mesaja göre görsel unsurların ölçülenmesi anlamına gelir. Kimi tasarımlarda fotoğraf öne çıkarılırken, kimisinde tipografik unsurlar, kimisinde renk, hatta bazılarında tasarım yüzeyindeki

beyaz boşluk ön plana çıkarılır. Tasarımcı görsel hiyerarşi yoluyla okuyucunun gözünü tasarım üzerinde yönlendirebilme olanağını bulur. Hiyerarşik yapı içinde birbiriyle üstünlük çatışmasına giren unsurlar arasında dinamik ilişkiler kurulabilir (Becer, 1997: 69 – 70)

Tasarımcı görsel hiyerarşiyi amacına uygun şekilde kullandığı takdirde, mesajını etkin şekilde kurgular ve okuruna iletir. Tüm bu süreç içinde renk, büyüklük, tipografi, imaj (fotoğraf, illüstrasyon veya diyagram) açıklık, koyuluk, tasarımcının organize etmesi gereken elemanlardandır. Bahsedilen hiyerarşik yapının tasarımı aşamasında sayısız seçenekler ortaya çıkabilir. Örneğin büyük olan her zaman en önce algılanan eleman olmak zorunda değildir. Büyük pastel bir fotoğrafın yanındaki parlak renklere sahip dinamik ve etkin bir görsel imaj, sayfanın kurgusunu tamamen değiştirebilir (Uçar, 2004: 154).

1.8.5. Devamlılık

Okuyucunun gözü, tasarım yüzeyinde belli ilkeler doğrultusunda hareket eder. Göz hareketlerinin ustaca değerlendirildiği bir tasarım daima hedefine ulaşır. Göz alışkanlık gereği soldan sağa ve yukarıdan aşağıya doğru bir yön izler. Gözün yatay hareketleri dikey hareketlerine göre daha kıvrak ve hızlıdır. Ayrıca göz; büyükten küçüğe, koyu renkten açık renge, renkliden renksize, alışılmamış olandan alışılmış olana doğru bir yol izler. Göz bir unsurdan diğerine doğru kesintisiz geçişler yapabiliyorsa, devamlılık sağlanmış demektir. Devamlılık görsel unsurların boyutları ve biçimleri arasında oluşturulan benzerlikler, tekrarlamalar ve görsel hiyerarşi ile sağlanabilir. Tek bir tasarım içinde olduğu kadar dizi oluşturan bir çok tasarım arasında da devamlılık sağlanabilir. Örneğin bir derginin, kitabın sayfalarında, dizi oluşturan kitap kapaklarında bir bütünün parçaları olduğu izlenimi yaratmak için devamlılık sağlayan unsurlar kullanılabilir. Yani bir yayınevinin dizi kitaplarının kapaklarında fotoğraf yada illüstrasyonun, yazar adının, logonun aynı yerde kullanılması, aynı yazı karakterinin tercih edilmesi görsel devamlılığı sağlar (Becer, 1997: 70; Gültekin, <http://www.kirbas.com/index.php?id=334>, 2006).

1.8.6. Bütünlük

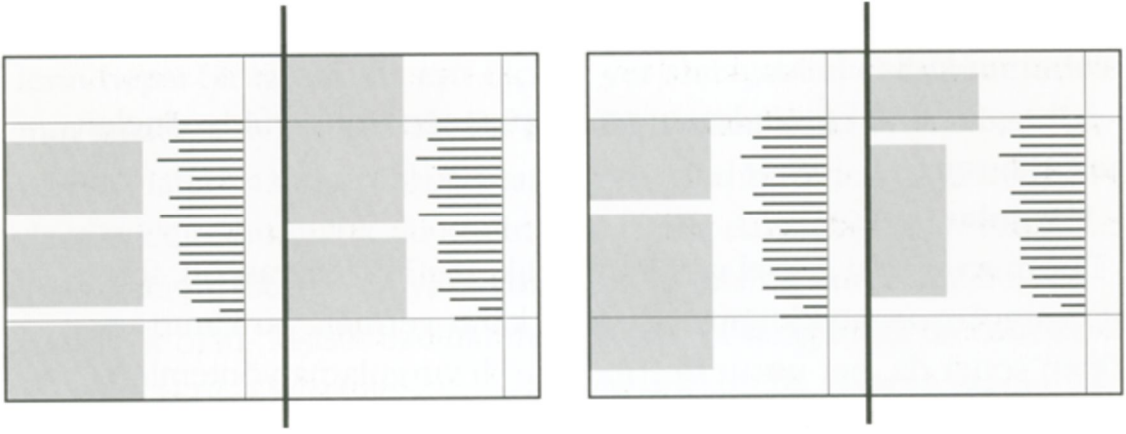
Tasarım ilkelerinden belki de en çok dikkat edilmesi gerekeni bütünlüktür. Bir tasarımda bulunan görsel unsurlar bütünlük oluşturacak şekilde bir araya getirildiğinde

etkili olurlar. Aynı temel biçime, dokuya, boyuta, renge ya da duyguya sahip ögeler bir tasarımda bütünlüğü oluştururlar (Becer, 1997: 70).

Becer'e göre tasarımcı bütünlük oluşturmada bazı farklı yöntemlere başvurabilir:

Bordür: Tasarım yüzeyini çevreleyen bordürler bütünlük sağlamada kullanılabilirler. Bordürler arası ölçü, üslup gibi benzerlikler, bir tasarımı bütünlüğe ulaştırabilirler.

Beyaz boşluk: Gerekli yerlerde beyaz boşluklar bırakılarak bir tasarımda bütünlük sağlamak mümkündür.

Şekil 1.8. Sayfalar arasında bütünlük oluşturmak için çoğunlukla yatay ve dikey eksenlerden yararlanılır (Becer, 1997: 73).

Eksen: Bir grafik tasarım yüzeyinde bütünlük oluşturmada en yaygın kullanılan yöntemlerden biri eksen kullanmaktır. Bir tasarım yüzeyinin çatısı en az iki olmak üzere, üç ya da daha fazla yatay ve dikey eksenden oluşur. Resimle tipografiyi aynı hizada yerleştirmek için eksenlerden yararlanılır.

Üç nokta yöntemi: Tasarımcılar, kompozisyon yüzeyinde belirledikleri üç odak noktasını tasarımın bağımsız birimlerini birbirine bağlayan unsurlar olarak kullanabilmektedir. Göz, bir yüzey üzerinde yer alan üç unsuru hayali çizgilerle birleştirerek bir üçgen oluşturmakta ve tasarımı bir bütün olarak algılamaktadır. Sayfa tasarımında, karşılıklı sayfalar arasında bütünlük sağlamak için şu yöntemlerden yararlanabiliriz: Her iki sayfada da; aynı rengi, yazı karakterini ya da tasarım üslubunu kullanabiliriz. Sol sayfadaki eksenin konum ve ölçüsünü sağ sayfada yineleyebiliriz.

Vurgulama: Hangi görsel unsuru (başlık, metin, fotoğraf vb) vurgulayacaksak önceden karar verip ona göre boyut büyütme koyu ton ya da canlı renk kullanımı gibi vurgulama yöntemleri denenmelidir. Unutmayınız!.. Bir tasarım yüzeyinde her şey aynı anda vurgulanmak istenirse vurgu kavramı yok olur. Vurgulayıcı unsur; konuya, müşterinin beklentilerine ve hedef kitlenin özelliklerine göre değişebilir. Vurgulama; ön plana çıkarılması gereken unsur ile ikinci planda kalması gereken unsurlar arasında gerçekleştirilecek bir yön, boyut, biçim, doku, renk, ton ya da çizgi kontrastı ile gerçekleştirilebilir (Becer, 1997: 72,73,74).

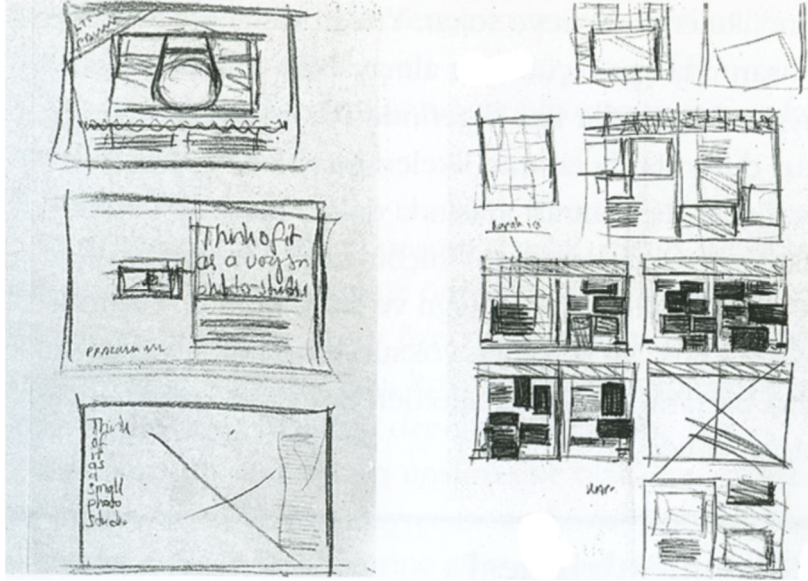
1.9. Tasarımın Görselleştirilmesi

19. yüzyıl sonlarında yeni yeni ortaya çıkmaya başlayan ve o zamanlar hiçbir saygınlığı olmayan reklam firmalarında metni yazan kişi, hazırlanan ilanda neyin nereye yerleştirileceğini kabaca gösteren bir kroki çizerek, bunu üretim teknolojisini iyi bilen, yazı karakterlerini tanıyan bir ressama iletiyordu. Ressamın hazırladığı çalışma ise bütünüyle kopyaya dayanmaktaydı. Bu kişiler kesinlikle birer tasarımcı değildirlir. Zaten o dönemlerde bu sektörde çalışan hiç kimsenin kafasında tasarım ya da tasarımcı kavramı oluşmamıştı. Zamanla, görselleştirme işini üstlenen ressamın sorumlulukları artmaya başladı, yanına birkaç yardımcı verildi. Böylelikle, “Sanat Yönetmenliği” mesleği doğdu. Görselleştirme, bir tasarımın en önemli yaratıcı evresidir (Becer, 1997: 75).

Tasarımın görselleştirilmesi süreci şu aşamalardan oluşur;

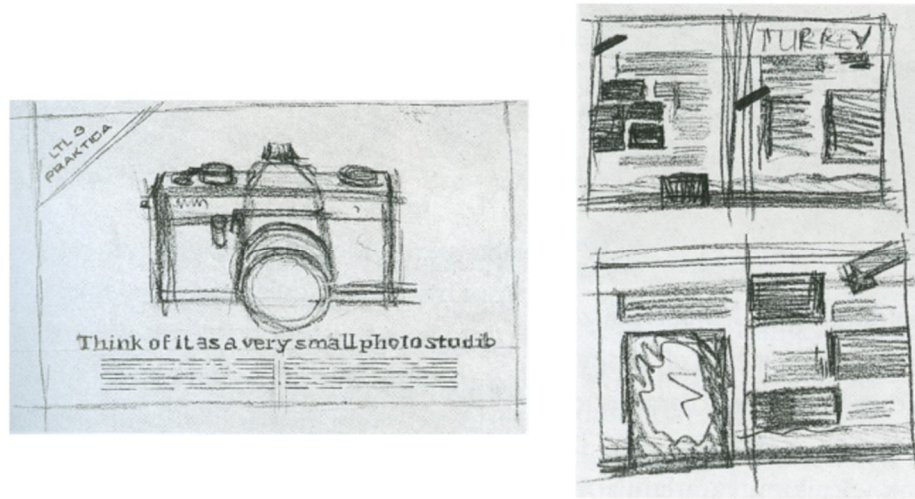
Araştırma, durum tespiti ve kararların verilmesi: Bu aşamada, yapılacak tasarımın hedef kitlesi, amacı, verilecek mesaj, temel fayda, üretim biçimi ve çoğaltım sayısı gibi konular tartışılır ve karar verilir.

Ön taslaklar: Çoğu zaman sadece tasarımcının kendi kafasındaki fikri ve görsel kurguyu ortaya koymaya yarayan hızlı karalamalar düzeyinde, kurşun kalem veya keçeli kalemle yapılmış çizimlerdir (Uçar, 2004: 158).

Şekil 1.9. Karalama ve fikir taslakları (Becer, 1997: 76).

Becer “Görsel İletişim ve Grafik Tasarım” kitabında taslakları görselleştirmenin ilk basamağı, yaratıcı düşünceleri yalınlaştırarak aktaran görsel notlar ya da karalamaları her taslağın birer zihinsel alıştırma olduğunu ve tasarımın görselleştirilmesi sürecinde en uzun tutulması gereken evresi olduğunu söyler (Becer, 1997: 76).

Şekil 1.10. Ön taslaklar (Becer, 1997: 77).

Sunum Taslakları: Orjinal aşamasından bir önceki aşamadır. Gerçek başlık, yazı karakteri, konumu, gerçek renkleri ve düzeniyle ayrıntılı düzenlemenin görüleceğı bu taslaklar çalışma durumunun ve hızının detaylarına bağılı olarak değışkenlikler gösterebilir (Uçar, 2004: 159).

İKİNCİ BÖLÜM

2. DERGİ VE EĞİTİM DERGİCİLİĞİ

2.1. Dergi Nedir?

Dergi, düzenli aralıklarla yayınlanan, değişik ilgi alanlarına hitap eden, deneme, makale, inceleme, araştırma ve eleştiri gibi yazılar, değişik edebi türleri ya da belirli konulara yönelik derlemeleri içeren ve genellikle resimli olan basılı yayınlardır (Ana Britannica, C. 10: 44).

Dergiler, pek çok kritere göre sınıflandırılabilir. Ancak konularına göre bakıldığında hedef kitle ve temalarına, göre sınıflandırmak daha yararlı olacaktır. (Elden, 2009: 181) Dergiler genellikle süreli yayınlardır. Çoğunlukla aylık olarak yayımlanır. Ancak haftalık ya da iki aylık ve yılda bir kez çıkan dergiler de vardır. Dergiler niteliklerine göre farklıdırlar. Belirli bir konunun ayrıntılı olarak incelendiği bir iletişim aracıdır. Gazetelerde gerektiği gibi incelenmeyen, atlanan bilgilerin daha yoğun bir şekilde verilmesi söz konusudur. Dergilerin en belirgin özelliği, yöneldikleri belirli bir okuyucu kitlesinin olmasıdır. Dergiler, gazeteler gibi günlük yayımlanmayıp, periyodik olarak haftalık, aylık, üç aylık vb. aralarla yayımlanmaktadır. Dergiler değişik hedef kitlelere yönelmektedir. Örneğin; eğitim dergisi, ekonomi dergisi, kadın dergisi gibi. Ekonomiyi ilgilendiren bir konu, kadın dergisine gönderilirse yayımlanmaması muhtemeldir. Dergiler halkla ilişkiler uzmanının özel kitlelere ulaşması gerektiğinde işini kolaylaştırır. Çünkü verilecek mesajlar daha kolay işlenebilecek, kitlelere daha kolay ulaşabilecektir (Ana Britannica, C. 10: 44).

İnsanlığın bilgi paylaşımında önemli yere sahip olan dergiler, zaman içerisinde çeşitlenerek gelişimini devam ettirmektedir.

2.2. Derginin Gelişim Süreci

Tarihsel kökenleri el yazması kitapçılık, el ilanı, balad (şiirin müziğe uyarlanmış hali), halk masalı ve almanaklara (özel bir alanda bilgiler içeren yıllık bir yayın türü) kadar inmekle birlikte, gerçek anlamda dergiler batıda basımcılığın gelişmesinden sonra ortaya çıkmaya başlamıştır. Zamanla kitap ile gazete arasındaki geniş bir alanı dolduran

dergiler, günümüzde biçim ve içerik açısından çok değişik türlere ayrılmıştır (<http://www.wikiturk.net/Madde/36819/derginin-tarihi>).

İlk dergi, bilinen en eski dergi olan ve Hamburg’da yayımlanan “Erbauliche Monaths-Unterredungen”i - Örnek Aylık Düşünceler (1663-1668) çok geçmeden öteki Avrupa ülkelerinden çıkan benzer yayımlar izledi. Bilim alanındaki gelişmeleri tartışma ve yayma gereğinden doğan bu ilk dergiler, hemen her alana ilişkin yazıları kapsıyordu. Edebiyat dergileri yönünde ilk adımlar, düzenli kitap kataloglarına eklenen eleştiri yazılarıyla atılmıştır. Okuyucuyu eğlendirmeye, meraklarını gidermeye ve yararlı öğütler vermeye yönelik hafif dergi türü 1672’de yayımlanan “Mercure Galant”la başladı ve kısa sürede etkili oldu (Ana Britannica, C:10: 44-45).

18. yüzyıldaki gelişmeler, yüzyılın başında okuryazarlığın ve yeni düşüncelere ilginin artmasıyla, dergiler daha oturmuş bir yapı kazandı. 19. yüzyıl ve kitlesel yayımlar 1830’larda daha geniş okuyucu kitlelerine ulaşmak amacıyla çıkarılan ilk ucuz dergilerin eğiticilik işleri, zamanla yerini değişik konularda ilginç bilgiler verme ve oyalayıcı konuları işlemeye bıraktı. Bazıları aile, kadın ve çocuk gibi belirli kesimlere seslenen bu dergilerde resimlere bolca yer verilmeye başlandı. Aynı zamanda, kolay okunan, hafif edebiyat dergileri de yaygınlaştı. Fiyatların düşmesine paralel olarak artan satışlar, reklamların bu alanda da boy göstermesine yol açtı. Avustralya, Hindistan ve Çin gibi batı etkisine açılan ülkelerde ilk dergiler 19. yüzyılda çıkmaya başladı. Aile ağının idealleştiği bu dönemde kadın dergileri başlı başına bir tür olarak gelişmeye başladı. Giderek ev işleri, mutfak ve giyim konularında yararlı bilgilere ağırlık veren bu dergiler giyim ve moda alanında yol göstericilik üstlendi. The Lady (1865) Harpers Bazar (1867-1929’dan sonra Harper’s Bazaar) ve Vogue (1892) gibi nitelikli dergiler köklü yayımlar olarak öne çıktı (<http://www.wikiturk.net/Madde/36819/derginin-tarihi>).

17. yüzyılda yayımlanmaya başlayan bilimsel uzmanlık dergileri, 19. yüzyılda yeni araştırma alanlarının açılmasıyla daha yaygın bir tür durumuna geldi. Aynı zamanda edebiyat ve düşün dergileri çeşitli güncel sorunların tartışıldığı forumlar olarak büyük önem kazandı. Bu arada bilimsel düşünceleri yaymayı amaçlayan Nature (1869) ve İngiliz yaşam biçimini alaycı bir yaklaşımla ele alan Punch (1841), yayın dünyasında seçkin bir yer kazandı (<http://www.wikiturk.net/Madde/36819/derginin-tarihi>).

20. yüzyıl teknik yenilikler ve artan okuyucu kitlesi nedeniyle yüksek tirajlara ulaşan dergiler, maliyetlerini karşılamak için giderek reklam gelirlerine dayanmaya

başladı. Bu arada dergilerin, konuları ve ulaştıkları kitleler açısından belirli malların tanıtılmasına elverişli olanaklar sunması, reklamcılarının bu alana ilgisini daha çok artırdı. Özellikle ABD’de popüler dergiler, pazarlama sisteminin bir parçası durumuna geldi. Reklam ajanslarının çarpıcı görüntüler sunma çabası, dergileri sayfa düzenine daha çekici bir biçim vermeye yöneltti. Renkli baskıya geçilmesinde reklamcılarının önemli bir etkisi oldu. Öte yandan reklamcılarının mali baskısı zamanla dergilerin içeriğini ve yayın politikasını etkileyecek bir boyuta ulaştı. 1930’larda bazı ünlü süpermarketler dağıtımını doğrudan yaptıkları dergiler çıkarmaya başladı, bazı ticari kuruluşlar yayın dünyasına girdi (<http://www.wikiturk.net/Madde/36819/derginin-tarihi>).

1930’lardan sonra genel dergiler giderek gerileme sürecine girdi. Benzer koşullardan etkilenen kadın dergileri, yeni beğenilere uygun olarak ilgi alanını genişletme yoluna gitti. Genç kızlara hitap eden dergi türleri yaygınlaştı. Aynı zamanda gazetelerde hafta sonu, Pazar ekleriyle bir ölçüde dergicilik alanına girmeye başladılar. Özellikle I. Dünya Savaşı’ndan sonra hızlı bir siyasal ve toplumsal değişimin yaşandığı Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinde dergicilik alanında da canlı bir gelişme görüldü (Ana Britannica, C:10: 45).

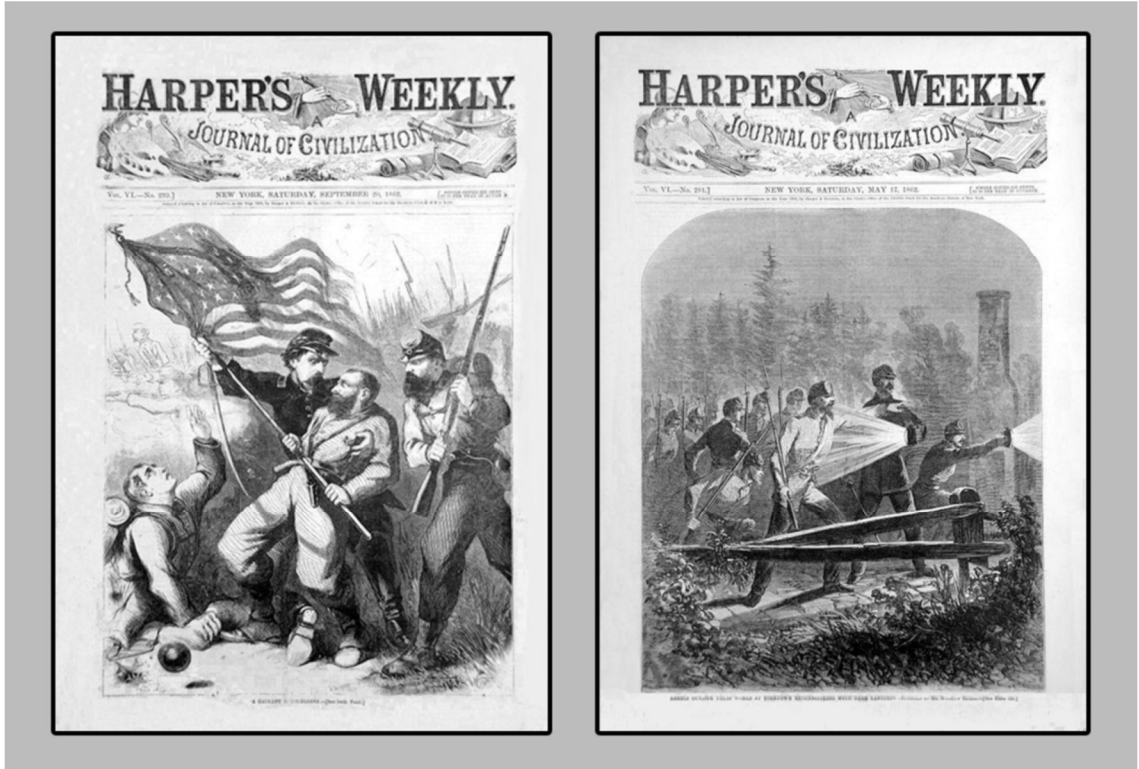
20. yüzyılın toplum yaşamına getirdiği hızlı tempo, gündem hakkında kısa yoldan bilgi edinme gereğine uygun yeni dergi türlerinin doğmasına zemin hazırladı. Bunun ilk örneği haber dergiciliğine öncülük eden Amerikan Dergisi “Time” (1923) oldu. ABD’de 20. yüzyılın başlarında çıkan ve başka kaynaklardan alınan yazıların özetlenerek sunulmasına dayanan dergiler içinde “Reader’s Digest” (1922) başlı başına bir yer edindi. Başlıca bir sanayi durumuna ulaşan dergicilik günümüzde çok geniş bir alana yayılmıştır. 20. yüzyılın ikinci yarısında uzmanlık alanlarına göre daha da çeşitlenen mesleki, ticari ve teknik dergiler, kendi alanlarındaki en son gelişmeleri aktarır ve teslim ettikleri kesimin çıkarlarını savunur. Sınırlı bir tirajı olmakla birlikte, reklamcılara belirli tüketici çevrelere doğrudan ulaşma açısından geniş olanaklar sunar. Konularında uzman yazarların makalelerine yer veren bu dergiler yetkin baskılarıyla da dikkati çeker (Ana Britannica, C:10: 45).

Şekil 2.1. Royal American Magazine 1774-1775

(<http://magazinehistory.blogspot.com:2010>).

Derginin maliyetini arttıran illüstrasyonlar ancak tahta kalıpla basılabiliyordu. Bu da, zaman alan, eziyetli bir işti. Ancak, resimden vazgeçmek de mümkün değildi. “Amerikan dergi yayıncılığının ilk döneminde, görsel yaratıcılık teknolojiyle sınırlıydı. Harf kalıpları, pres ve kağıt İngiltere’den ithal ediliyordu. Genelde, baskı ve illüstrasyonların röprodüksiyonu kötü kalite idi. Sonuçta, metal baskı yerine, ağaç baskı ile çoğaltılıyordu. Royal American Magazine, Amerikan yayıncılığının düzenli illüstrasyon kullanan ilk dergisi oldu. Toplam 15 sayıda, 22 kazıma illüstrasyon yayımlandı. Bunlar içinde, Paul Revere’nin politik resimlemeleri kayda değerdir. Royal American Magazine, illüstrasyonun, bir derginin tamamlayıcı elemanı olarak kullanılmasının başlangıcını işaret eder (Tuncay, 1998: 14-15).

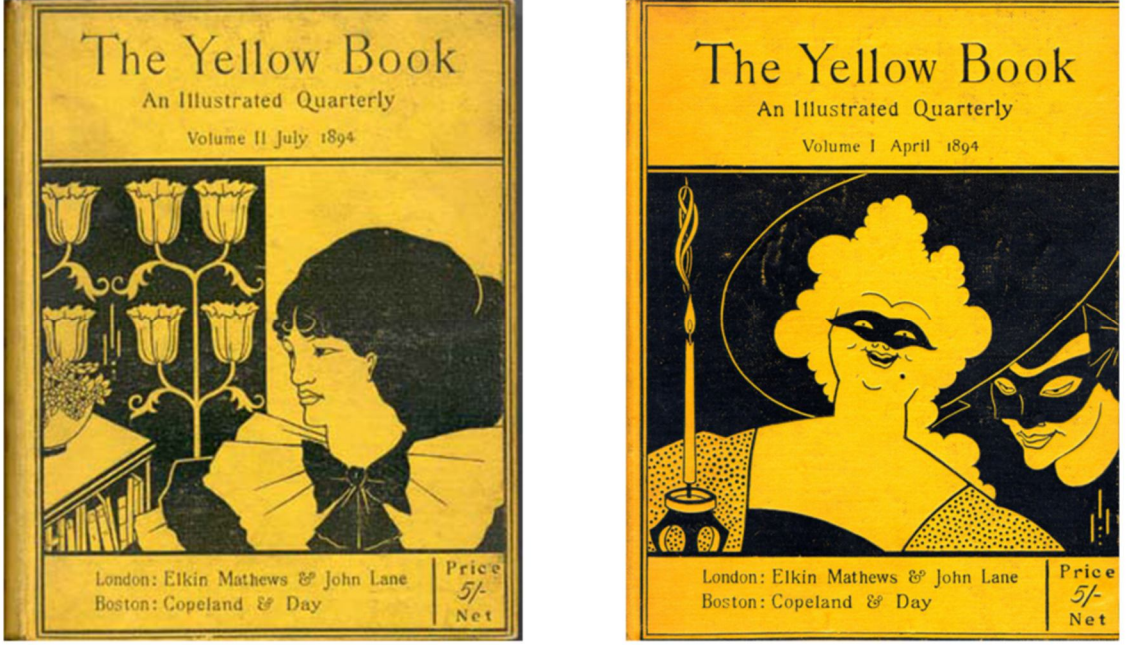
Şekil 2.2. Herper's Weekly 1862

(http://www.magazineart.org/main.php/v/massweeklies/harpersweekly/Harper_s+Weekly+1862-09-20.jpg.html: 2011).

İllüstrasyonların basımı için gravür tekniği kullanılıyordu. Godey's Lady's Book (1836 – 1898) 150.000 satarak büyük başarı elde etti. Modayla ilgili illüstrasyonlara yazıdan daha fazla yer ayırıyordu. Avrupa'da ise ancak tahta baskı sistemi ile illüstrasyon basabilen, Illustrated London News'u (1842) birçok şehrin resimli haber dergisi takip etti. Bunlar; L'illustration in Paris ve Die illustrierte Zeitung (1843), Fligente Blatter (1844), Kladderadatsch (1858), La illustracion (1849) ve 1850'de de Amerika'da Illustrated Newspaper, Harper's Weekly idi. Aslında, bu dönemde fotoğraf makinası kullanılmaya başlanmıştı, ancak; fotoğraf filminin teknik yetersizliği, savaş görüntülerinin fotoğraflanmasına engeldi. Ancak hâlâ, yazılar okunabilirliği az, daracık ve birbirine yakın sütunlar halindeydi. Konular birbirini takip ediyor, bir konunun bittiği yerde diğeri başlıyordu (Tuncay, 1998: 15).

Sanayi devrimi, baskı tekniklerinin gelişmesini hızlandırdı, daha az sürede daha çok baskı yapabilmek olanağı doğdu. Dergi tasarımı konusu da, endüstri devrimi sonrası Arts & Crafts hareketiyle ilk kez gündeme geldi. 1894'te Aubrey Beardsley The Yellow

Book adlı süreli yayının “art editor”ü olarak anıldı. “... Bir yazın ve sanat dergisi olan The Yellow Book, açık sarı renkteki kapağı ile Londra’da yenilik ve ahlaka aykırılığın sembolü olmuştur” (Tuncay, 1998: 15).

Şekil 2.3. Aubrey Beardsley, The Yellow Book (Sarı kitap) Kapak Tasarımları, 1894 (Bektaş, 1992: 25).

2.3. Türkiyede Tasarımcılıkla Beraber Derginin Gelişimi ve Dergi Tasarımları

Tasarım; günümüzde oldukça sık kullanılan, etkileyici bir sözcüktür. Tasarım; bir model, kalıp ya da süsleme yapmak değildir. Bir tasarım kendi içinde bir yapıya ve bu yapı arkasında bir planlamaya sahip olmalıdır. Bütün sanatların temelinde bir tasarım olgusu bulunmaktadır. Tasarım eylemi, oluşturulacak yapının organizasyonu ile ilgili her türlü faaliyeti içine almaktadır (Becer, 1997: 32).

Grafik tasarımcı sayfada fotoğraf, illüstrasyon, alt ve ana başlık, resimlerin alt yazılarını yerleştirirken okuma sürecinin hem entelektüel hem de optik yönlerini dikkate almalıdır. Sayfa üzerindeki yazı alanı ve kenar boşlukları (marjlar) önceden belirlenmiş olmalıdır. Teknolojinin son derece gelişmiş olduğu günümüzde, kapak ve sayfa

tasarımları önceden elde hazırlanmış olan taslaklara bağlı kalarak bilgisayarlarda yapılabilmektedir (Genç ; Sipahioğlu, 1990: 32).

Dergi tasarımında da belli kurallar vardır ve bu kurallar çerçevesinde hareket edilir. Ancak; burada okurun görsel zevki de göz ardı edilmez. Dergiler salt haber taşıyıcı olarak tanımlanmazlar. Periyodik olarak haftalık, onbeş günde bir, aylık ve daha uzun periyotlarda yayımlandıkları için yayın periyotları süresince okurun okuyabileceği bilgileri, hep güncel kalacak bir üslupla okura iletmek zorundadırlar. Dergide kullanılan tüm malzemeler, periyodu süresince hep güncel kaldığı gibi, geniş zamanda, gerektiğinde başvurulacak bir bilgi hazinesi niteliğindedir. Bu nedenle de dergi yazı dili daha ayrıntılı ve geniş zamanlıdır. Dergi tasarımında da haberin anatomik yapısından yararlanılır ve leke değerlerinin oluşturacağı düzene uyulur. Dergi tasarımcısının grafik sanatçısı kadar grafik bilgisine ve yaratıcılığına sahip olması gerekir. Dergi tasarımında haberlerin sunumunda olabildiğince sadelik ön plandadır. Dergi tasarımcıları da aynen gazete tasarımcıları gibi dergi sayfası boyutunda milimetrik zeminli ve üzerinde tasarlanan ölçü ve sayıda sütunların olduğu plan kağıtlarını kullanır ve gazete tasarımındaki aşamalara göre tasarımı yaparlar. Aynı görsel simgeleri kullanır ve tasarım simgelerinin iletmediği mesajlar aynı anlamı taşırlar. Dergi sayfa planları yan yana bitişik sol ve sağ sayfa olmak üzere iki sayfadan oluşur ve sayfa tasarımı, formayı oluşturan bu sayfa düzeninde sol sayfa-sağ sayfa ilişkisi ve bütünlüğünde yapılır. Dergi forma düzeninde yan yana iki sayfada; çift numaralar sol, tek numaralar ise sağ sayfadadır. Tasarımcı, yazı işleri ve dergi teknik yönetmenince oluşturulan bu plana / prototipe, forma bütünlüğü ve baskı öncesi çalışmaların aksamaması ve sonuçta, derginin zamanında okura ulaştırılması için bu düzene mutlak uyar. Dergi tasarımında, sayfalar arasında uyum ön plandadır. Dergide genel tasarım politikası izlenir ve tipografinin/yazının tüm özelliklerini kullanılır. Üst başlıklar, başlıklar ve alt başlıklarda vb. gibi, kullanılan yazı karakterleri üzerinde, yazının anatomik yapısını bozmayacak şekilde kaligrafik grafik uygulamalar yapılarak sayfada görsel güzellik sağlanır. Bazen, sadece yazıları kullanarak, bazen yazı görsel birlikteliğiyle yoğrulmuş bir tasarım düzeni uygulanır (Ketenci, Bilgili, 2006: 321-324).

Zaman ve uzaklık engelini aşamayan konuşma dili, binlerce yıl boyunca insanların düşüncelerinin de bu engelleri aşamamasına neden olmuştur. Yüz yüze iletişim kurmanın güç olduğu noktada insanlara ulaşabilmek için sözlerin kalıcı hale

gelmesi önemliydi. İlk kayıtlı belgeler, taş üzerine aktarılmıştı. Süreç içinde kitapla devam eden bu bilgi aktarımı, el yazması tekniğinin kullanılması nedeniyle uzun ve zahmetli bir iş haline gelmiştir. Baskı tekniklerinin gelişimiyle beraber bilginin, haberin insanlara rahatlıkla ulaştırılabilme olanağı sağlanmıştır. İletişim insan yaşamının ayrılmaz bir parçasıdır. Davranışlar, düşünceler ve ilişkiler isteyerek ya da istemeyerek iletişim halindedir ve iletişimle ilgilidir. İletişim söz konusu olduğunda ilk akla gelen insanla kurulan iletişimidir. Bu belirli amaçlarla bir arada ya da ayrı yerlerde bulunan insanlarla kurulan iletişim de olabilmektedir. İletişim için oluşturulan kodlar, kitlenin sosyal, psikolojik ve değişmeyen kurallarına uygun olarak düzenlenir. Kitleyle iletişim kurmada en önemli unsur, kullanılan iletişim kanallarıdır. Bu kanallar, kodlanan iletilerin hedef kitleye ulaşmasını sağlayan ses, görüntü, resim gibi unsurları taşıyan araçlardır. Bu kanallardan biri sayılan dergiler, kitle iletişimi için önemli bir yere sahiptir. Bilgilerin veya sembollerin belirli amaçlara göre hedef kitleye iletilmesi ve onlar tarafından algılanarak yorumlanması süreci, kitle iletişiminde yer alan ve basılı yayınlardan biri olan dergiler için de geçerli bir süreçtir. Dergiler, ortak amaçlar ve ilgi alanlarına yönelik farklı sesler ve grupların kendilerini ifade ederek, daha geniş kesimlere ulaşabilmelerinde önemli bir araçtır. “İletiler, kitle iletişim aracının türüne göre kodlanır; neyi nasıl söylediklerine göre tanımlanır; nasıl açıklandığına göre de algılanır.” (Yılmaz, Tutar, 2002:215 ; Karaduman, 2007:40).

İnsanların gelişen ve değişen yaşam olanaklarına karşı ilgisi arttıkça Türkiye’de de dergiler, kurumsallaşarak okuyucularına yol göstermede önemli yollar kat etmiştir. Özellikle 19. yüzyılda başlayan ve günümüze kadar gelen süreç içerisinde çok sayıda dergi toplumsal ve düşünsel alanda, kitaplar kadar etkili olmuştur. Düşünce, bilim, bilim-teknik, siyaset, tıp, sanat, edebiyat, eğitim, moda, müzik, eğlence alanlarında yayımlanan dergiler, Türkiye’deki yaşamı ve düşünceleri yönlendirmiş olması bakımından son derece önemlidir. Türkiye’de ilk dergiler, batılılaşmanın bir uzantısı olarak ortaya çıkmıştır. Süreç içerisinde el yazmasından mekanik baskıya geçilmesiyle dergiler de kitaplar ve gazeteler arasında yerini almıştır. İlk Türkçe dergi olan "Vakkâyi-i Tıbbiye" ise 1849'da yayımlanmaya başladı. Dergi litografi (taş baskı) tekniğiyle basılmıştır. Taş baskı yöntemiyle 2-4 sayfa olarak basılan ve 600 kadar aboneye gönderilen Vakkayi-i Tıbbiye, resim basan ilk Türkçe süreli yayın olması yönünden de anılmaya değer bir dergi olarak kabul edilmiştir. Vakkayi-i Tıbbiye halkı sağlık konusunda bilgilendirmenin yanı sıra tıbbi olay ve ilaçları tanıtan bir dergi olması

nedeniyle mesleki bir özellik taşımaktadır. Daha sonradan Türkiye’de yayın hayatına başlayan diğer dergi ise Mecmua-i Fünun adlı aylık bilim dergisiydi. O dönemler dergiler sadece bilgi aktarma amacıyla yayımlanmaktaydı. Herhangi bir görsel öge kullanımı teknik olanaklarının yetersizliği nedeniyle mümkün değildi (Kabacalı, 2000:69; Karaduman, 2007: 40).

19. yüzyılda Avrupa’da gözden düşen taşbasmacılığı Türkiye’de yeni kullanılmaya başlanmış ve artık resimlerin baskı aşaması kolaylaşmıştır. II. Abdülhamid döneminde (1870-1908) süreli yayınlar üzerinde sıkı bir baskı uygulanmaktaydı. Dergi içerikleri tamamen kontrol altında oluşturuluyor, her resimleme ve tasvir yayımına belirli kurallardan geçirildikten sonra izin veriliyordu. Teknik olanaksızlıklar nedeniyle resimler dergi sayfalarında görülmemekteydi. İlk olarak Servet-i Fünun dergisi resimlemelere sayfalarında yer vermiştir “Servet-i Fünun, yazarlarının eserlerini Avrupa dergilerindeki gibi resimleterek yayımladı ve böylece bir yeniliğe daha öncülük etmiş oldu” (Kabacalı, 2000:110).

Şekil 2.4. Servet-i Fünun resimlemeleri. (Karaduman, 2007:40)

Dergiler bu dönemden başlayarak cumhuriyetin ilk yıllarına kadar bütünlükten yoksun yayımlanmışlardır. Resimler ve yazı birbirinden bağımsız ve ilişkisizdir. Yazı ve resim ancak uzun bir süreçten sonra bütünleşecekti (Kabacalı, 2000: 94). 1908’de II. Meşrutiyet’in getirdiği özgürlük ortamında dergi sayılarında artma meydana gelmiştir.

Bilim, iktisat, sanat, müzik gibi alanlara yönelik dergiler de çıkarılmıştır. 19. yüzyıla göre bu dergiler daha küçük boyutlarda ve kısa süre yayımlanabilmiştir. Bu dönemde artık dergilerde resimlemeler, karikatürler ve haritalar da yer almaktaydı. Dergicilik, Anadolu’da bu dönemde yaygınlaşmıştır (Karaduman, 2007:38-39).

Türkiye’de ilk gazete Takvimi Vakayi, 11 Ekim 1831’de yayınlanır. Bu gazeteden tam 36 yıl sonra İstanbul adlı gazetede ilk karikatürlere rastlarız. Bu karikatürler imzasızdır. Ancak, genelde Osmanlı’da yaşayanları, yaşananları yansıtır. İstanbul Gazetesi bir karikatür yüzünden açılmamak üzere kapatılır. İlk siyasi mizah dergisi Diyojen, Teodor Kasap (1842-1907) tarafından 1869 yılında yayınlanır. Diyojen’de ilk karikatür 23 Kasım 1871 tarihinde basılır. Bu Karikatürde milletvekili Garabet Panoysan çizildiği sanılmaktadır, çizeri bu karikatüre imza atmaz. Diyojen’den sonra Çingiraklı Tatar (1873), Hayal (1873), Çaylak (1876) Latife (1874) dergileri yayınlanır. Çaylak, Mehmet Tevfik (1843-1892) adında bir Müslüman tarafından yayınlanan ilk mizah dergisidir. Dergide Osmanlı – Rus Savaşı’nı çizgilerle anlatan karikatür çizeri ise Ali Fuat’tır. Sonraki yıllarda yayınlanan dergiler: Beberuhi, Davul ve Tokmak’tır. Karikatürler dergilerde genellikle imzasız veya takma isimle yayınlanır (<http://karikaturkitapligi.net/page2.html>: 2010).

Kurtuluş Savaşı’ndan sonra yazı devrimin yapılması ile Arap Harflerinin okuma ve yazmasındaki güçlükler aşılmıştır. Ayrıca, okuma yazma oranında artış olmuştur. 1933 yılında ‘Halk ve Aile Mecmuası’ olarak yayınlanan Yedigün bol fotoğraflı ya da resimli yazılara, edebiyat üzerine yazılara, makalelere yer veren bir dergi olarak büyük ilgi görmüştür. Ofset baskı tekniğinin dergiciliğe ilk uygulaması Yavrutürk, Binbirroman vb. dergilerde olmuştur (Karaduman, 2007: 41).

Şekil 2.5. Resimli Ay 1925, Hayat Dergisi 1956, Yedigün Dergisi 1933. (Karaduman, 2007: 41).

Konulan yasaklar ve savaş dönemleri nedeniyle yayım hayatına Türkiye’de geç başlayan dergilerin tasarım olarak da kendisini geliştirmesi geç olmuştur. İlk önceleri Arap harfleriyle başlayan dergi yayıncılığında, sadece bilgi aktarma kaygısı ve baskı tekniğindeki yetersizlikler söz konusuydu; bu nedenle kapak ve sayfa tasarımlarına gereken önem verilmemiştir. Fakat gelişen teknoloji ile resimlemelerin sayfalara girmesi sağlanmış, böylelikle derginin görsel etkisi güçlendirilmiş, resimlerle ve fotoğraflarla desteklenen yazılara da ilgi artmıştır. Bunu fark eden birçok dergi yayıncısı, kendi dergilerinde de resimlemelere ve hatta zamanla baskıdaki teknik olanakların sağladığı şekilde fotoğraflara da yer vermişlerdir. Yazı devrimiyle beraber Arap harflerin baskısında yaşanan güçlükler azaltılmıştır. Kaligrafik yazıdan uzaklaşan dergilerde daha düz yapıda Latin harfleri kullanılmaya başlanmıştır (Karaduman, 2007: 42).

Şekil 2.6. Kalem Dergisi 1910, Kalem Dergisi 1927 (Karaduman, 2007: 42).

İlk yayım hayatına başlayan dergilerde de görülmekte olan en önemli unsur, her derginin bir logosunun olduğu ve dergi kapağında büyük ya da küçük olarak bu logonun kullanıldığıdır. Bu durum dergi ismine verilen önemi ve önceliği göstermektedir. Derginin içindekiler sayfası, çoğunlukla resimlemenin ve fotoğrafın kullanılmadığı dönemlerde dergi kapaklarında yer alırken, daha sonradan iç sayfalara taşınmıştır; çoğu zamanda arka kapakta yer verilmiştir. Daha sonradan küçük başlıklar halinde kapakta dergi içeriği hakkında bilgi veren yazılar yer almaktadır. 19. yüzyılda dergi tasarımlarında genellikle Avrupa’da yayımlanan dergiler taklit edilmekteydi. Bunlardan biri haftalık haber dergisi olan Kim dir. “Kim’in kapağında, Akis’te olduğu gibi Time logosunun karakterleriyle, tırnaklı harflerle Kim logosu yerleştirilmiş üstünde de ‘Haftalık Haber Dergisi’ ifadesi yer almıştı. Derginin adı kırmızı zemin üzerine beyaz harflerle yazılmış; bunun hemen altında boydan boya bir bant yerleştirilmişti.” (Özdemir, 1992: 29; Karaduman, 2007: 42).

Şekil 2.7. Yenilik Dergisi Aylık Fikir ve Sanat Dergisi 1955, Arredamento Dergisi Dekorasyon Dergisi (Karaduman, 2007: 43).

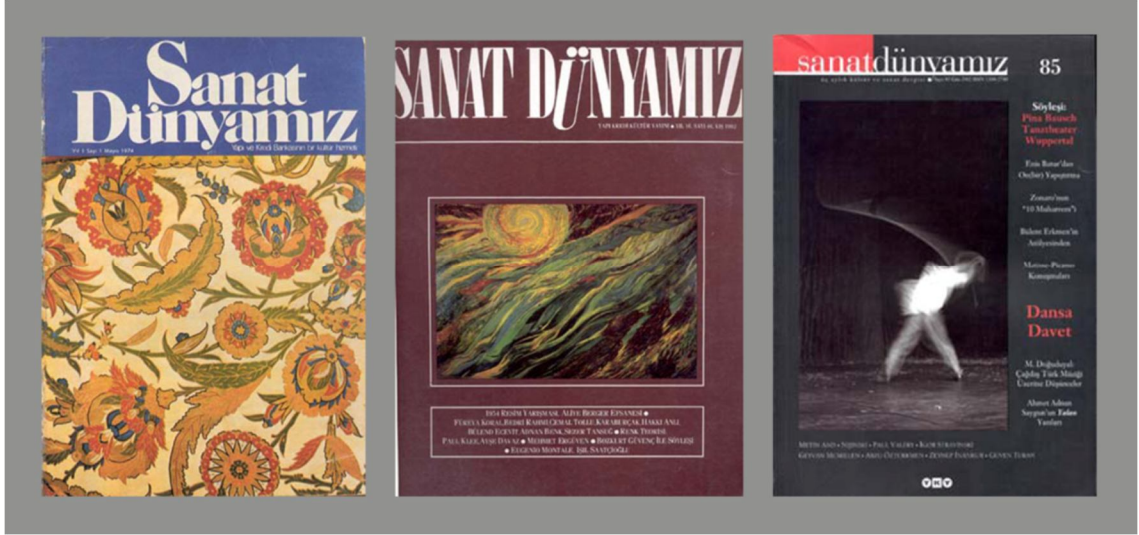
Dergi kapağıyla birlikte sayfa düzenlemelerinde de yine Time dergisindeki gibi üç sütun olarak düzenlenmiş yazılar yer alırken fotoğraflar ya tek sütunda ya da iki sütuna göre yerleştirilmiştir (Karaduman, 2007: 42-43; Özdemir, 1992: 29).

Türkiye, Avrupa'nın 19. yüzyılda sahip olduğu teknik olanaklardan ancak 1980'li yıllarda yararlanabilmiştir. Dergilerin gelişmesinde reklamcılık sektörünün ilerlemesinin de büyük önemi vardır. Dergilerde bir iletişim aracı olarak toplumsal değişim ve iletişimde yaşananlara ayak uydurma çabasına girmiştir. Gelişen teknoloji, bilgisayarın kullanımı dergi kapağı ve sayfalarının tasarımında, alanında uzman tasarımcılarla çalışılması daha renkli, kaliteli ve ilgi çekici dergilerin oluşmasını sağlamıştır. Zamanla yaşanan bu değişim yavaş yavaş mesleki olarak kapağı dizayn eden insanları ortaya çıkardı. Bunlar, hangi kapağın dergiyi daha iyi sattıracağını kestirme tartışmalarına giriyorlardı ve bu yönde bir profesyonelleşmeyi başlatıyorlardı. Bu profesyoneller konu ve konunun araştırılması, yazılmasıyla ilgisi olmayan, konuya hiçbir katkısı olmayan kişilerdi. Onların görevi, konuya en uygun kompozisyonu bulup çıkartmaktı. Yani görevleri dergiyi sattırarak bir imaj oluşturmaktı (Özdemir, 1992: 78).

Şekil 2.8. Kim Dergisi 1961, Time Dergisi 1960, Time Dergisi içerik 1958 (Karaduman, 2007: 44).

Bazı dergiler modern zamana uymak ve görsel kimlik yaratmak için derginin var olan yapısını sorgulamasıyla kimlik arayışlarını sürdürerek günümüze ulaşmışlardır. Bunlardan biri Sanat Dünyamız dergisidir. 1976'da ilk kez basılan derginin logosu belirli aralıklarla değişim yaşamıştır. Bu durum dergi kapağı, dergi boyutu ve iç sayfa tasarımı ile devam etmiştir. Kimi dergilerde bu durum format olarak yaşanmaktayken, kimi zaman da logo ve sayfa tasarımı olarak değişebilmekte, var olan imajlarını yenileme çabasına girmektedir. Derginin üzerindeki logoda kendine öncelikli bir yer edinen tipografi, kapak ve iç sayfalarda da bu yerini yazı başlıkları ve metinlerde konumlandırmıştır. Tipografi çoğu dergide sadece bilgi aktarma amacından çıkarılmadan kullanılmış, bazılarında ise bilgi ve mesaj ileten görsel bir unsur olarak tasarıma -logoda kullanımı dışında dahil edilmiştir. Türkiye'de dergi tasarımı hızlı bir gelişim göstererek günümüze ulaşmıştır. Kimi dergiler görsel kimliğini oluşturma amacıyla kapak ve sayfa tasarımına verdiği önemi Formata kadar taşımıştır (Karaduman, 2007: 45-46).

Şekil 2.9. Sanat Dünyamız Dergisi Üç Aylık Kültür Dergisi (Karaduman, 2007: 46).

2.4. Dergi Türleri ve Eğitim Dergileri

İnsanların gelişen ve değişen yaşam olanaklarına ilgisi arttıkça dergi türleri de çoğalmıştır. Dergilerde farklı türleri bulmak mümkündür genel olarak dergiler:

Bilgisayar, Gençlik, Zekâ Oyunları, Kişisel Gelişim, Çocuk, Kültür Edebiyat, Emlak, Mutfak ve Yemek, Oyun, Hobi ve Beceri, Müzik, Alışveriş, Sektörel, Denizcilik, Sağlık ve Spor, Doğa ve Tatil, Avcılık, Fotoğrafçılık, Bilim ve Teknik, Havacılık, Mimarlık ve Tasarım, Sinema ve Tiyatro, Yolculuk, Sınavlara Hazırlık, Grafik Tasarım, Eğitim, Çizgi Roman, Hukuk, Otomobil, Aktüel, Mizah, Ekonomi ve Kadın dergileridir (www.medyakuryazarligi.org.tr/documents/7_Unite.pdf)

Türkiye’de dergicilik 1840’lı yıllarda başlamasına rağmen Cumhuriyetin ilanıyla birlikte özgürlüğüne kavuşan dergicilik sektörü, 1928 yılında ilan edilen harf devrimiyle birlikte bir sarsıntı içine girmiştir. Daha sonraki yıllarla birlikte her geçen gün gelişme kaydeden dergicilik, bugün geniş kitlelere, çok değişik ilgi alanlarına seslenen pek çok dergiyi içinde bulunduran dergi gruplarının oluşması sürecine kadar ilerlemiştir (Elden, 2009: 239).

“Vakkâyi-i Tıbbiye” 1849’da yayımladandığı zaman sağlık konusunda bilgilendirme yapması bakımından bir eğitici özellik taşımaktadır. Dergilerin ilk çıkışları tamamen bilgi aktarma üzerine olduğundan eğitici yönleri daha ağırlıklı olması sebebiyle önemlidir. (Kabacalı, 2000: 69).

Dergiler çok çeşitliliğe sahiptir. En iyi baskı sonuçlarına göre basılmaktadır. Eğitim dergilerinde sağlık, spor vb. konular olmasına karşın sınavlara hazırlık dergileri de 1980 lerde yayın hayatındaki yerini almıştır. Sınava göre dergi çıkarılmaya başlanmıştır. Örneğin SBS, ÖSS, ÖYS, YGS, LYS gibi. Yayıncılıkta hedef kitlenin seçilmesi önemlidir. Çünkü her bir okuyucu kitlesinin içerik beklentisi farklıdır. Üretilen dergi veya kitapta buna uygun bir vizyon olmalıdır. Diğer bir ifadeyle yayının, hedef kitleye yönelik bir yayın amacı olmalıdır. Bu amacı iyice belirlemeden çıkarılan yayınların hedef kitleye ulaşma şansı olmaz. Dergiler;

- Satışa yönelik kâr amaçlı
- Tanıtıma ve bilgilendirmeye, reklama yönelik
- Eğitim ve kültür amaçlı
- Bir kurumun iç işlerine ya da bayilere yönelik üretilenler (Vural, 2009: 17).

Günümüzde dergiler çok çeşitliliğe sahip oldular. Sınavlara hazırlık dergileri genellikle haftalık ya da on beş günlük sürlerle çıkmaktadır. Bu dergiler tür olarak eğitim dergileri sınıfında olduklarından yayıncıların çok dikkat etmesi gereken önemli konulardan birisi müfredata uygunluğudur. Milli Eğitim müfredatına göre sınavlara hazırlamaktır. SBS (Seviye Belirleme Sınavı) öğrencileri için bir konunun öğretilmesi ve aynı zamanda sıkılaması önemli olduğundan tasarımcılara çok büyük işler düşmektedir. Tasarımcı tasarımını yaparken öğrenciyi adeta derginin içine doğru çekmesi ve dergiden kopmasını engellemek için dergiyi eğlenceli bir hale getirmesi gerekmektedir. Sınava hazırlık dergilerinin en önemli özelliği her şeye zamanında vakıf olup değişmelere çok hızlı ayak uydurmasıdır.

Eğitim dergiciliğinde çok önemli yere sahip olan sınavlara hazırlık dergilerinin Türkiye'deki tirajına bakıldığında hiç de azımsanmayacak rakamlar ortaya çıkmaktadır. En yüksek tirajlı dergiler her zaman sınavlara hazırlık dergileri olmuştur. Başlı başına bir sektör haline gelen eğitim dergileri genel olarak sınavlara yönelik kaynaklar olarak hedef kitleye ulaşmaktadır. Seviye Belirleme Sınavının önceki adı Ortaöğretim Kurumları Sınavıydı. Bugün tartışmalı bir hale gelmiş olsa da bilgi ve genel kültür seviyesini ölçmenin nerdeyse tek yoludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.GÖRSEL İLETİŞİM BAĞLAMINDA DERGİ TASARLAMA SÜRECİ

3.1. Eğitim Dergilerinde Tasarımın Önemi

Dergi tasarımında tasarımcıların ellerindeki tasarım malzemelerini ve sayfayı kullanmada daha özgür davrandıkları, yaptıkları tasarımlardan anlaşılmaktadır. Eğitim dergi tasarımlarında da belli kurallar vardır. Tasarlanacak dergi tasarımının hitap ettiği kitle her zaman tasarım yapılırken göz önünde bulundurulmalıdır. Burada okurun görsel zevki de göz ardı edilmemelidir. Eğitim dergileri belli periyotlarla yayımlandıkları için öğrencilere bilgileri hep güncel kalacak bir üslupla iletmek durumundadır. Çünkü, duyumsal tasarım ile zihinsel tasarım daima birbirini etkiler. Bu nedenle duyumsal bilgi ile ussal bilgi her zaman iç içedir. Gerçek bilgi ise böylelikle oluşur. Güzel sanatlar alanında tasarım, yaratıcı sürecin kendisi olup, bir faaliyet için gerekli olan eskiz ve planların hazırlanması süreci çalışmalarını kapsar. Bir tasarım kendi içinde bir yapıya ve bu yapı arkasında bir planlamaya sahip olmalıdır. Bütün sanatların temelinde bir tasarım olgusu bulunmaktadır. Tasarlama eylemi, oluşturulacak yapının organizasyonu ile ilgili her türlü faaliyeti içine almaktadır (<http://www.msxlab.org/forum/x-sozluk/81587-tasarim-tasarim-nedir-tasarim-hakkinda.html#ixzz25hYPSAMe>).

18. yüzyılda okur-yazar oranının ve yeni düşüncelere karşı merakın artması, dergiciliği geliştirmiştir. İngiltere’de okuyucuları aydınlatmaya ve yönlendirmeye yönelik “Rewiew (1704-1713), The Tatler (1709-1711), The Spectator (1711-12, 1714)” gibi kısa aralıklarla yayınlanan dergiler, büyük bir etki yaratmıştır. Daha sonra yayınlanan dergiler edebiyat ve siyasi ağırlıklı dergilerdir. Avrupa ülkelerinde ise edebiyat dergileri ağırlık kazanmıştır. “Almanya’da ise daha çok edebiyat dergileri: Allegemeine Literatur-zeitung (1785-1849), Schiller’in Die Horen’i (1795-97) ve Goethe’nin çıkarttığı Propylaen’i (1798-1800)” gibi dergilerin yanı sıra; “Amerika’da da eğlendirmeye dönük yerel yayımlar düzeyinde gelişen dergilerin en önemlileri American Museum (1787-92) ve New -York Magazine” olmuştur. Bu dergilerin tür ve içerik olarak çeşitlilik göstermesi eğiticilik içerikli dergilerin yanında eğlendirmeye

yönelik konuların da işlenmesini sağlamıştır (Tuncay, 1998:12; Karaduman, 2007: 5-6).

Sanayi devriminden sonraki dönemde dergiler, hem içerik hem de tasarım olarak gelişme göstermiştir. 19. yüzyılda kentli nüfusun artmasıyla beraber okur-yazar oranının da yükselmesi yazılı basının gelişmesine ve okur kitlesinin oluşmasına neden olmuştur. Basılan gazete, dergi sayısı ve türlerinde de artış görülmüştür. Süreli yayınlardaki artış okuma yazma öğrenenlerin artışıyla paralel ilerlemiştir. Dergiler eğitimce eksik kalan kitlelerin artan ilgisi, kentleşme ve sanayinin gelişmekte oluşundan dolayı artarak devam etmiştir (Karaduman, 2007: 6).

Eğitim dergilerinin tasarımlarında profesyonel tasarımcıların yer alması ve tasarım kuralları çerçevesinde konuların işlenmesi verilecek bilginin hedef kitleye ulaşmasında önemli rol oynamaktadır. Eğitim dergisinin asıl görevi eğitici olmasıdır.

3.2. Eğitim Dergilerini Dergi Olarak Tasarlamının Gerekçeleri

Dergilerde çocuk için düzenlenen eğitici bilgi ve üniteler okulda işledikleri ders ve konulara paralellik gösterecek ve onları tamamlayacak bir biçimde planlanmalıdır. Derginin çıktığı ay, hafta veya günün güncel olaylarından okulda işlenenlere yardımcı olacak bilgi ve materyallere yer verilmelidir (Yalçın, Aytas, 2002: 210).

Eğitim Dergileri, “Bir sınıf düzeyinde eğitim programlarının gelişmesine bağlı olarak haftalık olarak çıkarılarak derslerde kullanılan ve çocuklara ders kitaplarının anlaşılmasında yardımcı olan dergilerdir. Bu ünite dergilerinin en yararlı yönlerinden biri bilimsel gelişmeleri ülkenin neresinde olursa olsun sınıf içine ve bilgi dağarcığına sokabilmesidir. Bunun yanında öğretmenin ve öğrencinin anlatılan konularla ilgili olarak ek bilgilerle desteklenmesine de katkıda bulunmaktadır. Bu dergilerin ayrıca

eğlendirici özellikler taşıdıklarını da biliyoruz. Ancak asıl amaçları çocukların eğitim ve öğretimlerine katkıda bulunmaktır.” (Yalçın, Aytas, 2002: 207).

Basının önemli bir görevinin eğitim olduğuna işaret edilmiştir. İçel, basının toplumsal fonksiyonları arasında eğitim fonksiyonunu da saymıştır. İçel (1977: 79)’e göre basının toplumsal görevleri şöyle sıralanabilir

- a- Eğitim aracı olmak
- b- Öğretici fonksiyonu yerine getirmek
- c- Eğlendirici olmak
- d- Günlük yaşamda karşılaşılan problemlerin çözümüne yardımcı olmak

Eğitsel açıdan bakıldığında süreli yayınlar, okul ve meslek yaşamında öğrenilenlere ilâve olarak bunları tamamlayıcı bilgiler vermek, eğlendirmek gibi fonksiyonlara sahiptir. Çocuk süreli yayınlarının eğitimle ilişkisi tartışma götürmeyecek kadar açıktır. Çocuk süreli yayınlarının gelişimine bakıldığında, ilk yayımlanan dergilerin eğitim amaçlı dergiler olduğu görülmektedir. Çocuk dergiciliğinin öncülüğünü yapan ilk çocuk dergisi "Leipziger Wochenblatt für Kinder" in içeriği çocuklar için hikâyeler, fabller, tabiat bilgileri, mektuplar ve temsillerden oluşmaktadır. Bu dergiden sonra yayınlanan dergilerde de eğitim konusu ağırlıklı bir yer işgal etmiştir. Batıda yayımlanan ilk çocuk dergileri, amaçlarını, örf ve âdetlerin korunması, faziletli, iyi ahlaklı vatandaşların yetişmesine yardımcı olmak biçiminde belirlemişlerdir. İlk çocuk dergileri, öğretmenlerin iyi bir eğitim görmesi, kızların eğitimine özen gösterilmesi gibi konuları ön plâna çıkarmışlardır. Türkler tarafından yayınlanan çocuk dergileri de benzer içeriğe sahiptir. İlk Türk çocuk dergisi Mümeyyiz'de eğitim ağırlıklı makaleler, eğitsel amaçlı hikâyeler, eğitimle ilgili haberler, çeşitli eğitim sorunları, eğlenceli fıkralar, öğrenciler için düzenlenmiş yardım kampanyaları gibi eğitimle doğrudan ilişkili konulara yer verilmiştir. Diğer çocuk dergileri de bu yolu izlemişlerdir (http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/simsek.htm).

Eğitim dergilerinin dergi olarak tasarlanmasında en önemli gerekçelerden biri de öğrencilerin belirli bir amaç doğrultusunda zamanını verimli kullanmasını sağlamaktır. Örneğin on beş günlük olarak yayınlanan bir derginin çalışma süresi yayınlandığı zaman aralığıyla eş değerdir. Dergiler yayınlandığı aralıklarla öğrenciyi zorunlu bir plan yapma gereksinimine doğru yönlendirmektedir. Bu anlamda bakıldığında eğitim dergilerinin dergi olarak tasarlanması beraberinde planlı çalışmada getirmektedir.

3.3. Dergi Tasarlama Süreci

3.3.1. Görsel Kimlik Oluşturma

Görsel kimlik kavramı, bir kuruluşun görünümünün kurum kimliği hedeflerine uygun olarak birbirleriyle uyumlu olan tüm görünebilen unsurlarının hedeflenmiş bir biçimde oluşturulmasını kapsar. Görsel kimlik bir kurumun ya da ürünün benzerlerinden ayırt edilmesini sağlayan tüm görsel unsurlarının tasarımıdır. Bir kuruluşu ya da ürünü benzerlerinden ayıran, kendine ait değerleri kapsayan kimliğe sahip olmasıdır. Kurumun ya da ürünün felsefesi, davranışı ve iletişimi bir kimlik

oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra bu kimlik, hedeflenen kitleyle iletişim kuran logo, marka, tipografi ve renkler gibi görsel unsurları da kapsamaktadır. (Karaduman, 2007: 50) Amblem, logo ve ticari marka, firma ya da ürüne kişilik kazandırır ve benzerlerin içinden ayırt edilmesini sağlar (Becer, 1997:194).

Bir dergi tasarımı yapmaya başlamadan önce bu dergi bir süredir yayımlanmakta olan bir dergi de olabilir, ilk kez okuyucu karşısına çıkacak bir dergi de olabilir. Derginin içeriğini, konulara yaklaşım şeklini, içeriği benzer olan diğer dergilerden ayrılan özelliklerini yayımcısı ile birlikte yeniden tanımlamalıdır. Sonra, bu tanıma en uygun olan, o kimliğin görsel karşılığı tasarlanmalıdır. Dergi tasarımı yapılırken, en önemli şeylerden biri; sadece o dergiye ait olacak ve içeriğini ifade edecek bir yol bulmaktır. Bu diğer dergilerin arasında hatırdan kalan, tanımlanmış bir ‘ses’ yaratmak demektir (Tuncay, 1998: 32).

Görsel kimlik oluşturma aşamasında, derginin formatından, kağıdının cinsine ve kalınlığına, forma sayısına, logotype’ına, kapak ve sayfa düzenine varan bir ilişkiler bütününe girmek gerekir. Her bir tasarım elemanı, kimlik konusunda ipuçları taşır. Dergi, içeriği ve içeriğinin bize ulaşan hali, yani tasarlanmış hali ile, kurumsal kimlik çalışması gibidir. Her bir parçası, bir diğeri ile ilişkide olmalı, kapağından, sayfa numarasına kadar, kimliğini korumalı, aynı bütüne ait olmalıdır. Eğer kimliği, görsel olarak değişkenlik, şaşkınlığa gerektiriyorsa, bunu da tutarlılıkla sürdürmelidir (Tuncay, 1998: 32).

Wired dergisi sanat yönetmeni, John Plunkett’in aktarımı, derginin yazarı Brian Eno ile dergi için belirlenmiş yaklaşımı anlatıyor: “Eno’nun dediğine göre derginin tavrı, bilgisayarın mükemmelliğine ve ustalığına bir karşı çıkıştı. Manx Kisman’ın el üretimi tarzı, içeriğine uygunluğu ile bizi çarpıyordu (Tuncay, 1998: 32).

Görsel kimlik hedef kitleyle doğrudan iletişim içerisinde olan önemsenmesi gereken, bir derginin var olabilmesi için en önemli süreçlerinden biridir.

3.3.2. Format Boyut

Bir dergi tasarımı yaparken, yayım kimliğini görsel, üç boyutlu hale dönüştürürken belki de verilecek kararların ilki, o derginin formatıdır. Kullanılacak kâğıt cinsi, kalınlığı, derginin forma sayısı, nasıl ciltleneceği gibi soruların cevabı

aranırken, bir yandan da formatı ve boyutu konusunda karar vermek gerekir (Tuncay, 1998: 33).

Dergi tasarımında formatı belirleyen ölçütler vardır. Bunlar baskıda kağıdın boşa gitmesini en aza indirecek ölçünün belirlenmesi ve yayını okuyucuya ulaştırmada veya satmada amaçlanan yöntemler olarak sıralanabilir. Kimi dergilerde dosyalama ile arşivlenmesi; kimilerinde de cepte taşınabilir olması amaçlanabilir. Dergi kimliğini yaratma noktasında da etkin bir rolü olan format, kimi zaman her sayıda aynı kalabileceği gibi, her sayıda farklı olabilmektedir. Aynı kategorideki dergilerden farklı formatlar da tercih edilebilir. Bu farklılıklar hedef kitleyi etkileme, dikkatini çekme ve akılda yer eden bir iletişim kurma amacıyla yapılabilmekte olan yöntemlerden biridir. Ayrıca bir derginin, farklı bir formatla sunulmaya çalışılması, o dergiyi benzerlerinden ayırt eden ve kendi kimliğini formatı üzerinden yaratabilmeyi hedefleyen bir anlayışın ürünü olabilmektedirler. Dergilerin kapalı halde iken sahip olduğu format, sayfalar açıldığında sayfaların yan yana geliş biçimiyle de benzerlerinden farklı bir nitelik kazandırabilmektedir. Kare olan derginin sayfaları açıldığında dikdörtgen bir formata dönüşebilir. Bu nedenle, format belirlenirken derginin açık ve kapalı duruşu da düşünülmelidir. Format, bir bütünün parçası olması nedeniyle dergi özellikleri doğrultusunda verilmesi gereken bir karardır. Dergi kimliğinin tüketiciyle karşılaştığı görsel tasarım dili öncelikle formattır ve derginin hedef kitleye ulaşma noktasında son derece önem taşır (Karaduman, 2007: 61).

Derginin format ve boyutu tasarlanırken açık ve kapalı duruşları önemlidir. Örneğin dergi kapalıyken kare açıldığında dikdörtgen olabileceği gibi tam terside olabilir. Burada boyuta ayrıca değinmekte yarar vardır, çünkü derginin boyutu belirlenirken basılacak olan kağıt ebadında fire hesaba katılmalıdır. Firesi fazla olan bir dergi tasarımı muhteşem olsa bile fiyat aralığı rakiplerine göre firenden dolayı yükselecektir. Bu durum dergilerde başarısızlığı getirir.

3.3.3. Grid Sistemi

Grid kelimesi, İngilizce ‘gradation’ (sıralama, dereceleme, geçişme) kelimesinden gelir. Türkçe’de ise ızgara anlamına gelir ve sayfa üzerine elemanların yerleştirilmesinde kullanılan hayali çizgiler olarak tanımlanmıştır. Sayfa üzerindeki bu hayali yatay, dikey ya da diyagonal çizgileri elemanların asılı duracağı hayali bir ip gibi düşünebiliriz. Bu hayali ip, elemanları birbirine bağlamada ve tasarımda bütünlük

oluşturmada tasarımcıya yardımcı olur (Kılıçkaya, 2007: 9).

Dergi tasarımında kullanılan grid sistemi; marjları, kılavuzlar, satır ve sütunları herhangi bir kombinasyonunu kullanarak, bir sayfadaki içeriğin organize bir yoludur. Genellikle metin ve görüntülerin sütunları ile gazete ve dergilerde bu düzen görülür. Grid sistemi tutarlı bir görünüm elde etmek ve hissetmek için tüm tasarım boyunca kullanılabilir. (http://graphicdesign.about.com/od/layout/a/grid_system.htm:2013)

Grid sistemi, derginin iskeletidir. Bir süreli yayın olarak derginin, değişen konularda ve sonraki sayılarda, sürekliliğini, kimliğini kaybetmeden uygulanabilmesini sağlar. Başlık, alt başlık, ara başlıklar, ana metin, spotlar, resim altyazıları, sayfa numaraları, derginin ve süregiden konunun adı, sütun değişiklikleri, sütun arası boşluklar, sütun sayfa kenarı boşlukları (darkenar), sayfa çevirme işareti, resim gibi grafik elemanlarının devam eden bir disiplin içinde kullanılmasıdır (Tuncay, 1998: 33).

Uçar (2004: 149)'a göre, okuyucu pek farkında olmasa da grid sistemini tanımlar ve takip amaçlı kullanır, grid adeta görsel bir şifre gibi bilginin iletim dilini tanımlayan bir sisteme dönüşür.

Bu disiplinin dergi tasarımında tekdüzelik yaratmaması ve değişen grafik elemanlara, konuların içeriğine, vurgulanmak ya da öne çıkarılmak istenen elemanlara, derginin kimliğini bozmadan olanak sağlayabilmesi gerekir. Sürekliliği tekdüzelikten kurtarmak, derginin genel yapısı içinde, değişen konulara taze çözümler getirmek için derginin yapısını olabildiğince esnek kurmak gerekir. İyi bir dergi, olabilecek değişikliklere uyum sağlayabilecek, yeterince esnek bir yapı (strüktür) içerisinde, her şeyi en ince ayrıntısına kadar tasarlama işidir (Tuncay, 1998: 33).

Tasarımcı eline gelen malzemeyi değerlendirmek zorundadır. Bir konu ile ilgili uzun bir metin ve ancak küçük kullanılacak bir fotoğraf, bir başka konu içinse, çok sayıda fotoğraf ve kısa bir metin, bir diğer konu içinse, sık sık ara başlıklarla bölünmüş bir metin gelebilir. Ya da dergiye yeni bir konu eklenir ve üç sayfada bitirilmiş bir konunun iki sayfaya indirilmesi gerekebilir. İşte bütün bu şartlara uyum sağlayabilecek, esnek bir yapı kurmalıdır tasarımcı. Bunun içinse, kendisine en fazla olanak sağlayacak şekilde, sayfayı bölümlere ayırıp, bölünmez en küçük olan ve onun katlarını kullanarak, sayfa tasarımlarını düzenler. Hazırladığı, kendisine rehberlik edecek, gridi çizdikten sonra, grafik elemanlarını bu gride göre yerleştirir. Siegfried Maser, gridi iş bittiğinde ortadan kaldıran yapı iskelesine benzetiyor ve şöyle devam ediyor, grid tasarıma yardım

eder, tasarımın kendisi değildir. Grid, derginin görsel olarak kendini ifade edebilmesini sağlamalı, esnek olmayan katı kurullarla dergiyi tekdüzelige sürüklememeli (Tuncay, 1998: 34).

Grid sistemi dergi tasarımlarında tasarımcıların işini kolaylaştıran aynı zamanda hedef kitlenin de algılamasında bir hiyerarşi oluşturan bir yapılanmadır. Grid sistemi doğru oturtulmuş bir tasarımın hedef kitlesi aldığı üründen tam faydalanma sağlar.

3.3.4. Kapak

Bir tasarım ürünü olan dergilerin en önemli unsurlarından biri de kapaklarıdır. Kapak, bir derginin hem bir ambalajı hem de hedef kitleyle ilk karşılaşmadaki etkisi bakımından kıyafeti gibidir. Bu nedenle bir derginin kapak tasarımı da diğer görsel unsurlar gibi grafik tasarım sorunu olarak ele alınır ve çözümlenir. Dergi kapağı, derginin içeriğini okuyucuya taşıyan bir iletişim alanıdır ve içerik hakkında ipuçları taşır; çoğu zaman da içeriği tamamen yansıtabilir. Dergi raflarındaki pekçok dergi, hedef kitlenin görme alanına girmektedir. Hedef kitle, görsel iletişimine ilk olarak dergi kapaklarından başlar. Dolayısıyla bu iletişim alışverişinde dergiyi tüketiciye tanıtan en önemli unsur onun kapaklarıdır denilebilir. Kapak görsel iletişimi başlatır, dikkat çeker, etkiler ve dergiyi tanıtır. Kapak, görsel unsurların tasarlanmış halini ve bu görsel unsurların bağlı olduğu içeriği hedef kitleye taşıyan yüzeyidir (Karaduman, 2007: 67). Her durumda, kapağın işlevi, afiş gibidir. Kapak, derginin nasıl bir şey olduğunu açıklıkla ve hızlı olarak belli etmelidir. Dergi standında hangi derginin okunmaya değer olduğunu bilmek isteriz diyor, Dana Andrew Jennings dergi kapaklarıyla ilgili yazısında, kapak dergi ile ilk karşılaşılacak yer olan standtan itibaren, hem içeriği ve kimliği ile ilgili sorumluluk taşırken hem de satışını sağlamak gibi bir ticari sorumluluk taşır. Bir anlamda kapak, derginin reklamını yapar. Böylece, hem okuyucunun talepleri hem de reklam verinin istekleri, hem yayımcı ve hem de tasarımcı kapağın birer ucundan tutarlar. Bir dergi kapağında, derginin görsel bütünlüğü ile, pazarın talepleri çatışır ve tasarımcı, iki tarafı birden idare etmeye zorlanır (Tuncay, 1998: 35).

Değerli hocam Latif Akan'ın da dediği gibi “kapak ve ambalaj rafta satış elamanı gibi olmalıdır, siz yokken sizi temsil etmelidir.”

Kapakta genellikle dergi logosu, sayısı, yayım tarihi, fiyatı, farklı ülkelere göre belirlenen fiyatı, ISBN numarası, o sayıdaki içerikte yer alan konuları tanımlayan başlıklar yer almaktadır. Kapak yüzeyinde sözcükler ve görüntüler, iletilmek istenen

mesaja göre bir araya gelir ve çözümlenir. Dergi kapağında yer alan tüm yazılı ve görsel biçimler, dergi kimliğini yansıtır biçimde kullanılmayı gerektirir. Her derginin kendi kimliğini meydana getiren görsel bir dili vardır. Bu görsel dil neyin, nerede, nasıl kullanılması gerektiği kararının verilmesi sonucu oluşur (Karaduman, 2007: 68).

Bir dergi kapağında tüm bu elemanları görmeye alıştıysak da, bu bilgilerin bir bölümünü içinde, bir bölümünü de sırtta vermek mümkün. Kapakta yer alacak elemanlar, yine derginin kimliğini görsel ifadesinin gerektirdiği şekilde yer alırlar. En çok kullanılan, dergilerin standta duruşuna göre logonun, dergi kapağının, sol üst köşesinde kullanılmasıdır (Tuncay, 1998: 36).

Kapak dergi tasarımlarında hedef kitleyle ürünün ilk karşılaşma ayağı olduğu için ayrıca bir önem verilmelidir. Kapak ürünün rafta duran satış elamanı rolünü çok iyi bir şekilde oynayabilmelidir. Kapak içeriğe yönelik ip uçları vermeli ve ürünün içeriğine bakmayı hedef kitleye sağlatmalıdır. Dergi tasarımlarında kapak hedef kitleye ulaşma açısından tasarım ilkelerini içinde barındırmalıdır. Kapağı güçlü yapacak en önemli materyaller logotype, görseller ve içeriğe ait ipuçları veren yapılanmalardır.

3.3.5. Logotype

Logotype, 1881 yılında Avrupa'da başlayan sanayi hareketleriyle ortaya çıkan bir tasarım ürünüdür. Makineleşme sonucu üretim fazlalığı meydana gelmiş ve bu ürünlerin satışını kolaylaştırmak amacıyla, yoğun bir reklamçalışmasına gidilmiştir. Bu alanda en büyük görevi de, dönemin ressamı üstlenmiştir. Müşteriyi çekmek için marka, simge ve kalite ön plana çıkarılmıştır. Logotype bu dönemde kendinigöstermeye başlamıştır. Mal ve hizmetlerin, halkın okuyup yazan kesimi üzerinde daha kalıcı bir etki bırakması amacıyla, amblem yanında kuruma özgü tipografik düzenlemelerle tanıtıma gidilmiştir. Günümüzde yoğun olarak kurum kimliği tanıtımlarında logotype kullanılmaktadır. (Tepecik, 2002: 61).

Logo, bir ürünün, firmanın ya da hizmetin isminin, harf ve resimsel öğeler kullanılarak sembolleştirilmesidir. Amblemden farklı olarak ayırt edici özellikler yanında firmanın ismini de yansıtır. Logo yaratmak için kullanılan fontlar yeni tasarlandığı gibi mevcut fontlarda olabilirler. Logo yaratmak için belli başlı bazı kurallar için uzmanları tarafından şöyle sıralanırlar. Sade, kolay anlaşılır, hatırlanması kolay, mümkün olduğunca az sayıda renkten oluşmalıdır. Her çeşit baskı ve kesim tekniği ile sorunsuz kullanılabilir olmalı, çok küçük ölçülerde ayrıntılar kaybolmamalı,

çok büyük ölçülerde dağınık görünmemelidir. Her türlü ölçüde ve yüzeyde okunabilir olmalıdır. Özgün olmalıdır. Başka firma ya da ürünlere ait logolar ile karışıklığa sebep vermemeli, hatta çağrıştırmamalıdır. Kopyalanan ya da esinlenen logolar o ürün ya da firmaya büyük zarar verir. (<http://www.webhatti.com/grafik-tasarimi/612333-logo-ve-amblem-nedir.html>: 2000)

Bir derginin kimliğinin en önemli görsel elemanlarından biri, derginin logotype'ı, yani derginin işaretidir. Derginin yayım kimliğinin görsel işareti olan tasarlanmış halinde, logotype'tan kapak düzenine, görüntü kullanma şeklinden renk sayısına kadar verilecek her karar, derginin kimliğine dair ipuçları taşır. Bu nedenle, bir ürünün logotype'ı nasıl o ürünü işaret ediyorsa, bir derginin logotype'ı da o dergiyi işaret eder. Böylece, bir derginin logotype'ına yaklaşım, bir şirketin ya da bir ürünün logotype'ına yaklaşımından farklı değildir. Bir şirketin kurum kimliği nasıl ele alınıyorsa, bir derginin de kimliği öyle ele alınır. Bu bağlamda, iyi bir logotype için gerekli tüm şartların bir arada bulunması gerekir. Otuzdan fazla yıldır logotype tasarımı yapan Belçikalı tasarımcı Paul Ibou, bu şartları şöyle sıralıyor: “Bir logo, belli bir kültürle ilişkide olmamalı, dünya çapında değişik kültürlerden insanlarca anlaşılabilir olmalıdır. Bir logo, eğitime veya zekâ seviyesine önem vermeksizin, bütün ölçülerden (standart) bağımsız olmalı ve herkesçe kabul edilebilir olmalıdır ve bir şey daha etkiliyor: “...Aynı dilin gramer üzerine kurulu olması gibi, bir logonun tasarımı da, tasarım sanatında değişmez kurallara bağlıdır.” İyi bir logotype, uygun bir logotype anlamını da içerir. Dergiler kimliklerini belirlerken, hedef kitlelerini de belirlemelidir. Ortaya çıkan derginin, hedef kitlesi tarafından kabul görmesi beklenir. Sanat yönetmenliğini John Plunkett'in yaptığı Wired, logotype'ını her sayısında farklı bir etki yaratmak üzere kısmen değiştiriyor, çeşitli anlamlar yüklüyor. Milton Glaser Wired dergisi ile ilgili olarak şunları söylüyor: “Dergi dışarıya kesin sinyaller veriyor ve belli bir grubun ilgisini çekiyor.” sonra da uyarıyor: “Aynı sinyaller, diğer insanları bu grubun üyesi olmaktan vazgeçirir, sanırım Wired'ın böyle bir sorunu var.” Derginin sanat yönetmeni John Plunkett ise, Wired'da insanları etkileyen şeyin formla içeriğin evliliği olduğunu söylüyor. Dergi tasarımındaki en önemli unsur işte bu form ve içerik birlikteliği. Logotype'ından görüntü kullanma tarzına kadar birbirlerinin yansıması oluşları. Böylece görünümüyle, içeriği hakkında doğru sinyaller vermesi (Tuncay, 1998: 36-37).

İyi bir logotype aşağıdaki özellikleri taşıması gerekir;

- a) İlgili kuruluşun ya da ürünün özelliklerini yansıtmalıdır. Bir parfüm logotayı için inşaat sektörünün yapısına uygun bir yazı karakterinden yola çıkılmaz. Her insanın bir kişiliği olduğu gibi, kuruluşların da bir kişiliği vardır. Amblem bunu yansıtmalıdır. Mesajını üstünde taşımaktadır.
- b) Özgün olmalıdır. Amblem ve logotaypın yapılış amacı zaten ayırt edicilik sağlamaktır. Eğer başka örnekleri çağrıştırırsa veya bilinen bir amblem kopya edilmişse hiçbir etkisi olmaz, aksine olumsuz bir imaj yaratır.
- c) Renk ve biçim olarak bütünlük içinde olmalı. Değişik yerlerde (kâğıt üstünde, rölyef olarak, rozet için, vb.) kullanılabilmesi unutulmamalıdır. Küçültüldüğü zaman ayrıntılarını kaybedecek özellikte olmamalıdır.
- d) Okunabilir olmalıdır, özgünlük yaratmak kaygısıyla gereksiz çizgi ve resimler kullanılmamalıdır. Harf adetinin çok olması, okunurluğu bozmamalıdır (<http://www.zoque.net/makaleler/11594-amblem-logo-marka-renk/>,).

3.3.6. Tipografi

20. yüzyılda açıklama ve okuma süresinin kısılmasına paralel olarak, ifade ve iletişim sanatı haline dönüşen tipografi alanında sözselsel bilgilerin hiyerarşik bir yapı ve kurgulama içinde düzenlenmesi zorunluluk haline gelmiştir (Becer, 2007: 74).

Genellikle dergilerin tipografi kullanımını sınırlandırmakta yarar var: Dergilerin iki ya da üç yazı karakteri kullanması, bütün bir yazı kataloğunu kullanmasından çok daha iyi. Tipografik sınırlama derginin kişiliğini artırır, okuyucuya yardım eder ve derginin kimliğini kuvvetlendirir. Ortaya çıkan benzerlikler ve farklılıklar, dergi tasarımı için büyük önem taşır. “Çok fazla benzerlik gereksizdir, çok fazla farklılık ise dergiyi yok eder.” diyor tasarımcı Massimo Vinelli. Ancak, bir dergi için tipografi seçimi de kaç yazı karakteri kullanılacağı da derginin kimliğinin görselleştirilmesine ait sorunlardır (Tuncay, 1998: 37).

Okunabilirlik, bir dergi tasarımından beklenen bir şeydir. Tipografi seçiminde ve kullanımında, okunabilirlik, göz ardı edilemeyecek bir unsur olarak dergi tasarımında karşımıza çıkar. Okunabilir tipografi, bilgi iletişiminin nesnel aracıdır. Okunması istenildiği halde zor okunan bir metnin tasarımı, ürün ne kadar akıllıca veya

çekici görünürse görünsün kötü yapılmıştır. Fakat tasarımcılar bazen ifade araçları doğrultusunda geleneksel okunaklılık ölçütlerine uymazlar. Yaratıcılık dürtüsünün körüklendiği merakları ile biçimlerle oynayarak, onlara yeni anlamlar vererek ve tipografik iletişim standartlarını değiştirerek tipografiye deneysel yaklaşırlar. Yenilikçi tipografi, her zaman yeni sorunlar ortaya atar, eski kurallara meydan okur, okunabilirlik ve işlevsellik gibi kavramları yeniden tanımlar. Dergilerin tasarım anlayışında okunabilirlik uğruna tasarımın feda edilmediği, tasarım uğruna da okunabilirliğin ortadan kalkmadığı, okutur, dengeli bir birliktelik arayışı söz konusudur. Hangisinin özellikle görmezden gelinebileceğini söylemeden önce, okunabilirliği sağlayan etmenlerden söz edilebilir. Yazı ve sayfa düzeni programlarına da uygulanabilen temel birtakım parametreler okunabilirliği yönlendirir; yazı karakteri seçimi, karakterin puntosu ve küçük harf gövde yüksekliği (x yüksekliği) satır uzunluğu, satırlar, kelimeler ve harfler arasındaki espas ve yazı ile arasındaki fon arasında yeterli kontrast. Buna sütun genişliği, sütunlar arası boşluğun genişliği, yazının soldan blok, sağdan blok, blok ya da ortalama olarak dizilmesini de ekleyebiliriz. Dergi tasarımında tipografiyle ilgili endişelerin yanı sıra, sayfaya metni ve resimleri yerleştirirken de, okunurluğu sağlamak için bazı önlemler alınır. Resimlerin, metinleri okutmayı zorlaştıracak şekilde ya da okuyucuya yazının devamını aratacak şekilde bölmemesi gerekir (Tuncay, 1998:37).

Jon Wozencroft, İtalyan erkek dergisi Lei'nin tasarımını, dergi piyasadayken yeniden yapan Neville Brody'nin tipografi seçimini şöyle anlatıyor: “Brody daha fazla klasiklik duygusu elde etmek için derginin strüktürünü değiştirdi. Dido yazı karakterinin abartılı ince ve kalın çizgili haline karşıt olmak üzere, kalın bantlar ve Franklin Gothic yazı karakterinin genişletilmiş (expanded) hali ile, büyük harflerle (majiskül) alt başlıkları yerleştirdi. Tek ve uzun bir sözcük halinde olan başlığın, küçük harflerle (miniskül) erkek ya da dişi olarak tek satırla, sayfanın tek tarafına yerleştirilmesi, hem siyah hem de beyaz alanı genişletti.” (Tuncay, 1998:37).

Görülüyor ki; derginin kimliğini görsel hale getiren tasarımcı, tipografi seçiminde, derginin okunabilirliği ve genel tasarım anlayışında okutabilirliği konusunda da baştan karar vermek durumundadır.

3.3.7. Kurgu

1955'le 1960 yılları arasında İngiltere'de yayımlanan Design dergisinin sanat yönetmeni olan Kennet Garland, dergi tasarımında grafik elemanlarının art arda

sayfalarda bir ritim içinde kullanımını şöyle tanımlıyor: “Bir süreli yayın tasarımı ile film arasında benzerlik vardır. Dergi sayfaları çevrildikçe, sayfaların sekansı, sinemadaki film karelerinin sekansı ile benzerdir.” (Tuncay, 1998: 38).

Dergi tasarımında, bu kurguyu ilk önemseyen Alexey Brodovitch'tir Derginin ilk sayfasından, son sayfasına kadar art arda gelişindeki ritmi, sayfa üzerindeki grafik elemanlarla sağlar. Her sayfa bütünün bir parçasıdır. Bu bütünü parçalamamak için, ilan sayfalarının nereye geleceğine de dikkat etmek gerekir. “İşin doğrusu; ilanları “sandöviç” gibi derginin tamamen dış kısmında tutmaktır.” İyi tasarlanmış bir dergi, kinetik bir deneyimdir. Genel bir bakışla, iyi görsel kurgulama bir zorunluluktur ve basit anlamda tanımlandığında; tüm metin ve resimlerin rasgele gruplanmamış olması, bir kurgu içermesi anlamına gelir. Küçük ve önemsiz unsurların, en önemli unsura doğru yönelttiği bir kurgu gerekir. En önemli unsuru (zirveyi) oluşturmadan önce okuyucuya küçük bir dinlenme fırsatı verilmelidir. Bir derginin sakinliği veya çılgınlığı, daha önceki veya sonraki sayfanın içerdiği tonlama dikkate alınarak belirlenmelidir (Tuncay, 1998: 38).

Provocateur dergisinin tasarımcı Philip Pirolo, bir fotoğraf sanatçısının fotoğraflarını kullanarak sayfa düzenlemesi yaparken, fotoğraflara müdahale etmeden, dergi sayfalarını art arda kurgulamış. “Bu dergi tasarımında, sanatçının çalışmasına müdahale etmeden sayfa düzenlemesi yapmaya çalıştım. Minimal şekiller büyük boş alanlar gerektirir. Vücut formlarının kuvvetli konturları ‘blur’ yazı karakterinin grafik anlatımını çağırıştırır.” Bir dergiyi kurgularken gözden kaçmaması gereken bir diğer nokta da derginin renk kullanımıyla ilgilidir. Eğer dergi tüm formlarda, arkalı önlü 4 renk basılmayacaksa, renkli, siyah – beyaz ya da 2 renkle basılacak sayfaların düzene konması gerekir. Baskı koşulları göz önüne alınarak renk sayısına göre da sayfalar kurgulanmalıdır. Renk kullanımı genellikle, prodüksiyon koşulları dikkate alınarak önceden belirlenir, ama bunların kullanım biçimi tasarımcının elindedir. Renkler birer imge olarak kullanılmalıdır. Her renkli sayfada, silme görüntü kullanılması gerekmez; bir monokromatik etkinin kaba ya da hafif kullanımı da gözden kaçırılmamalıdır. Dergi tasarımında, atılacak her adımın derginin içeriğine uygun olması, kimliği ile örtüşmesi gerekir. Derginin görsel kurgusu da, en az diğer tasarım öğeleri kadar, o derginin kimliğine uygun olmalıdır (Tuncay, 1998: 38).

Kurgu derginin tasarım ilkeleri doğrultusunda her parçanın bütüne olan katkısını sağlamlaştırırken derginin hedef kitle tarafından daha kolay ve net bir şekilde algılanmasında sağlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.YÖNTEM

4.1. Problem Durumu

Çağımızda eğitimin kaliteli niteliklerine sahip olabilmek için eğitim dergilerine önemli görevler düşmektedir. Bu nedenle eğitim dergilerinin değişen ve gelişen koşullara cevap vermesi gerekmektedir. Fakat eğitim dergilerinin değişen ve gelişen şartlara cevap verebilmesi için eğitim sistemimizin değişimlerine ayak uydurması gerekmektedir. Çünkü eğitim dergilerinde verilen bilgilerin daha sağlıklı ve güncel olması hedef kitleye ulaşmada önemli bir etkidir.

Eğitim tarihinde deneyim ve düşünce birikiminin önemli bir yeri vardır. Fakat eğitim dergileri alanına ilişkin yapılan değerlendirmelerde bu zengin birikimden yeterince yararlanılmadığı görülmektedir. Oysa eğitim dergilerinin oluşturulmasında rol oynayanların, uygulama boyutunda önemli görevler üstlenen grafik tasarımcıların, içerik oluşturmada öğretmenlerin ve aydınların bu birikimlerden yararlanılması, geleceğe ilişkin dersler çıkarılması gerekmektedir. Eğitim dergilerinin iyi bir şekilde değerlendirilmesi, yapılmış çalışmalar tasarım ilkeleri doğrultusunda incelenerek tasarımların etkili bir hale getirilmesi mümkündür.

İlköğretimden ortaöğretime geçiş sistemi olan OKS 9 Haziran 2008 tarihinde son kez yapıldı. Bundan sonra her eğitim öğretim yılının sonunda SBS yapılacaktır. SBS (seviye belirleme sınavı) bir ihtiyacı da beraberinde getirmiştir. Sınavlara hazırlık dergilerinin tasarımları ve sayfa mizanpajı kullanılan fotoğraflar ve illüstrasyonların yanında, kullanılan tipografi de öğretme iddiasındaki her yayım için önem kazanmıştır.

Çünkü dergiler; faaliyette bulunduğu dönemi canlı olarak aktarmakta günümüzün eğitim dergi tasarım sorunlarına ışık tutabilmektedir.

Günümüzde yayınlanan SBS eğitim dergi tasarımı sorunlarının teşhis edilebilmesi, geleceğe ilişkin sağlıklı kararlar alınabilmesi için dergilerin tasarım sorunlarının iyi bir şekilde analiz edilmesi ve gelecek için dersler çıkarılması gerekmektedir. Bu nedenle günümüzde yayınlanan SBS dergileri tasarım ve uygulama yönünden incelenerek olması gerekene öneri eşliğinde ulaşılmaya çalışılacaktır. Günümüzde büyük kitlelere ulaşan toplumun sosyo ekonomik durumunun oluşumunda

önemli rol oynayan SBS sınava hazırlık dergileri genel olarak incelenmiş, tasarım sorunları açısından değerlendirmeye alınmıştır.

4.2. Araştırma Amacı

Bu araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Görsel iletişim tasarımı içinde belirli işlevi olan eğitim dergi tasarım süreci nasıl olmalıdır?
2. Görsel iletişim tasarım ve grafik tasarımın uygulama alanlarından eğitim dergi tasarımlarında verilecek bilgilerin tipografi kullanımı hangi sırayı takip etmelidir?
3. Görsel İletişim Tasarımı açısından dergi tasarımında görsel hiyerarşi nasıl olmalıdır?
4. Dergi tasarımında uygulanacak ızgara sistemi nasıl olmalıdır?
5. Eğitim dergilerinde sayfa tasarımı ve tipografi kullanımı nasıl olmalıdır?
6. Öğrencilerin verilen bilgileri anlamasında tasarımın önemi nedir?

4.3. Araştırmanın Önemi

Milletlerin varlıklarını devam ettirebilmelerinde eğitim önemli bir araçtır. Eğitimin kendisinden beklenen bu fonksiyonu yerine getirebilmesi için günün koşullarına uygun olarak reforme edilmesi gerekmektedir. Bunun için günün ihtiyaçları ve eğitimin temel sorunlarının iyi bir şekilde belirlenmesi ve analiz edilmesi gerekmektedir.

Sorunların reforme edilmesinde şüphesiz müfredatların önemi büyüktür. Eğitim dergilerinde değişen koşullar ve bilgilerin zamanında düzeltilmesi doğru bilgi açısından önemli bir yaklaşımdır. Eğitim dergi tasarımları anlaşılabilir ve hitap ettiği hedef kitlenin anlamasını ve öğrenmesini tam anlamıyla sağlamalıdır.

Buradan hareketle eğitim dergi sorunlarının iyi bir şekilde değerlendirilip analiz edilebilmesi ve çözüme kavuşturulabilmesi için geçmiş dönem önemlidir. Bu çerçevede geçmiş ve günümüzü anlamak adına eğitim dergi tasarımları önem taşımaktadır. Çünkü

bu tasarımlar gerek sosyal, siyasal ve ekonomik ve de gerekse eğitim dergi tasarımları açısından önemli dönüşümlerin yaşandığı tasarımlardır.

Tasarımın ve toplumsal yapının üzerine bir takım incelemeler yapılacaksa, başvurulacak ilk kaynaklardan biri, dönemin tasarım hareketlerinin görünümünü verecek olan, en genel tanımıyla basılı materyaller diyebileceğimiz kaynaklara yönelik genel bir bakışın gerekliliğidir.

Yeni üretilen bilgilerin halka iletilmesinde önemli bir yere sahip olan dergiler, dönemi canlı bir şekilde karakterize etmektedir. İçinde bulunduğu döneme tanıklık eden dergiler okul işlevi de görmektedir.

Ayrıca yapılan literatür taramasında, dergi tasarımlarının eğitici ve öğretici yönü ile ilgili araştırmalar bulunurken, SBS eğitim dergi tasarımları çerçevesinde alınmış bir çalışma bulunmamıştır. Yapılacak olan bu araştırmayla bu boşluğun doldurulması düşünülmektedir.

4.4. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma dergi tasarım ilkeleri bağlamında Seviye Belirleme Sınavı dergileri için bir öneri niteliği taşımaktadır. Bu nedenle geçmişe ve günümüze yönelik olarak yapılacak olan bu araştırmanın verilerini toplamak için tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelinin temel özelliği geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımı olmasıdır (Karasar, 2005).

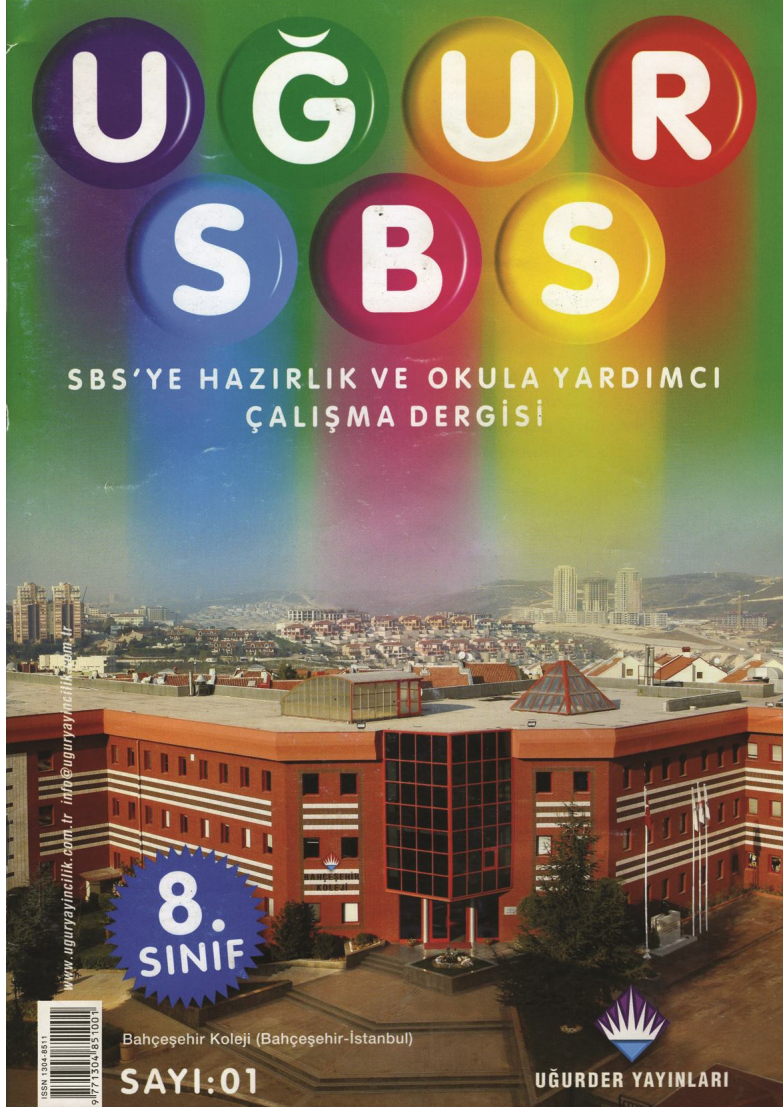
Araştırma, belge tarama yoluyla gerçekleştirilmektedir. Ayrıca içerik analizi yöntemide kullanılacaktır. Bu yöntem kayıtlı bilgi içeren her tür basılı, görsel, elektronik ve diğer türden belgelerin analizini araştıran bilimsel bir yöntemdir.

Bu çalışmada ifade edilen belge tarama yoluyla betimlemeye gidilecek ve bu noktalardan değerlendirmelerde bulunarak öneri geliştirilmeye çalışılacaktır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. UYGULAMA VE ANALİZ

5.1. Uğur SBS dergisinin Tasarım İlkeleri Bağlamında Analizi

Şekil 5.1. Uğur SBS dergi kapağı

Görsel kimlik kavramı, tasarımları bir kuruluşun görünümünün kurum kimliği hedeflerine uygun olarak birbirleriyle uyumlu olan tüm görünebilen unsurlarının hedeflenmiş bir biçimde oluşturulmasını kapsar. Görsel kimlik oluşturulurken başka çağrışımlara sebep vermemelidir. Yukarıda görüldüğü gibi kapak tasarımında dergi tasarım ilkelerinden hareketle baktığımız zaman içeriğe dair yanlış anlaşılmalara sebebiyet vermektedir. Bina resmiyle anlatılmak istenen sanki inşaat sektörüne ait bir

yapı izlenimi vermektedir. Hedef kitlenin 13 – 15 yaş arası çocuklar olduğu düşünülürse ilk uyarılma renklerle oluşturulmuş bir logotype rastlıyoruz. Dergi tasarım ilkelerinde logotype; sade, kolay anlaşılır, hatırlanması kolay, mümkün olduğunca az sayıda renkten oluşmalıdır. Her çeşit baskı ve kesim tekniğı ile sorunsuz kullanılabilir olmalı, çok küçük ölçülerde ayrıntılar kaybolmamalı, çok büyük ölçülerde dağınık görünmemelidir. Her türlü ölçüde ve yüzeyde okunabilir olmalıdır. Özgün olmalıdır. Başka firma ya da ürünlere ait logolar ile karışıklığa sebep vermemeli, hatta çağrıştırmamalıdır. Logotype bir kurumun en fazla görünen yüzü olduğundan tasarım ilkeleri doğrultusunda tasarlanması başarıyı getirmesi ve hedef kitleye ulaşma noktasında daha yararlı olabilir. Kapakta yer alan görsellerin birbiriyle uyumlu aynı zamanda içeriğe de atıfta bulunması gerektiğı düşünülduğünde kapak tasarımı organize bir bütünlük içinde değildir. Dergi tasarım ilkeleri doğrultusunda incelediğimiz kapak ve logotype birbirinden bağımsız parçalar gibi duruyor olması ve daha çok bir inşaat sektör dergisini andırır nitelikte olması dergi tasarım ilkeleri esaslarına ters düşmektedir.

Türkçe Sözcükte Anlam

SÖZCÜKTE ANLAM

• **SÖZCÜKTE ÇOK ANLAMLILIK**

- Gerçek Anlam
  - Temel Anlam
  - Yan Anlam
- Mecaz Anlam
- Terim Anlam

• **SÖZCÜĞÜN CÜMLEYE KATTIĞI ANLAM**

• **SÖZCÜKLER ARASINDA ANLAM İLİŞKİLERİ**

- Eş anlam
- Karşıt (zıt) anlam
- Eş seslilik (sesteşlik)
- Somut-Soyut Anlam
- Özel-Genel Anlam
- Nispet-Nitel Anlam
- Aynı Kavram Alanına Giren Sözcükler

• **SÖZCÜKTE ANLAM AKTARIMLARI**

- Dolaylama
- Ad Aktarması (Mecaz-ı Mürsel)
- Benzetme
- İnsandan Doğaya Aktarm
- Doğadan İnsana Aktarm
- Doğadan Doğaya Aktarm
- Duyudan Duyuya Aktarm

• **İKİLEMELER**

• **YANSIMA SÖZCÜKLER**

• **SÖZLÜK OLUŞTURMA**

ETKİNLİK - 1
Temel Anlam

Eskiden çocuklar daha mı öğrenme meraklıydılar dersiniz? Yoksa bugünkü çocukların merakı başka konulara mı çevirdi? Ne zaman bir köpüğe ilgiye, Hindistan, Kutuplara, Çin Seddi'ne, Mısır Piramitleri'ne, lokomotifin icadına ilişkin soru sorarsanız şu cevaba alırsınız: "Daha bunları işlemedik..."

Demek ki zamanımız çocukları ve gençleri; tarih, coğrafya, keşiflere ve icatlara, dünya çapındaki dâhilere dair ancak okula edindikleri bilgilerle kısıyorlar. Kendi kendilerine bu konularda bilgi sahibi olma merakını göstermiyorlar. İlgiilerini herhâlde başka şeylere sağıyorlar.

...

Bizim çocukluğumuzda imkânlar ne kadar azdı. Durmak bilmeyen merakımızı avutmak için ne çocukça çarelere başvururduk. Elimizdeki coğrafya kitaplarını didik didik etmek yetmiyormuş gibi hatırlanan oyun mazeretleri olarak kullandık, önem ve boydam çizgileri arasına karışmış küçük şehir isimlerini birbirimize sorardık.

Sabri Esat Siyavuşgil

Yukarıdaki parçada koyu yazılmış sözcüklerin altınıza ilk gelen anlamlarını düşününüz. Bu sözcükler parçada da aynı ilk gelen anlamıyla mı kullanılmış?

Bir sözcüğün herkeşçe bilinen en yaygın, akla gelen ilk anlamına **temel anlam** diyoruz.

✓ Vakdinin çoğunu burada kitap okuyarak geçirdim.
✓ Dengesini kaybedince dışı kolunu indirdim.
✓ Okula gitmeden önce her sabah bana uğradı.
✓ Dostluğuyla bana her zaman destek olmuştur.
✓ Yolda yönünken ayağım taşta takıldı.
✓ Gökyüzü bir anda gri bulutlarla kaplandı.
✓ Karanlık basmadan evde olmalıyız.
✓ Bütün gün arkadaşlarıyla evi temizledik.

ETKİNLİK - 2
Yan Anlam

"Yazmak" deyince ilk olarak aklımıza aşağıdakilerden hangisi gelir?

✓ Heyecanla şu satırları yazdım.
✓ Galibiyetinizi tüm gazetelere yazmış.

ETKİNLİK - 3
Mecaz Anlam

– Derin düşüncelere daldım yine.
– Beni bu sözlerle çok kındın.
– Onunla aramızda sıkı bir bağ var.
– Köyde bizi çok sıcak karşıladılar.

Yukarıdaki cümlelerde koyu yazılmış sözcüklerin kazandırdıkları anlamları gerçek anlamları arasında bir yakınlık olduğunu söyleyebilir miyiz?

Sözcüğün gerçek anlamından uzaklaşarak kazandığı yeni anlam mecaz anlam diyoruz.

Aşağıdaki sözcüklerin farklı kullanımlarını inceleyiniz.

Okumak:
Umutsuz bir şekilde sessizce raporları okudu.
Temel anlam

Ben de işeyi bu okulda okuyacağım.
Yan anlam

Yüzünden ne kadar mutlu olduğu okuyuyorduk.
Mecaz anlam

Genç:
Gençler otobüste yüksek sesle konuşuyordu.
Temel anlam

Şuradaki genç fidanları dikmekti işayın, kırmayın!
Yan anlam

Bu geçiz ülke yarımlarına gün geçtikçe geliyor.
Mecaz anlam

ETKİNLİK - 4
Terim Anlam

Aşağıdaki sözcükleri ilgili resimlerle eşleştiriniz.

Perde, sahne, dekor...
Röntgen, bronjit...

Türkçe Sözcükte Anlam

Aşağıdaki resimlerde "dömek" sözcükleri arasında nasıl bir benzerlik vardır?

 Çocuk düşünce ağlamaya başladı.
 Kuş birden yere düşmeye başladı.

Bir sözcüğün gerçek anlamından uzaklaşmadan zaman içinde kazandığı yeni anlam ya da anlamları yan anlam diyoruz. Her sözcüğün yan anlamı yoktur. Yan anlam ile temel anlam arasında işlevsel bir benzerlik olduğundan her iki anlamda da gerçek anlam diyoruz.

✓ Bankanın önündeki kuyruk uzundu.
✓ Ajaçların neredeyse tümünü kesmişler.
✓ Exmeğin kabuğu öyle sertti ki...

Aşağıdaki resimlerde varlıklara verilen adların nasıl oluştuğunu inceleyiniz.

İnsanlara, hayvanlara ait organ isimleri, cansız varlıklara atılarak yan anlamda kullanılmış olur.

✓ İğniği iğnenin gözüne geçirmekte zorlanıyordu.
✓ Görüldüğümüz uçağın kanadı çok uzundu.
✓ Sobanın dirseği sallantıda yumulmuş.
✓ Çekelim kolu kapıya takılınca söküldü.

ÜĞÜRER YAYINLARI

3

ÜĞÜRER YAYINLARI

4

Şekil 5.2. Uğur SBS dergi Türkçe sayfa örnekleri

Kuralı Şekiller, Yansıma, Dönme ve Veri Analizi

Tekrar Eden, Yansıyan ve Dönen Şekiller

Bir şeklin ya da benzerlerinin ötelemelesi yansıması ya da döndürülmesiyle çeşitli desenler yapılabilir.

Örnek 1

Yandaki şekli öteleyerek bir desen oluşturulabilir.

Örnek 2

Aşağıdaki yansımatan (ayna simetrisinin) inceleyiniz.

Örnek 3

Yandaki şekli döndürerek 1., 2. ve 3. şekilleri elde edebiliriz. Ancak 4. şekli elde edemeyiz.

Örnek 4

Yanda verilen bir kenarı 8 birim olan karenin dörtte bir oranında küçültülmesiyle oluşan fraktalın ilk adımları aşağıdaki gibi olur.

Örnek 5

Yandaki fraktal dizisinde şekiller aynı büyüklükte kibrit çöplerinden yapılmıştır.

Buna göre, 5. şeklin kaç kibrit çöplünden oluştuğunu bulalım.

Çözüm

1. şekil 2. şekil 3. şekil ... n. şekil
3 = 3 · 1 6 = 3 · 2 12 = 3 · 4 3 · 2ⁿ⁻¹

olduğundan 5. şekil 3 · 2⁵⁻¹ = 3 · 2⁴ = 3 · 16 = 48 kibrit çöplünden oluşmuştur.

Koordinat Sisteminde Öteleme, Yansıma ve Dönme

Koordinat düzleminde A(x, y) noktasının; x eksenine göre yansıması (simetrisi) B(x, -y) ve y eksenine göre yansıması (simetrisi) C(-x, y) dir.

Matematik Kuralı Şekiller, Yansıma, Dönme ve Veri Analizi

Örnek 6

P(-3, 2) T(3, 2)

P(-3, 2) noktasının x eksenine göre yansıması R(-3, -2) ve eksenine göre yansıması T(3, 2) noktasıdır.

Örnek 7

Koordinat sisteminde (4, -3) noktasında bulunan bir karnca x e göre 6 birim sola ve y e göre 7 birim yukarıya ötelenirse hangi noktada olur?

Çözüm

(4, -3) noktasında bulunan karnca x yönünde 6 birim sola ötelenirse (-2, -3) noktasına gelir. (-2, -3) noktasından y yönünde 7 birim yukarıya ötelenirse (-2, 4) noktasına gelir. Bu iki öteleme ile karnca (4, -3) noktasından (-2, 4) noktasına gitmiş olur.

Örnek 8

Koordinat sisteminde ABCD yamucu 9 birim sağa ve 5 birim yukarıya ötelenirse A'B'C'D' yamucu elde edilir.

Örnek 9

Koordinat düzleminde köşe noktaları A(2, -2), B(6, -3) ve C(4, 0) olan ABC üçgeninin x eksenine göre yansıma altındaki görüntüsü EDC üçgeni, y eksenine göre yansıma altındaki görüntüsü FGH üçgenidir.

Örnek 10

Koordinat düzleminde A(4, 2) noktası orijin etrafında; Saat yönünde 90° dönerse B(2, -4) Saatin tersi yönde 90° dönerse C(-2, 4) Herhangi bir yönde 180° dönerse D(-4, -2) noktaları elde edilir.

A(x, y) noktası orijin etrafında; Saat yönünde 90° dönerse (y, -x) Saatin tersi yönde 90° dönerse (-y, x) Herhangi bir yönde 180° dönerse (-x, -y) noktaları elde edilir.

Örnek 11

Koordinat düzleminde (3, -5) noktası; Saat yönünde 90° dönerse (-5, -3) Saatin tersi yönde 90° dönerse (5, 3) 180° dönerse (-3, 5) noktaları elde edilir.

ÜĞÜRER YAYINLARI

17

ÜĞÜRER YAYINLARI

18

Şekil 5.3. Uğur SBS dergi Matematik sayfa örnekleri

Hücre Bölünmeleri - Genetik Kod

Hücre Bölünmeleri

Hücre bölünmesi tüm canlılarda görülen bir olaydır. Bu olayın amacı hücre bölünmesinin gerçekleştiği canlı veya hücreye bağlı olarak yeni hücreler meydana getirmek, yenilenme ve büyümeyi sağlamaktır. Ayrıca bazı canlılarda yumurta ve sperm gibi ezyi (üreme) hücrelerini oluşturmaktadır. Bir hücrenin bölünmesi için önce hücrenin belli bir büyüklüğe ulaşması gerekmektedir.

Hücre bölünmesi çekirdek tarafından yönetilen programlı ve kontrollü bir işlemdir. Canlılarda üreme, büyüme, gelişme, doku ve organların oluşması yaralamaları onarılması hücre bölünmeleriyle gerçekleşir.

Hücreler, mitoz ve mayoz olmak üzere iki çeşit bölünmeye uğrayabilir.

UGURBER YAYINLARI 33

Fen Bilimleri Hücre Bölünmeleri - Genetik Kod

Hücre bölünmesi öncesinde çekirdekte bulunan ve canının kalıtsal özelliklerini taşıyan maddenin birer kopyası yapılır. Bu kalıtım maddesi mitoz bölünmenin başlangıcında kromozom adı verilen yapılara döngüler. Mitoz bölünmenin ilk evresinde kromozomlar belirginleşmeye başlar. Sonraki evrelerde hücrenin orta bölgesinde dizilen kromozomlar, hücrenin karşılıklı kutuplarına doğru hareket eder. Böylece oluşacak hücrelerin ikisi de kromozomları, dolayısıyla kalıtım maddesinin birer kopyasını almış olur. Bu şekilde çekirdek bölünmesi tamamlanmış olur. Daha sonra sitoplazma bölünmesi gerçekleşir. Hayvan hücrelerinde sitoplazma bölünmesi ortadan bölünme şeklinde gerçekleşir. Bitki hücrelerinde ise sitoplazma bölünmesi ara lamel oluşumu ile gerçekleşir.

Mitoz bölünmede, ana hücreden iki yavru hücre oluşur. Oluşan bu hücreler ana hücre ile aynı sayı ve özellikteki kromozomları içerir. Vücut hücreleri anne ve babadan gelen kromozom çiftlerine sahiptir. Bir takım halinde kromozom içeren hücreler "n" ile gösterilir. Bir takım anneden (n), bir takım babadan (n) gelecek üzere iki takım kromozom bulunduran hücreler "2n" ile gösterilir. İnsanların vücut hücrelerinde 23 çift kromozom bulunur.

İnsanlar 2n = 46 kromozoma sahiptir. İnsanların vücut hücrelerinde 23 çift kromozom bulunur.

Dijil birey = 46 kromozom ⇒ 44 + XX
Erkek birey = 46 kromozom ⇒ 44 + XY

İnsan hücrelerinde 46 kromozom bulunur. Bu kromozomlardan 44 tanesi vücut kromozomu, 2 tanesi cinsiyet kromozomudur.

Bir organizmadan ayrılan hücre ya da hücre grubundan, döllenme olmaksızın yeni bireylerin oluşmasına **eygaysız üreme** denir.

Eygaysız üreme çeşitleri :

- 1) Bölünerek üreme
- 2) Tomurculanarak üreme
- 3) Vejetatif üreme
- 4) Yenilenme (rejenerasyon) ile üreme

1) Bölünerek üreme: Belirli bir büyüklüğe ulaşan tek hücreli canlıların, bölünerek iki canlı oluşmasına denir.

2) Tomurculanarak üreme: Ana canlıdan oluşan bir tomurcuğun gelişerek yeni birey oluşmasına denir. Hidra, deniz anası, sünger ve maya hücreleri tomurculanarak çoğalır.

Bira mayası

UGURBER YAYINLARI 34

Şekil 5.4. Uğur SBS dergi Fen Bilimleri sayfa örnekleri

Bir Kahraman Doğuyor T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük

SOFYA

Mustafa Kemal, Balkan Savaşlarından sonra, 27 Ekim 1913 tarihinde Sofya Atamillerliği'ne atanmış. 11 Ocak 1914 tarihinde İlibarene Belgrat ve Cetina Atamillerliklerini yürütme görevi de kendisine verilmiştir.

Sofya görevi Mustafa Kemal'in düşüncelemlerinin daha da netleşmesini beraberinde getirdi. Avrupa'yı daha yakından tanıyor, Doğu toplumlarla Batılı toplumlar arasındaki farklılıkları gözlemliyor ve bundan kendine sonuçlar çıkartıyordu.

MANASTIR

Mustafa Kemal 1899-1899 yılları arasında Manastır'da bulunan Askerî İdadî'de eğitim görmüştür. İdadide yatılı ve daha üstün dereceli bir okulun hayatı ve öğrenim şartlarına kısa sürede alışan genç Mustafa için, artık ömrünün sonuna kadar sürecektir olan "ale yuvası dışındaki hayat" başlıyordu.

Örnek

Mustafa Kemal, İstanbul yıllarında arkadaşlarıyla sürgündeki Jön Türkler'in eserlerini gizlice okumaya hatta bir de kendi imkanlarıyla el yazması yeraltı gazetesi çıkartmışlardır. Mustafa Kemal de çoğu yazsın gidi yazsın.

Bu duruma bakılarak Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Saltanat makamına ve İstanbul Hükümeti'nin kararlarına saygı göstermemiştir.
- B) Yapıldığı ülkenin sorunlarıyla ilgili ve yönetimin aleyhinde olan gelişmelerin içinde yer almıştır.
- C) Devletin ekonomik, siyasi ve askeri kararlarını desteklemiştir.
- D) Önemli geçim kaynaklarından biri gazetecilik olmuştur.

Özetim

Mustafa Kemal'in arkadaşlarıyla birlikte gizlice gazete çıkarması O'nun ülke sorunlarıyla ilgilendiğini ve idarecilerin aleyhinde çalışmalar yaptığını göstermektedir.

YANIT: B

UGURBER YAYINLARI 49

T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Bir Kahraman Doğuyor

Atatürk Müze Evlerini Geziyoruz

Mustafa Kemal Atatürk Türk Kurtuluş Savaşı'nı yürüten bir kaç fatih yerde bulunmuş, Atatürk her gittiği yerde Türk misafirperverliğiyle karşılaşmış ve birçok evde kalmıştır. Bugün Atatürk'ün oturduğu, misafir edindiği evler, savaş yönettiği karargahlar, hatıra sanatı taşıyan değerli mekanlar ve eşyalarıyla birlikte günümüzde halka açık müze haline getirilmiştir. Evlerin ortak özelliği, çok kısa süreli ikamet edilmiş olmalarıdır.

Atatürk'ün Çankaya'da oturduğu kökte bir anahat koleksiyonu bulunmaktadır. Bunlar memleketin çeşitli yerlerinde kendisine hediye edilen evlere aittir.

Atatürk'ün Kişilik Özellikleri

Türk milletinin ebedi önderinin özellikleri şunlardır:

- ✓ Vatanseverliği
- ✓ Gerçekçiliği
- ✓ Sabır ve disiplin anlayışı
- ✓ İyi kalpliği
- ✓ İnsan ve millet sevgisi
- ✓ Çok boyutluluğu
- ✓ Eğitimliliği
- ✓ Gurura yer vermemesi
- ✓ Yöneliciliği
- ✓ Ümitsizliğe yer vermemesi

✓ Sanat severliği
✓ Çalkantılılığı
✓ İdealistliği
✓ Yanıkçılığı
✓ İleri görüşlülüğü
✓ Açık sözlülüğü
✓ Mantıklılığı
✓ Rehberliği

Örnek

Ben düşündüklerimi, sevdiğime olduğu gibi söylerim.

Atatürk

Bu durum Mustafa Kemal'in aşağıdaki özelliklerinden hangisini daha iyi açıklamaktadır?

- A) Açık sözlülüğü
- B) İnsan sevgisini
- C) Rehberliğini
- D) Mantıklılığı

Özetim

Atatürk'ün düşüncelerini sevdiğine olduğu gibi söylemesi O'nun her şeyi açık ve seçik biçimde dile getirdiğini, yani açık sözlü olduğunu ortaya koymaktadır.

YANIT: A

UGURBER YAYINLARI 50

Şekil 5.5. Uğur SBS dergi Fen Bilimleri sayfa örnekleri

İngilizce

And & But & Because & For & So & Adjectives & Adverbs-Too Enough-Should & Shouldn't

AND : Birinden fazla sözcüğü bağlar. İki cümleyi bağlar ve genellikle araya virgül gelir. Birbirine bağlantılı durumları ifade ederken kullanılır. " ve " anlamına gelir.

- Helen and Jane were in the living room. (Helen ve Jane oturma odasında.)
- We watched TV and listened to music. (Televizyon izledik ve müzik dinledik)
- It is cold, and it is raining. (Soğuk ve yağmur yağıyor.)
- He bought a dictionary and a file folder. (Sözlük ve dosya aldı.)

BUT : Birbirinden farklı durumları ifade ederken kullanılır. Her zaman zıt anlam beklemek gerekir. "ama, fakat" anlamına gelir. İki cümle arasında virgül kullanılır.

- My father's car is old but comfortable. (Babamın arabası eski fakat rahatır.)

NOTE : Birinci cümlede virgül kullanılmazsa gerek yoktur ancak ikinci cümlede "but" kelimesinden sonra bir cümle daha olduğu için virgül kullanılır.

- I studied hard, but I failed in the exam. (Sık çalıştım, fakat sınavda başarısız oldum.)
- Sue likes drinking tea, but she doesn't like drinking milk. (Sue çay içmeyi sever fakat süt içmeyi sevmez.)

BECAUSE : "Çünkü" anlamına gelir. Cümlelerde "Because" kelimesinden sonra açıklayıcı bir cümle gelir.

- My daughters didn't go to school, because they were ill. (Kızlarını okula gitmedim, çünkü hastaydılar.)
- He didn't come to party, because he was tired. (Partiye gelmedi çünkü yorgundu.)
- She can't drive a car, because she hasn't got a driving license. (O araba sürmez çünkü ehliyeti yok)

SO : "Bundan dolayı (sonuç olarak)" anlamına gelir. İki cümle arasında virgül kullanılır. Cümleler arasındaki sebep-sonuç ilişkisini anlatırken kullanılır.

- The question was difficult, so I couldn't answer it. (Soru zordu bu yüzden cevaplayamadım)
- Jane was hungry, so she ate a big pizza. (Jane açtı bu yüzden büyük bir pizza yedi)
- She had homework so she didn't watch the film. (Ödevi vardı bundan dolayı filmi izlemedi)

FOR : "çünkü" ve "için" anlamına gelir. İki kullanım vardır

1 - FOR + İSİM : Bu kullanımda "for" dan önce virgül kullanılmaz.

- He bought a loaf of bread for breakfast. (Kahvaltı için bir somun ekmeği aldı)

2 - FOR + CÜMLE : Bu kullanımda "for", "because" gibi kullanılır.

- He didn't come to cinema for he wanted to rest. (Dinlenmek istediği için sinemaya gelmedi.)

Exercises-1

Aşağıdaki cümleleri AND / BUT / BECAUSE / SO / FOR ile doldurunuz.

- My mother cooked soup ..... macaroni.
- Maths is difficult ..... boring.
- He was old ..... I carried his suitcase.
- I took my umbrella ..... it was raining.
- She has got a headache ..... she look an aspirin.
- He set the alarm ..... he couldn't get up early.
- We were late ..... the traffic was heavy.
- They went shopping ..... the summer holiday.
- I got up early ..... wasn't able to catch the train.
- We went on a picnic ..... it was sunny.
- Jane went to the haircutting salon ..... the wedding party.
- We watched the film ..... it was boring.
- She has lived in England for two years ..... she speaks English well.
- I swept my room ..... your room.
- He came late ..... he left early.

ÜÇÜRDÜR YAYINLARI

İngilizce

And & But & Because & For & So & Adjectives & Adverbs-Too Enough-Should & Shouldn't

ADJECTIVES (SIFATLAR)

Kullanımı :

- Sıfatlar ismi niteler. (SIFAT+İSİM) Türkçe de olduğu gibi İngilizce'de de sıfatlar isimden önce gelir.

Examples

Beautiful girl (güzel kız) (sifat) (isim)

Hardworking student

Nice day

Cold water

Intelligent boy

Boring film

- Sıfatlar linking fillerleri ile birlikte kullanılır.

NOTE: linking verbs: kendinden sonra gelen sıfatları yüklemeye dönüştüren fiillerdir.

Linking fillerlerinden sonra sıfat gelir. Bir eylem belirtmez. Bu fiiller durum belirtmek için kullanılır.

Linking Verbs:

..... be	..... sound	..... look
..... become	..... see	..... appear
..... stay	..... grow	..... smell
..... remain	..... feel	..... taste
..... get	..... go	
..... turn		

Examples

Sally looks happy: look bir linking fiildir ve kendinden sonra sıfat gelir

(linking verb) (adjective)

He looks sad.

You seem tired.

The cake smells delicious.

Kevin sounds good.

NOTE: Bu örneklerde sıfat yerine zarf kullanılmak gibi görünüyorsa ancak buradaki 'look, seem, smell ve sound' birer linking verb olduğu için zarf değil sıfat kullanılır.

NOTE: Look, smell, taste, turn, grow fillerleri bir eylem bildirirken zarfla kullanılır.

Examples

The man looked happily. (look fill burada linking fiil değil eylem bildiren fiildir ardından zarf gelir)

The man looked at the old photos happily.

This soup doesn't smell very nice.

She smelled the roses happily.

ADVERBS

Kullanımı :

- Zarflar fiili niteler. İçin nasıl yapıldığını anlatırlar. Kelimenin sonuna -ly eki getirilerek elde edilirler. (adjective +ly) (adverb of manner) Yüklemeye "How?" sorusunu soru-şumuzda yanıt alabileceğimiz sözcüklerdir.

He is a successful writer.

He writes successfully.

(*How does he write? 'successfully')

Examples

Adj.	Adv.
Careful	carefully
Easy	easily
Slow	slowly
Happy	happily
Careless	carelessly

NOTE: Sonu -ly ile biten her sözcük zarf olmayabilir. Örneğin friendly, lovely gibi sözcüklerin sonu ly ile bitmesine rağmen bu sözcükler zarf değil sıfattır.

ÜÇÜRDÜR YAYINLARI

Şekil 5.6. Uğur SBS dergi İngilizce sayfa örnekleri

Kullanılan ana başlık, ara başlık, alt başlık düzenlemesine gidilmeden tasarım ilkeleri dışında bir diziliş vardır. Sayfa mizanpajı tamamen raslantı sonucu ortaya çıkmıştır. Dergi tasarım ilkeleri doğrultusunda bir kurgulama söz konusu değildir. Kullanılan görseller birbirinden farklı tarzlarda yapılmıştır. Kullanılan tipografi konuları bir birinden ayırmada yetersizdir. Temel amacı derslere yardımcı, sınavlara hazırlık olan bu dergilerin karışıklıktan uzak yalın bir anlatım biçimini benimsemesi tasarım ilkeleriyle bağdaşan bir düzen içinde olması şüphesiz ki hedef kitleye verilmek istenen daha net biçimde aktaracaktır. Dergi tasarımında sayfaların birbiriyle bağlantısını üst bant ve sayfa numarasıyla sağladığını görmekteyiz. Burada bir kurgu düzeni olduğu görülmektedir. Derslere yardımcı olan dergicilik anlayışında öğrencilerin derslerin dergi içindeki yerlerini gruplandırabilmesi için renklerle bir geçiş yapılsaydı tasarım ilkeleri bağlamında daha doğru bir yaklaşım olurdu. Küçük ve önemsiz gibi duran unsurların dergi içindeki en önemli görevi en önemli unsurlara doğru yönelmesidir. Görseller yardımıyla bir anlatım gerçekleştirilmeye çalışılmış fakat görsellerin net olmayışı

öğrencinin anlamasını olumsuz yönde etkileyecektir. Sayfaları görsellerle iç içe girmiş gibi tasarlamakta derginin algılanmasını zorlaştırmıştır.

5.2. Tasarlanacak Eğitim Dergisi Hakkında Genel Bilgi

Tasarlanacak eğitim dergisi Seviye Belirleme Sınavına hazırlık dergileridir. Bu dergilerin tasarımlarının hitap ettiği kitleye göre tasarım kurallarına uygun olarak tasarlanacaktır. Kaliteli ve özel fotoğrafların kullanılması, okunaklı ve sade bir tasarımının olması, konuya uygun detaylarla sayfayı özel kılmak, okuyucunun tümüne hitap etmesi önemlidir. Tasarımı yapılacak derginin yayınevi kurumsal kimliği ile derginin kendine özgü görsel kimliğinin olması önemlidir. Bu amaçla da öneri olarak sunacağımız dergi için logotype tasarımları yapılmıştır.

5.3. Misyon

Doğruluk ilkesini her platformda savunmak,
 Öğrencilerin iyi öğrenmesini sağlamak için teknolojik gelişmelere ayak uydurmak,
 İhtiyaçları zamanında belirleyip çözüm üretmek,
 Kaliteli ürünler vermek,

Manevi değerlere saygılı, insanı seven, bilime ve gelişmeye açık, anlayışlı, ufku geniş, çevresiyle uyumlu, ailesine bağlı ve büyüklerine saygılı, hayata ait temel becerilere sahip, bilgiyi davranışa dönüştürebilen bir öğrenci, bir gençlik, bir nesil yetiştirmek...

5.4. Vizyon

Geleceğimiz çocuklarımıza kaliteli yayınlar sunmak ve bu anlamda markalaşmak,

En kısa sürede çocuklarımızın anlamalarını sağlayacak bilgi ve teknik donanımları sunmak,

Uluslararası standartlarda içerik ve baskı kalitesi için hedeflerini gerçekleştirme yolunda samimi, fedakar bir takım çalışması yapmak.

5.5. Uygulama Önerisi Yapılacak Yayınevi İçin Logotype Çalışması

Şekil 5.7. Siret (ana firma) Logotype

5.6. Örnek Tasarım

5.6.1. Öneri Dergi İçin Dergi Logotype Tasarımı

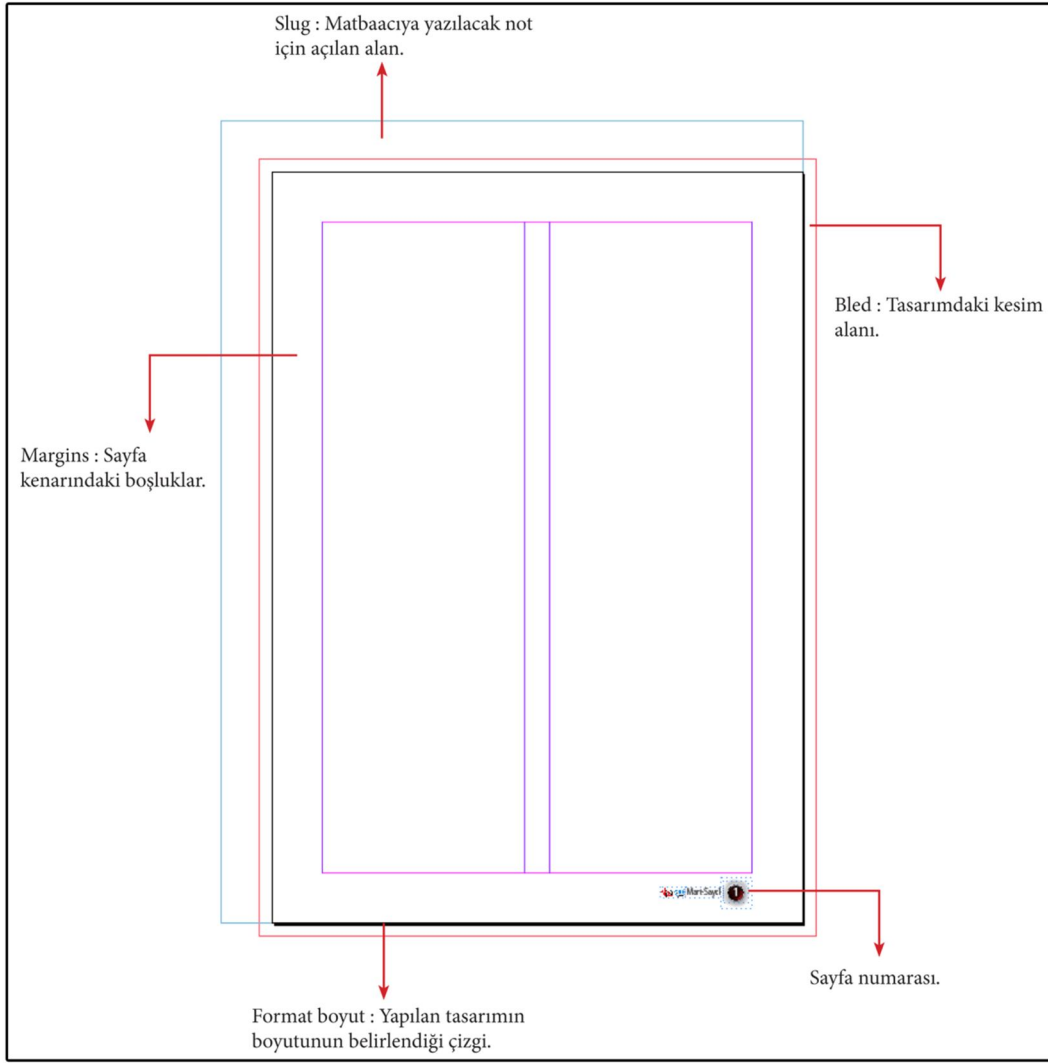
Aşağıda görülen logotype bu derginin bir eğitim dergisi ve sınava hazırlık yayını yaptığı, kullanılan doğru işaretiyle verilmiştir.

Şekil 5. 8. Vize Logotype

Dergi tasarımında derginin bir kimliğe sahip olması gerekmektedir. Kurumlar, rakiplerinden farklı olmak ve toplumda olumlu bir imaja sahip olmak için kendilerine ayrı bir kimlik oluşturmaya çalışırlar. Kimlik oluşturma sürecinde yaptıkları işin muhtevasına göre akılda kalıcılığı ve etkili bir tasarım olmasına dikkat ederler. Kurumların da insanlar gibi bir kimliğe ihtiyacı vardır. Her yerde temsil hakkına sahip kimlik oluşturmak var olabilmenin yegane koşuludur. İnsanlık her zaman etkili bir kimliği desteklemiştir. Sınavlara hazırlık dergi sektörünün en önemli sorunlarından birisi yapılan işin içeriği dışında kimliklerle var olmaya çalışmalarıdır. Dergilerin bilgi verirken hangi amaca hizmet ettiğini kurumsalında belirgin olarak ortaya koyması gerekir. Vize SBS dergisinin tasarım olarak sınavlara hazırlık dergisi olduğunu doğru yanlış kavramı üzerinden bakıldığında daha net bir şekilde ortaya konulduğunu görmekteyiz. Sınavlara hazırlık dergilerinde önemli olanın kesin bir sonuca vardiıyor olmasıdır. Bu işi en iyi sizin yaptığımız, yazar kadrosundan önce marka imajınızla doğrudan ilişkilidir. Grafik tasarım açısından önemli olanın her yaştan insanın algılayabileceği bir kimlik tasarımını ortaya koymak ve bu ortaya konulan tasarımın kabul görmesi önemli bir başlangıç olmalıdır.

5.6.2. Format Boyut

Şekil 5.9. Vize Format Boyut

5.6.3. Tipografi

Tipografi kelimesinin kökeni Yunanca "typos" ve "graphein" olmak üzere iki kelimenin birleşmesinden oluşur. "Typos" form (şekil) anlamındadır ve bunun karşılığı Latince'de "typus" Almanca'da "typ", İngilizce'de "type"dır. Yunanca "vurmak" (veya bir şeye vurarak şekil açmak) anlamındaki bir eylemi ifade eden "typtein" kelimesinden köklendiği kabul edilir. Sözlüklerde "tip, iz, damga, model, örnek cins olarak tanımlanırken, typos ile anlatılmak istenen, tipik bir şekli olan bir baskı yazısı elemanı (harf şekli)dir. Türkçe'de metal baskı harflerini isimlendirirken kullanılan "hurufat" kelimesinin karşılığı İngilizce'de "type" Almanca'da da "typ" dır (Bigelow, 1989: 1 -14).

Tipografik demek; harfler, çizgiler ve tipografik motiflerle oluşturulmuş demektir. Tipografi, yazısal iletişime yönelik araçların çağdaş olanaklarından yararlanarak amaca en uygun şekilde tasarlanmasıdır (Erden, 1995: 48).

Tipografiye işlevsellik kazandıran ise, iletilecek olan bilgi ya da mesajı taşıyan biçimlerin, doğru seçilmesi ya da yorumlanmasıdır (Georges, 2004:141).

Bir yazı karakterinin tek bir elamanı bütün ifadeyi başlatır. Her yazı karakterinin ifade tarzı, boşluklaması, büyüklüğü mesajı uygun biçimde yansıtmak için seçilir (Jones, 2007:38)

Tipografiyi dergi tasarımında kullanırken çok basit görünse de bilinmesi gereken bazı temel yapılar vardır. Bu temel bilgiler özümseyerek bazı arayışlar içine girilir. Burada belirtilecek kurallar birçok tipograf tarafından denenmiş tavsiyeler olarak da alınabilir.

- Okunabilirliği sağlamak için, üstünlüğü kanıtlamış yazı karakterleri seçilmelidir.
- İlgiyi belli bir kelime ya da cümleye çekerken çok fazla değişik yazı karakteri bir arada kullanılmamalıdır.
- Birbirleriyle çok benzer yazı karakterleri birlikte kullanılmamalıdır.
- Uzun metin yazılarında; metnin hepsi majiskül harflerle dizilmemelidir. Çünkü majiskül harfler, monoton ve dikdörtgen şekiller oluşturarak, miniskül harflerde bulunan alt ve üst uzantıların sağladığı ritimsel değişiklikten uzaklaşıp okumayı zorlaştırır.
- Genellikle 8'den 12 puntoya kadar olan yazı büyüklükleri ortalama 30-35 cm uzaklıktan okunur. Fakat aynı ölçüde olan yazı karakterleri, değişik büyüklükte görülebilir. (Bu da x - yüksekliğiyle ilgilidir.)Bunu göz önünde tutarak metin yazılarınızda kullanacağınız punto büyüklüğüne karar verilmelidir.
- Çok değişik yazı büyüklükleri ve et kalınlığındaki harfleri aynı anda bir arada kullanmaktan kaçınılmalıdır.
- Son derece geniş ya da son derece dar yazı karakterlerinden kaçınılmalıdır. Yazı anatomilerinin bozulmamış olmasına dikkat edilmelidir.
- Metin dizgisinde tutarlı harf ve kelime espasları kullanılmalıdır. Kelime

boşlukları harf boşlukları arttığında oransal olarak artar. Örneğin, ince bir yazı karakteri geniş bir harf espasında iyi görünür.

- Çok uzun ya da çok kısa satır uzunluklarından kaçınılmalıdır. Okuma sürecinde bunun dikkat dağıttığı kabul edilir. Metin dizgisinde her satırda 70 karakter bulunması kabul edilebilir. (8 kelimedenden 10 kelimeye kadar) Yazı ölçüsü karakter sayısını azaltır. Kısa satırlarla yapılan dar sütun dizgisinde kesik okuma oluşur. Kelimeler arasında rahatsız edici boşluklar oluşabilir.
- Satır espalarının çok küçük olması okuma süresini yavaşlatır çünkü göz bir kerede yazı satırını okunmaya zorlanır. Yazı karakterinin yapısına göre satır arası espasına, 1 puntodan 4 puntoya kadar boşluk eklenebilir. (Bu seçim x- yüksekliğine bağlıdır.)
- Paragraf başlangıcı belirtilmelidir, fakat metnin bütünlüğü bozulmadan yapılmalıdır.
- Yazı karakterinin harf yapısında (oranlarında) gelişigüzel oynamalar yapmaktan kaçınılmalıdır.
- Daima harf ve kelimeler buldukları temel çizgi üzerinde kullanılmalıdır. Bu oryantasyondan ayrıldıklarında kontrol dışı görünürler.
- Yazı ve renkle çalışıldığında yazıyla zemin arasında yeteri derecede zıtlık olması gerekir. (Carter, 1997).

Becer'e göre; Almanya'da ortaya çıkan yeni tipografi hareketi, tipografideki modernist yaklaşımlar arasında önemli bir yere sahiptir. Yeni Tipografi düşüncesi ilk olarak El Lissitzky, Laszlo Moholy-Nagy ve Kurt Schwitters'ın 1923 – 1925 yılları arasında yayınladığı makalelerde ortaya çıktığında o zamana kadar yerleşmiş ve geleneksel bir yapı kazanmış olan bütün tipografik alışkanlıkları sorguluyordu. Özellikle Lissitzky tarafından kaleme alınan "Tipografinin Topografisi" adlı bildiride, özellikle basılı metinlerde işitsel algı yerine görsel algılamanın önemine değinilmiştir. Jan Tschichold 1925 yılında yazdığı "Tipografinin Esasları" adlı kitabında Yeni Tipografinin belirli bir amaç doğrultusunda biçimlendiğini, bu amacın da en kısa ve en yalın haliyle "iletişim" olduğundan bahsediyordu. Ayrıca şu bilinmelidir ki: bir 'abece tasarımı' kavramıyla ele alındığı ve bir semboller takımı olarak kendi içinde bütünlüğü gözetildiği ve kurulduğu sürece; kötü tipografi yoktur, tipografinin yanlış kullanımı vardır! (Sarıkavak, 2004: 65).

5.6.4. Kapak

Şekil 5.10. Vize Kapak Tasarımı

5.6.5. Derginin Derslere Göre Kurgusu

ÖĞRENECEKLERİMİZ!

Bu bölümde konu başlıklarını dikkatlice takip ediniz. Öğrenemediğiniz konuları tekrar ederek hafızanızda yer etmesi için çok tekrar yapınız. Anlatım yöntemleri Türkçe dersinin önemli konularındandır. Görsellerle zenginleştirilmiş konuyu iyi anlamak için zamanında derginizi bitirmeye özen gösteriniz. Bu derginin anlaşılması için 15 günlük bir zamanınız var bu zamanı iyi değerlendirmeniz dileğiyle.

ANLATIM YÖNTEMLERİ

ANLATIM BİÇİMLERİ

Bir düşünceyi, duyguyu, tasanyı, olayı sözle ya da yazıyla aktarmaya **anlatım** denir. Her anlatıcı, anlatımını oluştururken belli bir amaç taşır ve bu amacını gerçekleştirmek için uğraşır. Bazıları okuyucuya bir şeyler öğretmeye, bazıları okuyucuların düşüncelerini değiştirmeye, bazıları tanık oldukları olayları okuyucuya aktarmaya, bazıları da gördüklerini okuyucuların gözünde canlandırmaya çalışır.

Anlatıcıların, ele aldıkları konuya ve amaçlarına göre benimsedikleri, kullandıkları yöntemlere **anlatım biçimleri** denir.

Başlıca dört anlatım biçimi vardır:

Yukandaki tabloda amaçları ve kullanıldığı yerleri belirtilen anlatım yöntemlerini ayrıntılarıyla inceleyelim:

1. AÇIKLAMA

Okuyucu ya da dinleyiciyi bilgilendirmek, onlara belli konularda bir şeyler öğretmek amacıyla oluşturulan anlatımlara **"açıklama"** denir. Makale türü yazılarda, ders kitaplarında ve ansiklopedilerde açıklayıcı anlatıma çokça yer verilir.

Bir konunun açıklığa kavuşturulması, bir sözcük, deyim ya da terimin genişçe anlatılması, tarihsel veya bilimsel bir olayın aydınlatılması gibi birçok konuda bu anlatımlar, anlatıya sorulan "... kimdir, nedir, nerededir, nasıldır, ... hakkında ne düşünüyorsunuz, niçin..." sorularına cevap olacak şekilde düzenlenir.

Kullanım alanı oldukça geniş olan açıklayıcı anlatımda öğretme ve bilgi aktarma amacının gerçekleştirilebilmesi için tanımlama, örnekleme, karşılaştırma gibi düşünceyi geliştirme yollarına başvurulur.

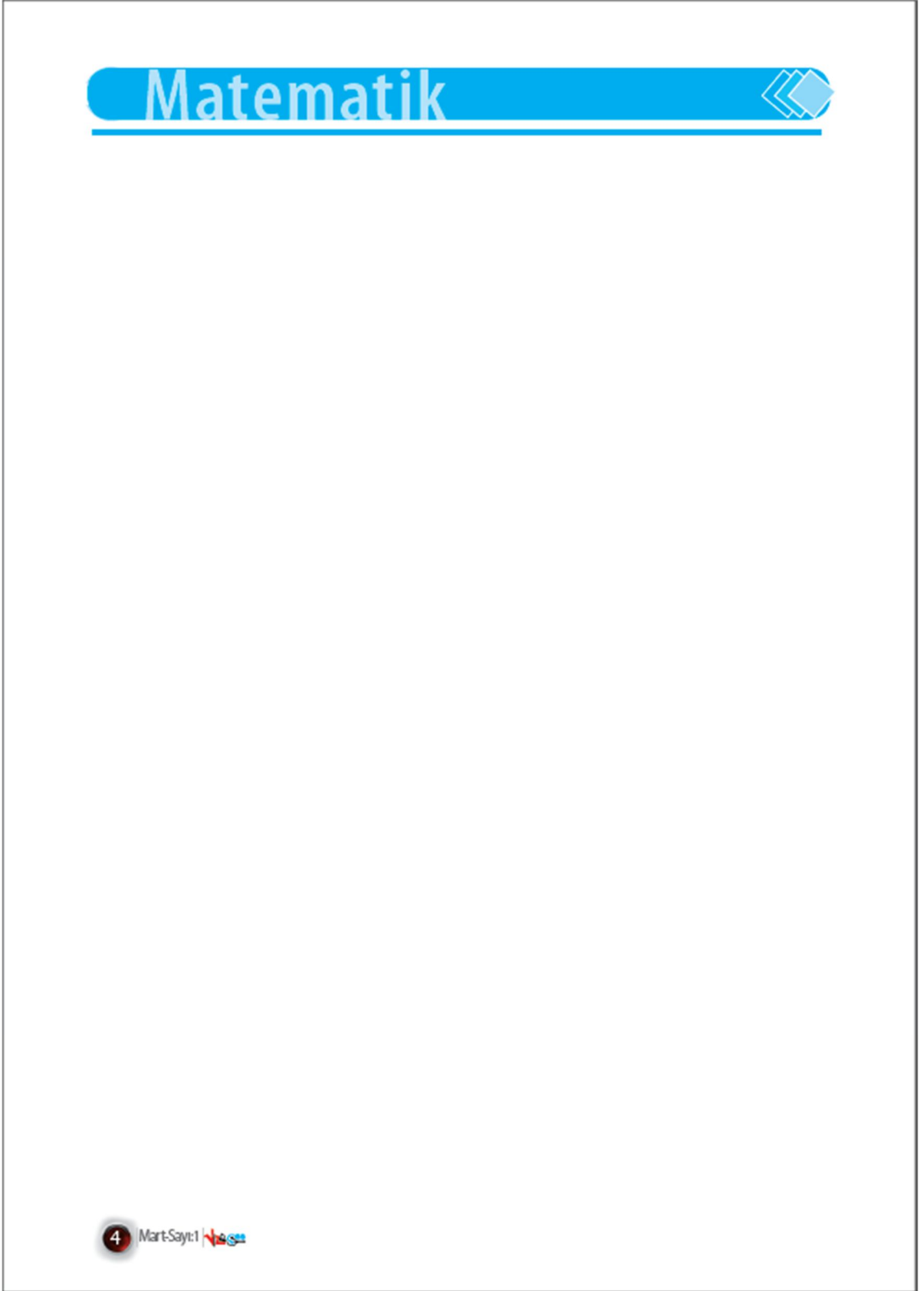
Örnek :

Tiyatro, eski çağlarda Yunanistan'da "agora (alan)" denen meydanlarda oynanırdı. Oyuncular oyunlarını yerden yarım metre kadar yükseltmiş bir set üzerinde oynarlar, izleyiciler de onların çevresinde halka olup toplanırdı. Oyunlar geçerek kazanıp büyük yazarlar ortaya çıktıktan sonra açık hava tiyatroları yapıldı. Bunların seyircileri merdivenlerde oturarak oyunları izledi. Günümüzde bile bu tip tiyatrolara rastlamak mümkündür.

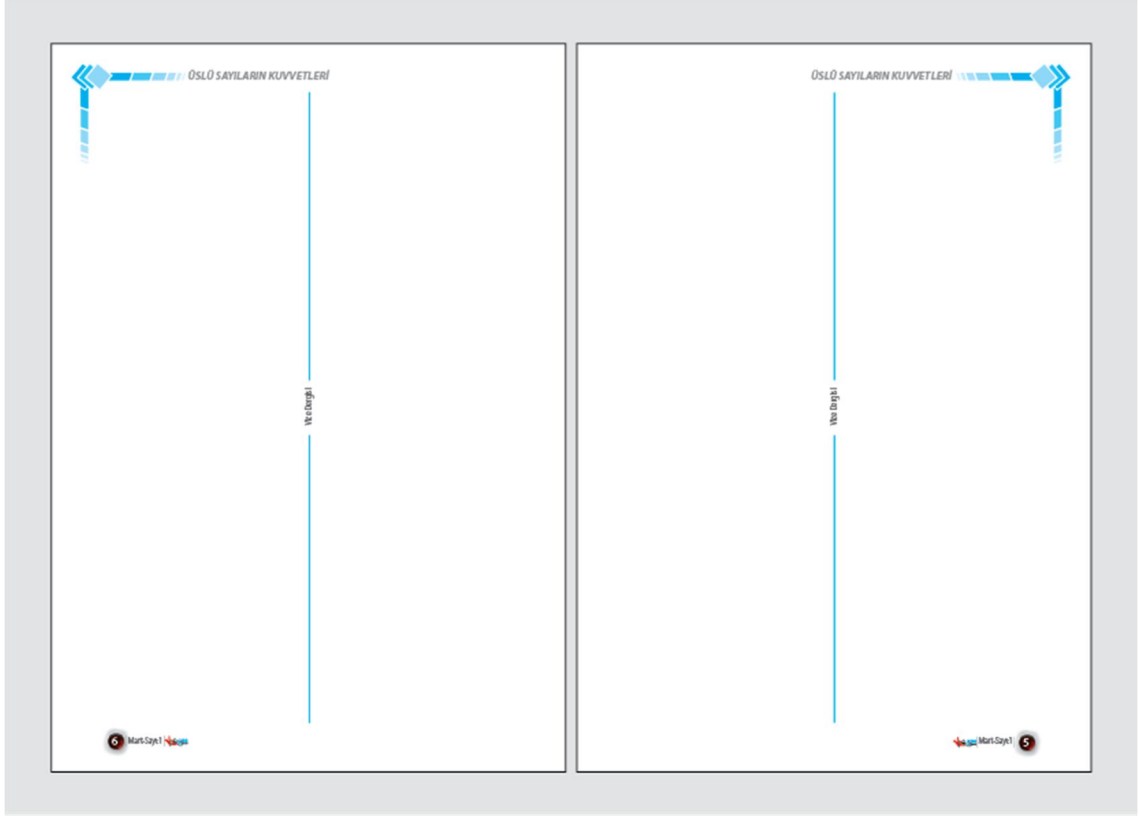

Şekil 5.11. A master Türkçe sayfası

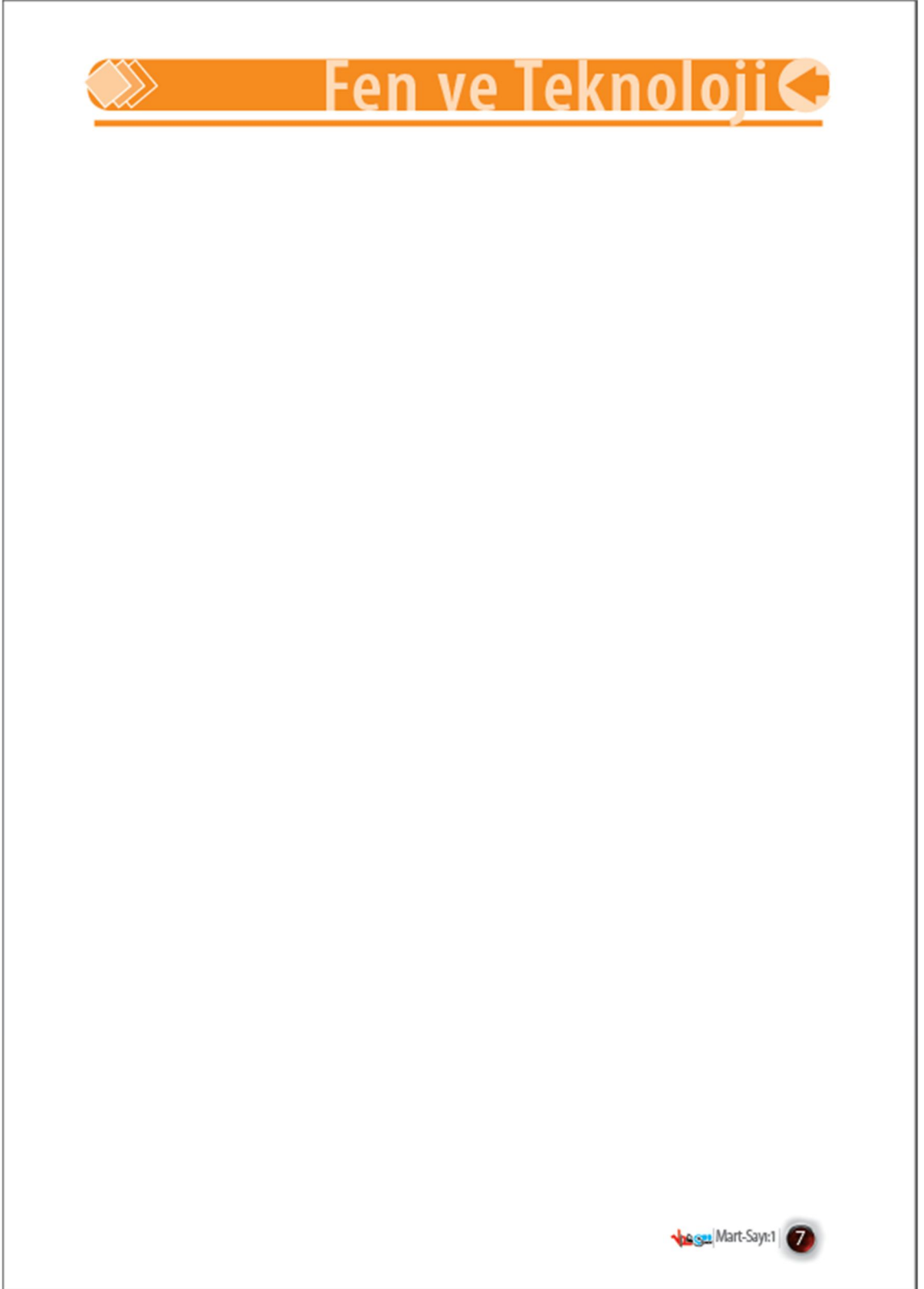

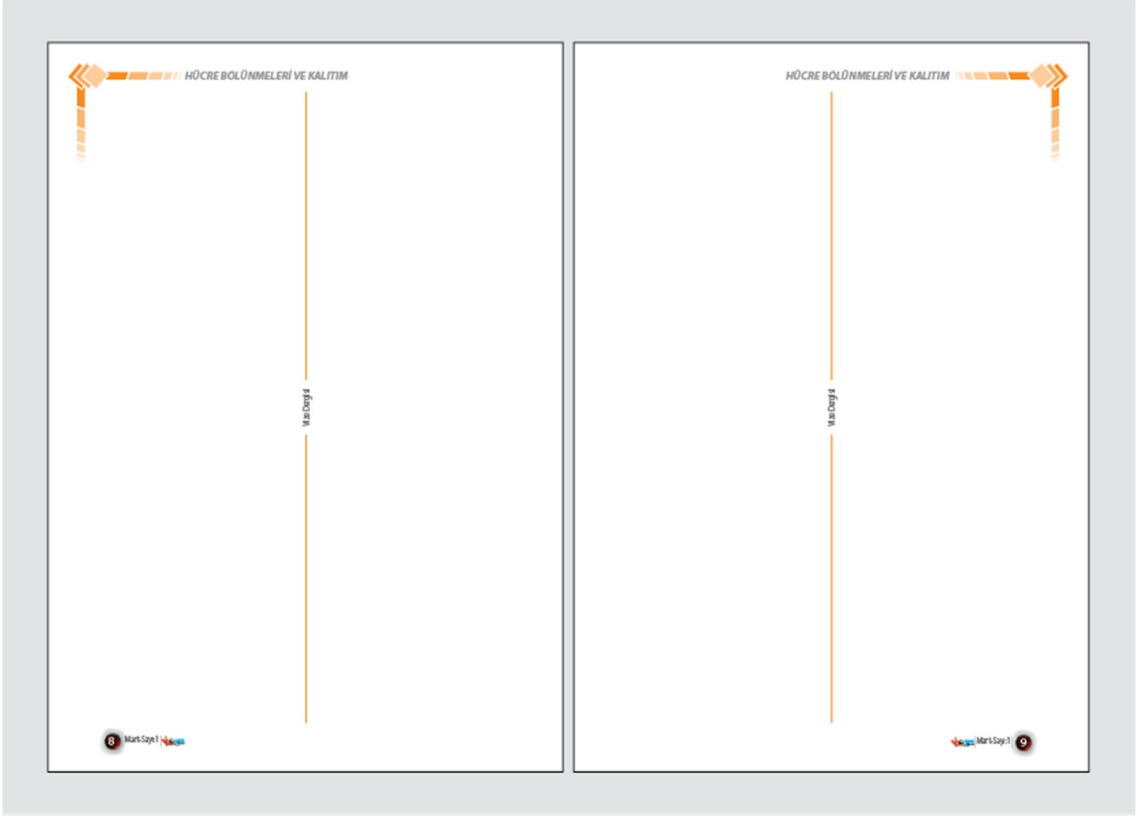
Şekil 5.13. A master matematik sayfası

Şekil 5.14. B master matematik sayfası

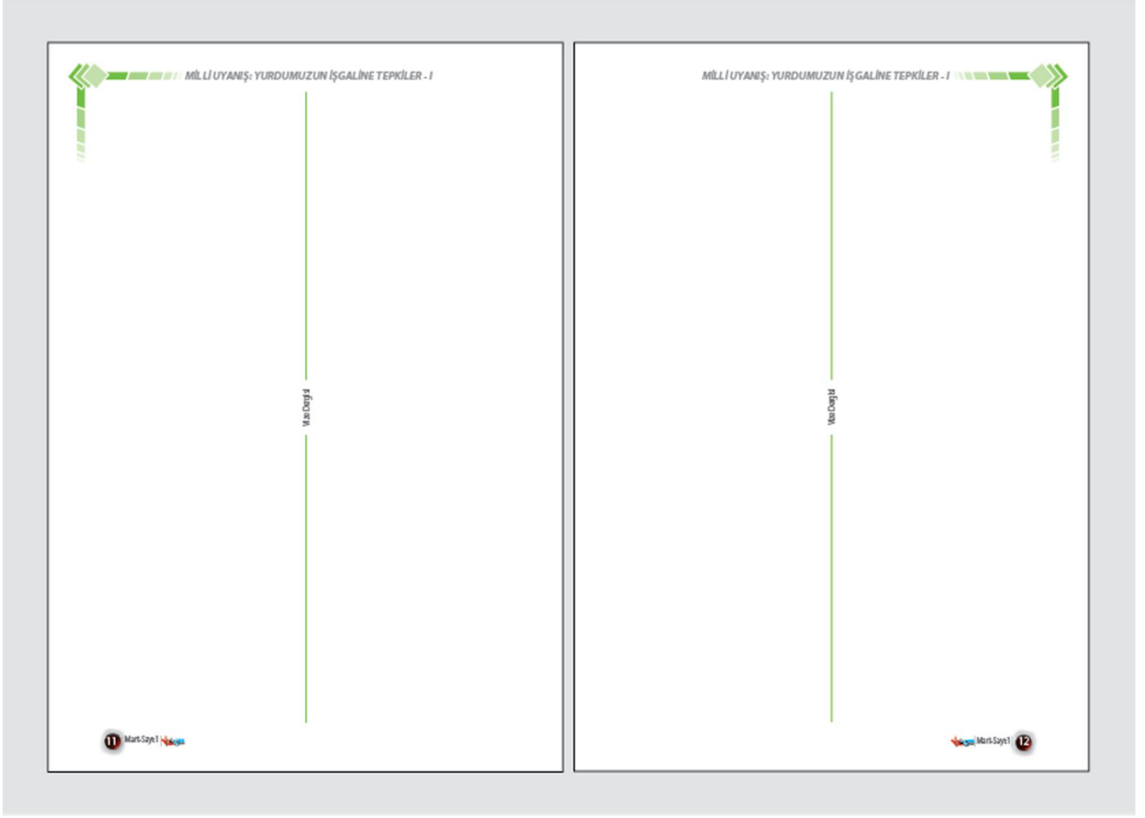
Şekil 5.15. A master fen ve teknoloji sayfası

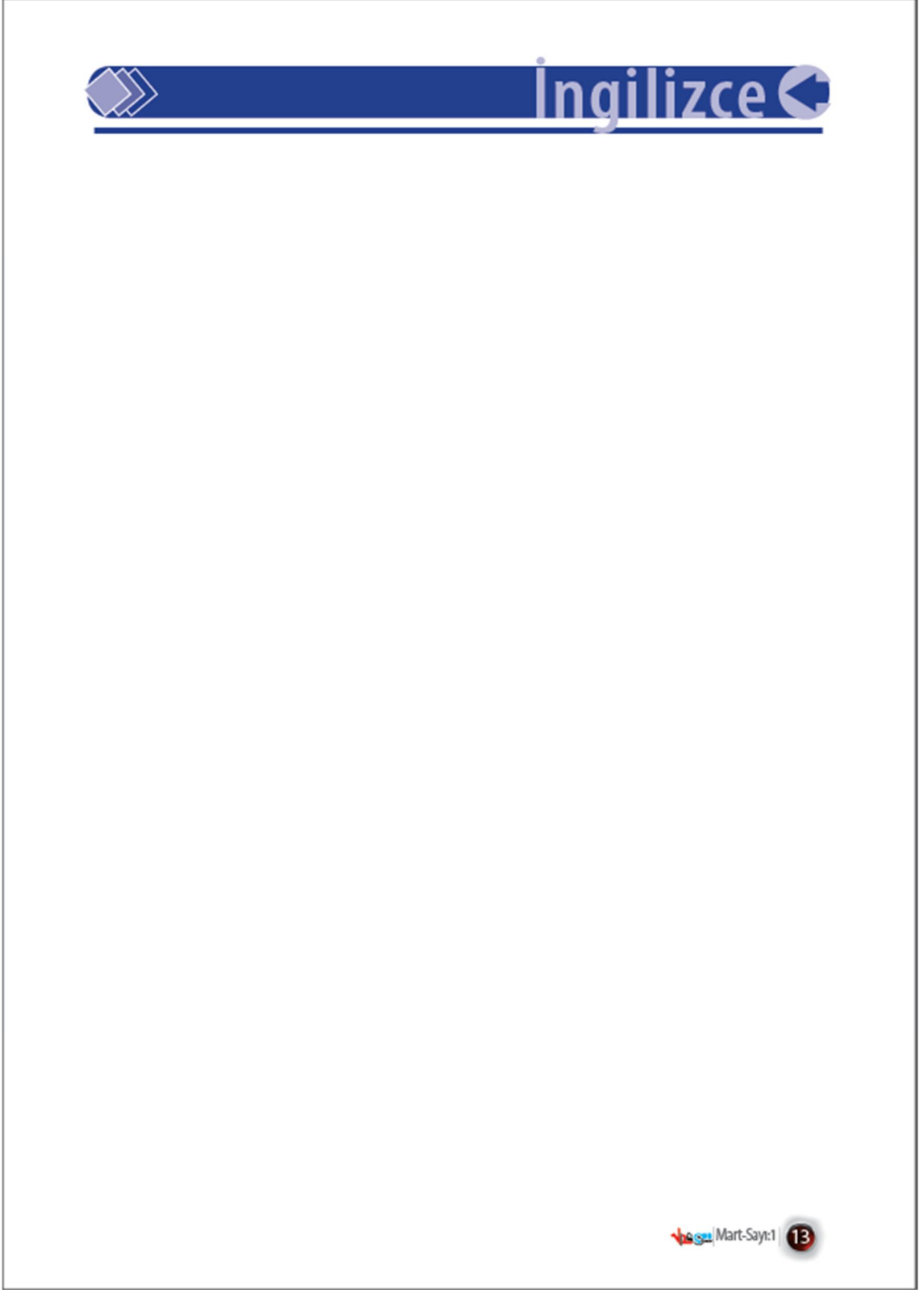
Şekil 5.16. B master fen ve teknoloji sayfası

Şekil 5.17. A master sosyal bilgiler sayfası

Şekil 5.18. B master sosyal bilgiler sayfası

Şekil 5.19. A master İngilizce sayfası

Şekil 5.20. B master İngilizce sayfası

5.6.6. Dergi sayfa tasarım analizi

Derslere Göre Kullanılan Renkler:

Türkçe: Kırmızı, Yeşil, Mor

Matematik: Mavi, Magenta, Yeşil

Fen ve Teknoloji: Turuncu, Mavi, Yeşil

Sosyal Bilgiler: Yeşil, Turuncu, Mor

Renklerin Dergi Bölümlerine Uygunluğu: Kullanılan renkler tamamen derslerin insanların zihninde uyandırdığı anlamlandırmaya yönelik yapılmıştır. Bütünsel olarak bir denge oluşturulmuş, beyaz boşluklar ise ifadeci bir anlam kazanmıştır.

Renk çevreyle birlikte algılanan bir olgudur. Bu nedenledir ki, bilgi ve iletişim boyutunda doğal - yapay çevreyi anlamak ve ilişkide bulunmak kesin gerekliliktir. Renkler görsel, duyuşsal, bilgisel, estetik, sembolik ve psikolojik etkileri bünyelerinde

barındırırlar. Renkler farklı dalga boylarına sahiptir. Duygusal algıyı etkileyen renkleri kullanarak yaşamı kolaylaştırmak giderek yaygınlaşmıştır. Çevremizde en büyük yardımı, duyuşsal algıyı etkileyen ve hızlı algılamaya neden olan, bilgi iletişiminde etkin olan renkler ve onların oluşturduğu işarelerden alırız (Ketenci; Bilgili, 2006:195-197).

Renkler seçilirken ürünün özellikleri, hedef kitlenin renk tercihleri ve iletilmek istenen mesajın içeriği dikkate alınmaktadır. Çocuklara, gençlere ve yetişkinlere hitap eden renkler birbirlerinden son derece farklıdır (Yücebaş, 2006: 79).

Biçim ve Renklerin Tipografi ile Olan Bütünlüğü: Biçimsel olarak sol altta sayfa numarası sayısı ve hangi aya ait olduğu verilmekle birlikte derginin logosunda orda olması sayfaya hareket getirmiştir. Sayfaların üst kısmında her dersi ifade eden renkler kullanılmıştır.

Renk, hem tipografi hem de genel olarak grafik tasarım için en önemli ve doğru kullanıldığı takdirde geniş yelyapezisi ile bakış açısını değiştirebilen, temayı yansıtabilen elemanlardan biri olarak görülebilmektedir. Basitçe açıklık ve koyuluk değerleri üzerinde üzerinde oynamak bile büyük değişikliklere sebep olabilecektir. Her rengin genel olarak kendi içinde barındırdığı özelliklerin yanısıra, sonradan kazandırılmış üzerine yüklenmiş költürlere göre bile farklılık gösterebilen çağrışımları mevcuttur. Parlak kırmızının gergin ve asabi havası ile soluk sarı ve açık yeşilin sakin ve mülayim karakteristiği, mavinin soğuk duruşu, beyazın ise saf hali onlara birer kişilik kazandırmaktadır (Keleşoğlu, 2008:52).

Tipografinin Okunurluğu/Okuturluğu: Tipografik unsurlar, tamamen okunurluğu sağlamak için uygulanmıştır. Ana başlık, ara başlık, alt başlıktan oluşan tipografik kurgu verilmek isteneni önem sırasına göre vermeyi amaçlamıştır.

Tipografinin Özgünlüğü: Tipografinin özgünlüğü dergi tasarımlarında kısıtlanmıştır. Eğitim dergiciliğinde tipografiyi sınırlandırmak anlam bütünlüğü açısından şarttır. Tasarımcı Vignelli iki ya da üç yazı karakteri kullanılmasının, bütün bir yazı katalogunun kullanılmasından çok daha iyi olduğunu, dergilerin tipografi kullanımını sınırlandırmanın önemini belirtmiştir. Tipografik sınırlama derginin kişiliğini arttırır, okuyucuya yardım eder ve derginin kimliğini kuvvetlendirir. Ortaya çıkan

benzerlikler ve farklılıklar, dergi tasarımı için büyük önem taşır. Çok fazla benzerlik gereksizdir, çok fazla farklılık ise dergiyi yok eder (Vignelli, 1992:35-36)

Görsel Denge Dikkate Alındığında Mizanpaja Verilen Önem: Sayfa mizanpajlarında bütünlük sağlanmak için sayfaların üst köşelerine konulan geometrik şekiller hem sayfanın devamı hem de sürekliliği açısından önemli olmakla birlikte bütünlük sağlamakta da etkilidir.

Estetik Değerlere Verilen Önem: Görsel olarak; boşluk-doluluk dengesi, renk dengesi ve sayfa düzenlemelerinin sahip olduğu üslup ile estetik bir anlatım kazanmıştır.

Tasarımın Öğrenci Üzerindeki Etkisi: Bu çalışmada amaçlanan öğrencilerin dersleri iyi anlamalarını sağlamak kolayca bölümlendirme yapmalarını sağlamaktır. Bütün tasarım öğelerinin temelinde öğrenci psikolojisini ön planda tutarak anlamlandırmaları doğru yapabilmelerini sağlamaktır.

Dizgi Düzeni: Bu çalışma; bilinen satır ve harf espaslarını, kalıplaşmış dizgi düzenlerini tasarımın genelinde orantılı olarak kullanmaktır. Bilinen dizgi düzenleri bulunmakla birlikte yepyeni bir tarzla düzensizliğin içinde düzen ve denge oluşturarak farklı üslup kazanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İlk insanlardan bugüne sürekli bir iletişim ortamı içinde bulunulmuştur. Bu ortam içinde basılı materyallerin ve süreli yayınların büyük bir rolü olmuştur. Dergiler içinde buldukları tarihin tanıklıklarını yaparlar.

Bu doğrultuda eğitim dergilerinin etkili tasarlanma yoluyla hedef kitlelere ulaştığı düşünüldüğünde eğitim dergi tasarımlarının kusursuz olması gerekmektedir. Grafik tasarımın uygulama alanlarından olan dergicilik salt yazının, fotoğraf, illüstrasyon, resmin mekanik bir çoğaltılması değildir. Ürün olarak bakıldığında böyle bir sonucun çıkmadığı görülmektedir. Profesyonel tasarımcıların yetiştiği dönemin içinde olmamıza rağmen tasarımcıyı yayın evlerinin bünyesinde bulmak gerçekten çok zor olmuştur. Genelde tasarımcılar eğitim dergi kapaklarının tasarlanmasında çalışırlar. Bu durum kapakla iç kısımların uyumsuzluğunu ortaya çıkarmaktadır. Derginin bir bütün olarak sunulabilmesi için kapağın içindeki sayfa numarasına ve sayfa mizampajına kadar bir tasarım bütünlüğü içinde sunulması gerekmektedir.

Dergi tasarımlarının görsel bütünlük halinde olması basım ve yayımda gelişmişliğin bir göstergesidir. Görsel iletişimi sağlayan dergileri tasarlayanların tasarım eğitimi alanların olması gerekmektedir. Çağımız bilişim çağı dolayısıyla bilgisayarda program kullanmayı bilen dergi tasarımcısıym diye ortaya çıkıyorsa burada tasarım eğitimi alanlar aranmalıdır. Dergi tasarım ilkelerinin uygulanabilmesi için alanında yetkin eğitim almış tasarımcıların tasarlaması daha etkili sonuçlar ortaya çıkartacaktır.

Estetik ve teknik anlamda bir nitelik taşıması gerektiğine inandığımız dergicilik tasarlanırken yanlış anlaşılmalara yol açmayacak şekilde biçim ve içeriğiyle bütünlük oluşturulmalıdır.

Yayınevleri ve matbaalar bünyelerinde grafik tasarımcı bulundurmalıdır. Tasarımın psikolojik etkilerini yazarlarla birlikte tasarımcı kararlaştırmalı, yazı fontundan resimlemeye kadar koordineli bir çalışma sistemi içinde çalışılmalıdır.

Eğitim dergilerinin görsel iletişim ve grafik tasarımı açısından analizinin yapılması, teknik ve estetik açıdan tasarımcının önemini sağlamak tasarımın sorunsuz sonuç vermesi açısından önemlidir.

Bu araştırmada tasarım bağlamında bir eğitim dergisi öneri olarak hazırlanırken, tasarımcının çözümlenmesi gereken etmenlerde ortaya çıkarılmıştır. Özellikle ilköğretim düzeyinde olan eğitim dergi tasarımlarında tasarımcının dikkatli ve doğru tasarımı sunması gerekmektedir. Tasarımcının dergi tasarımına tasarım ilkeleri bağlamında yaklaşımı, tasarımın eksiksiz olarak tamamlanmasını sağlamaktadır. Çocuklara yönelik dergi tasarımlarında genelde, okuyucunun işini kolaylaştırmak için kurgulama ve renklerin kullanımına dikkat edilmelidir.

Kavuran'a göre; Tasarımcı ürünün tasarımını yaparken fiziksel ve psikolojik sınırlamalarla karşılaşabilir. Ama tasarım zaten sınırlar içinde yapılan bir etkinliktir. Bütün bu sınırlamalara rağmen tasarımcı, hedef kitleye ürünü doğru ve etkili bir biçimde aktarmalıdır. Tasarımın çekici olması ne kadar önemli ise, verilmesi istenen iletiyi aktarması daha önemlidir. Tasarımcı ürünü çağdaş bir beğeni anlayışı içinde sunmak durumundadır.

Bu araştırma daha nitelikli tasarımlar için gerekli olan ilkeleri ve temelleri, eğitim dergi tasarımlarına verilmesi gereken önemi, estetik ve işlevsel etkileri, grafik tasarım öğeleri ile bütünlük içinde ortaya koyan eğitim dergi tasarımları açısından iyi bir alt yapı oluşturabilecek bir doğrutuda hazırlanmaya çalışılmıştır.

Eğitim dergi tasarımlarında öğrencilerin bölümlendirmeleri hızlı ve pratik bir şekilde yapabilmesi için derslerin renklerle gruplandırılmasına olanak tanımak gerekir. Tasarım yapılırken öğrencinin işini kolaylaştırmak adına renklerle gruplandırmaya imkan verilmelidir.

Dergi tasarımlarını alanında yetkin tasarımcıların yapması gerektiği ve tasarım ilkelerinin uygulandığı bir ürün haline gelmesi hedeflenmiştir. Yazar ve tasarımcının koordineli çalışmasından hem ekonomik hem de grafik tasarım bağlamında kazanımlar elde edilecektir. Tasarımın sorunsuz olabilmesi için matbaa ustasından mücelitçisine kadar kullanılan malzemenin her bir ayağı çok önemlidir. Eğitim dergi tasarımlarında her bir kademe önem arz etmektedir, herhangi bir aksaklık tasarımın başarısız olması için yeterlidir.

Eğitim dergi tasarımlarının biçim ve içeriğiyle uyumlu olması önemlidir. Biçim ve içeriğiyle uyumlu sorunsuz bir ürün ortaya koymak için tasarımcıların daha yoğun olarak basım – yayım camiasında yer almaları gerekmektedir. Tasarımın etkili bir biçimde sunumu için eğitim dergi tasarımlarının alt yapısını hazırlamak önem arz etmektedir.

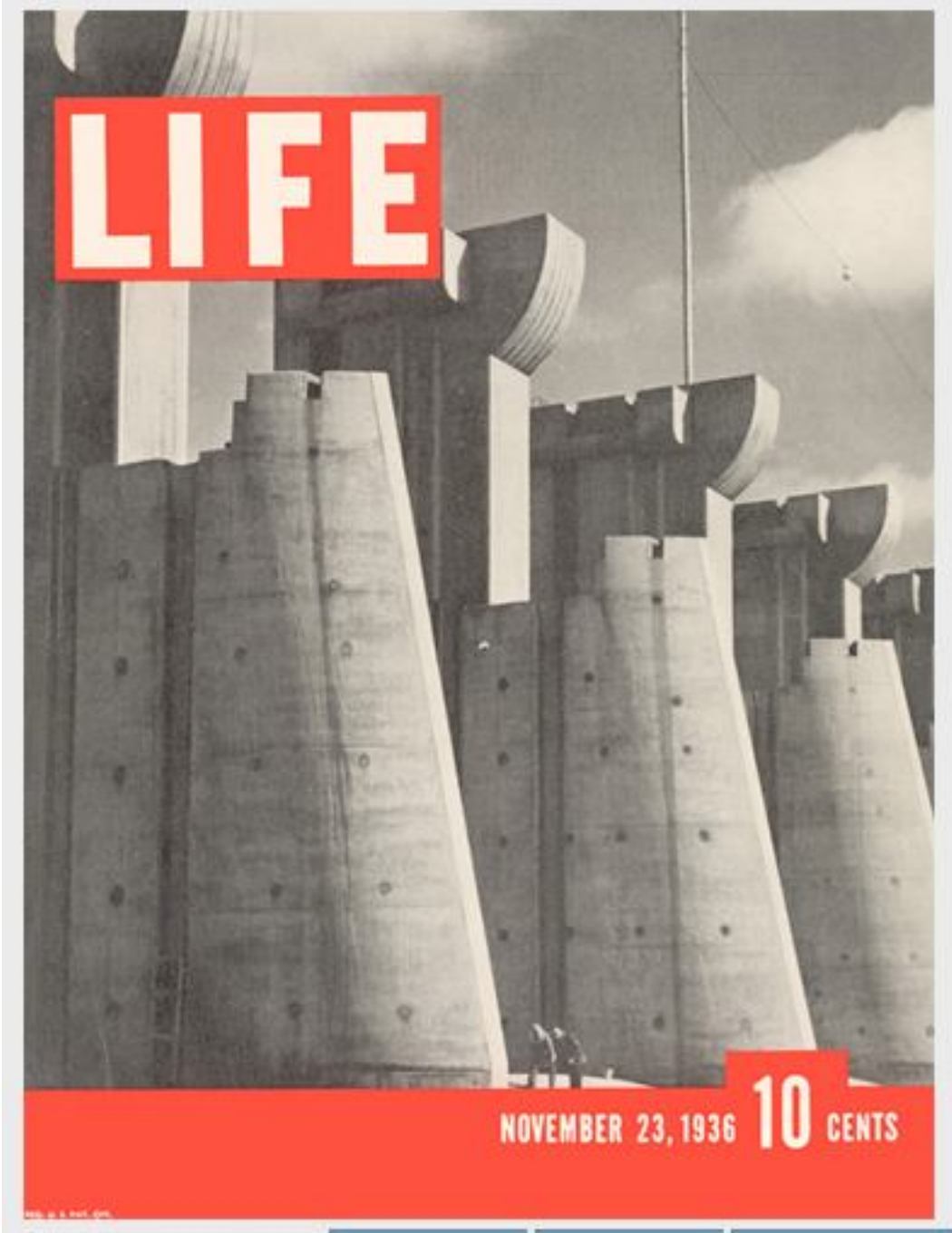
Bu araştırmada SBS eğitim dergilerinin tasarlama s¼reci ele alınmış ve gelecek adına ¼nemli bir adım olduğu sonucuna varılmıştır.

EKLER

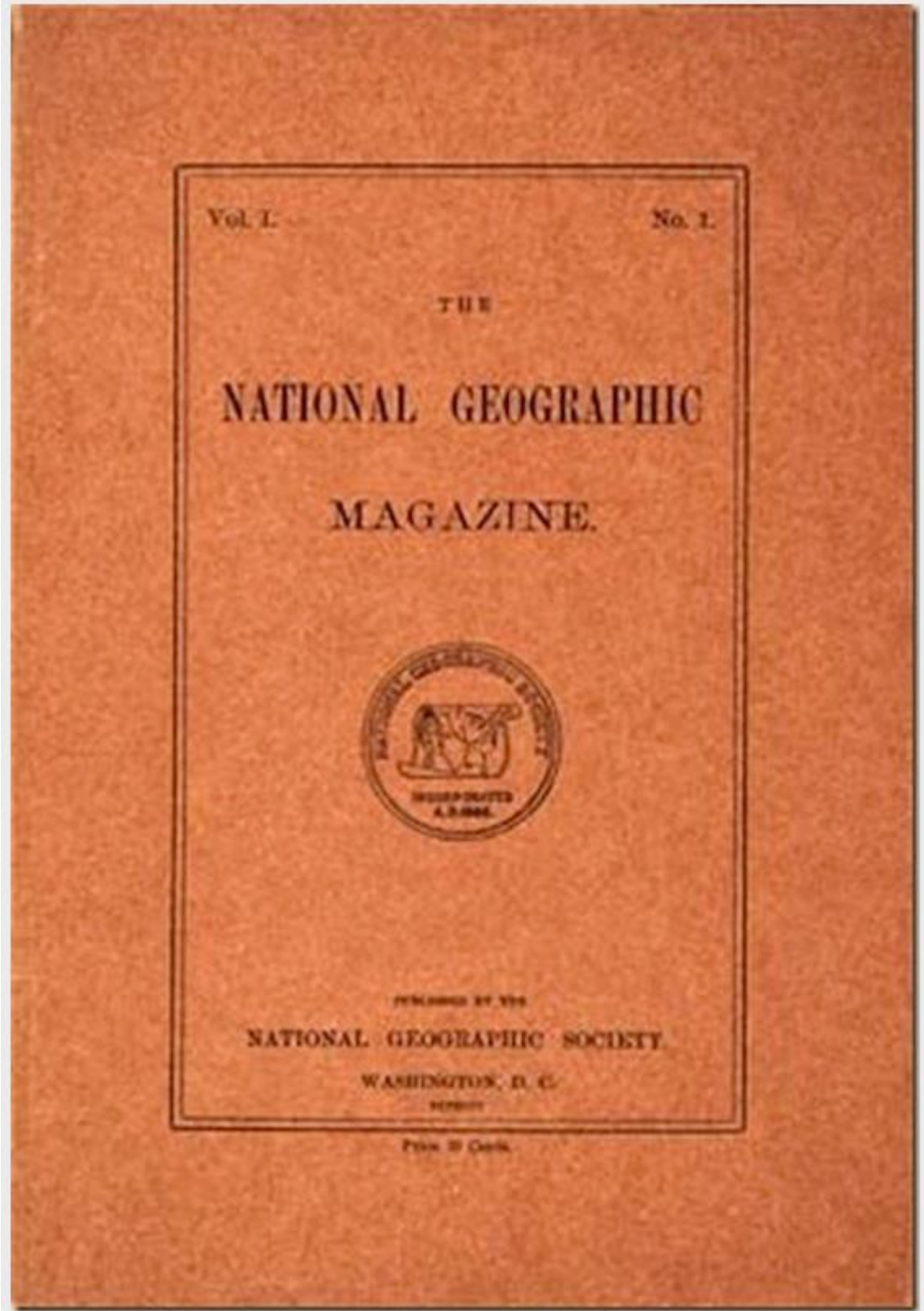
EK 1: DÜNYADAKİ DERGİLERİN İLK KAPAK ÖRNEKLERİ

(<http://amerikabulteni.com/2011/11/28/dunyaca-unlu-amerikan-dergilerinin-ilk-sayilarinin-kapaklari/>)

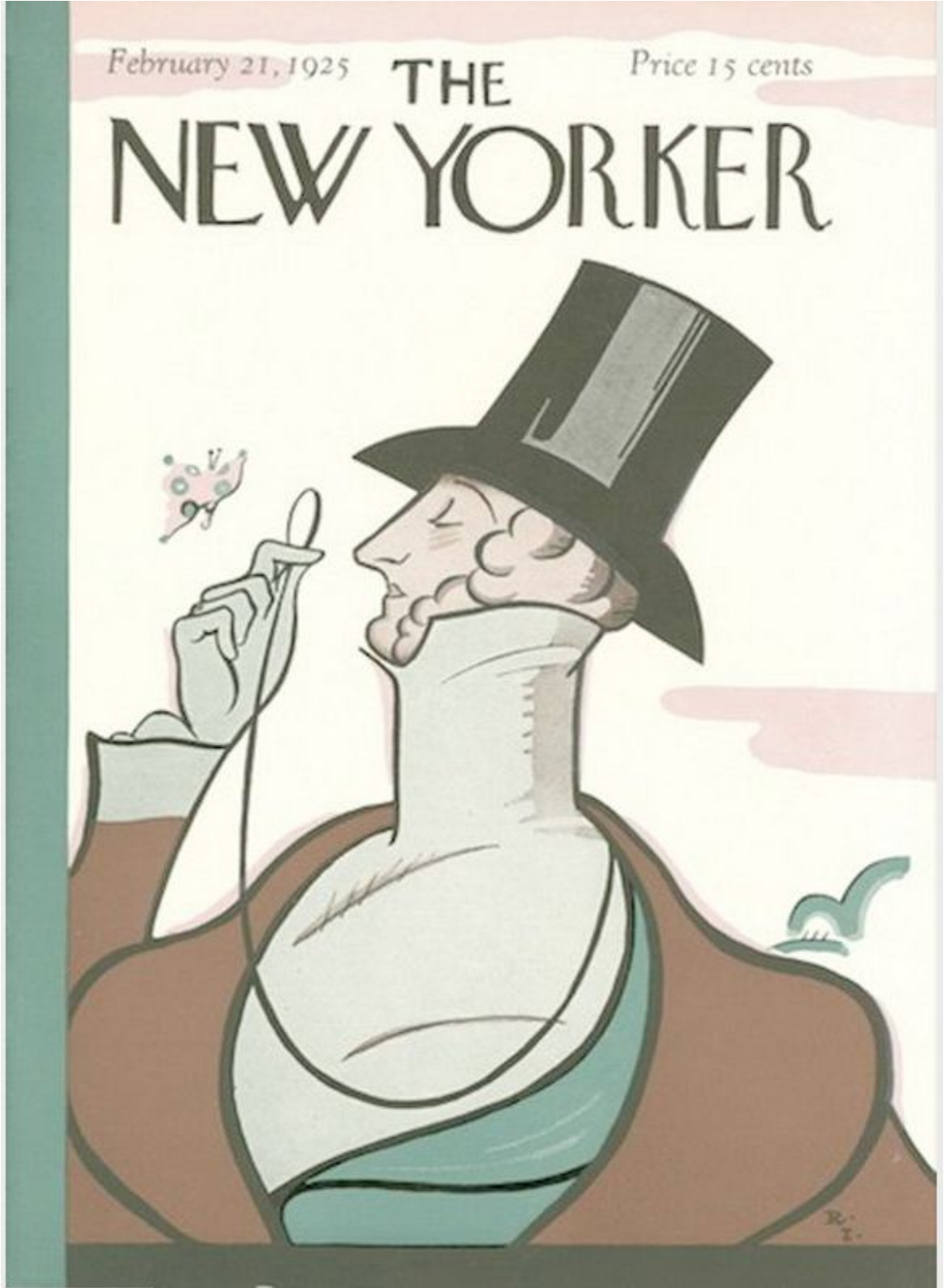
(<http://amerikabulteni.com/2011/11/28/dunyaca-unlu-amerikan-dergilerinin-ilk-sayilarinin-kapaklari/>)

(<http://amerikabulteni.com/2011/11/28/dunyaca-unlu-amerikan-dergilerinin-ilk-sayilarinin-kapaklari/>)

(<http://amerikabulteni.com/2011/11/28/dunyaca-unlu-amerikan-dergilerinin-ilk-sayilarinin-kapaklari/>)

(<http://amerikabulteni.com/2011/11/28/dunyaca-unlu-amerikan-dergilerinin-ilk-sayilarinin-kapaklari/>)

AUTUMN

Esquire

• THE QUARTERLY FOR MEN

ARTICLES
 ERNEST HEMINGWAY
 NICHOLAS MOSLEY RUTLER
 GILBERT Seldes
 KING LARDNER, JR.
 CHAL. HANSON TOWNE

FICTION
 JOHN DOS PASSOS
 WILLIAM MAFET
 MANDAL KONEFF
 MOSLEY CALLAGHAN
 ERSKINE CALDWELL
 BARNETT HANNETT
 DOUGLAS FREEMAN, JR.
 VINCENT STARBUCK

SPORTS
 BUREY JONES
 SENE FINNEY
 BENNY LEONARD
 CHARLEY PARDOCK

HYMN
 GEORGE KEE
 MONTAGUE GLASS
 GEO. L. CHAPPELL
 HARRY HERSHFIELD
 ROBERT SUCKNER
 DAVID MONROE

POETRY
 JOSEPH AUGLANDER
 A. WEISSMANN

CARTOONS
 C. ALAJALOV
 WIL. STEIG
 L. SIMMS CAMPBELL
 JOHN GROTZ
 GEORGE PETTY
 HAY KATSON
 TY MANON

PHOTOGRAPHY
 GILBERT SEHAUSEN
 PAUL TRIBLCOCK

**36 FEATURES
 IN FULL COLOR**

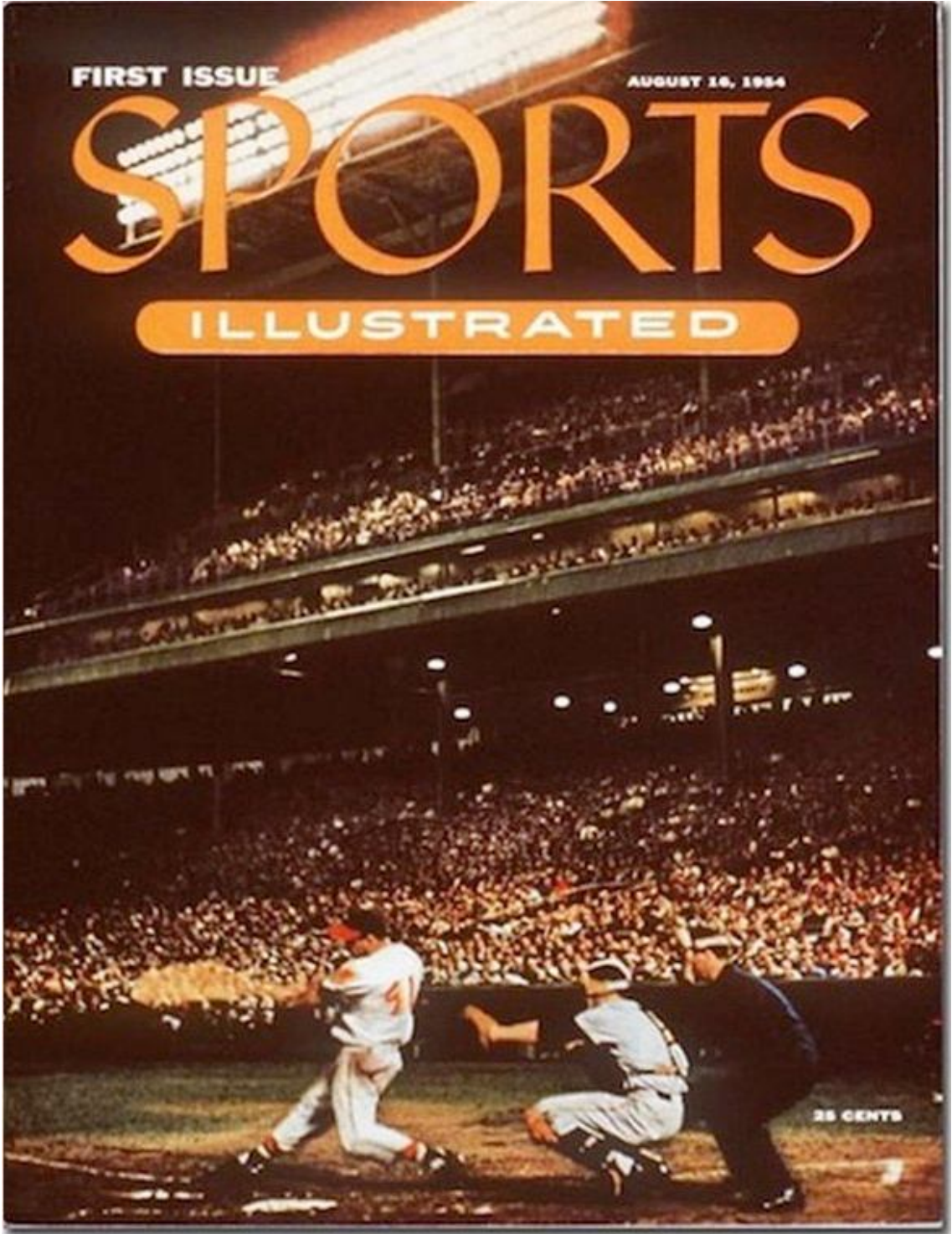
**FICTION • SPORTS • HUMOR
 CLOTHES • ART • CARTOONS**

PRICE FIFTY CENTS

(<http://amerikabulteni.com/2011/11/28/dunyaca-unlu-amerikan-dergilerinin-ilk-sayilarinin-kapaklari/>)

(<http://amerikabulteni.com/2011/11/28/dunyaca-unlu-amerikan-dergilerinin-ilk-sayilarinin-kapaklari/>)

(<http://amerikabulteni.com/2011/11/28/dunyaca-unlu-amerikan-dergilerinin-ilk-sayilarinin-kapaklari/>)

ROLLING STONE

December 6, 1967
Vol. 2, No. 2
...and more
...news and music

Tom Rounds (right) in Vietnam. He's actually John Lennon in Tom Rounds's new film, *How I Won the War*, the short-lived special preview of the month (page 18).

IN THIS ISSUE:
DECEMBER 6, 1967
...and more
...news and music

Tom Rounds Quits KFRC

Tom Rounds, KFRC Program Director, has resigned. He says that he has been out of the department since the 1965-66 season and is moving to Los Angeles to work for a television station. He says that he has been out of the department since the 1965-66 season and is moving to Los Angeles to work for a television station. He says that he has been out of the department since the 1965-66 season and is moving to Los Angeles to work for a television station.

THE HIGH COST OF MUSIC AND LOVE: WHERE'S THE MONEY FROM MONTEREY?

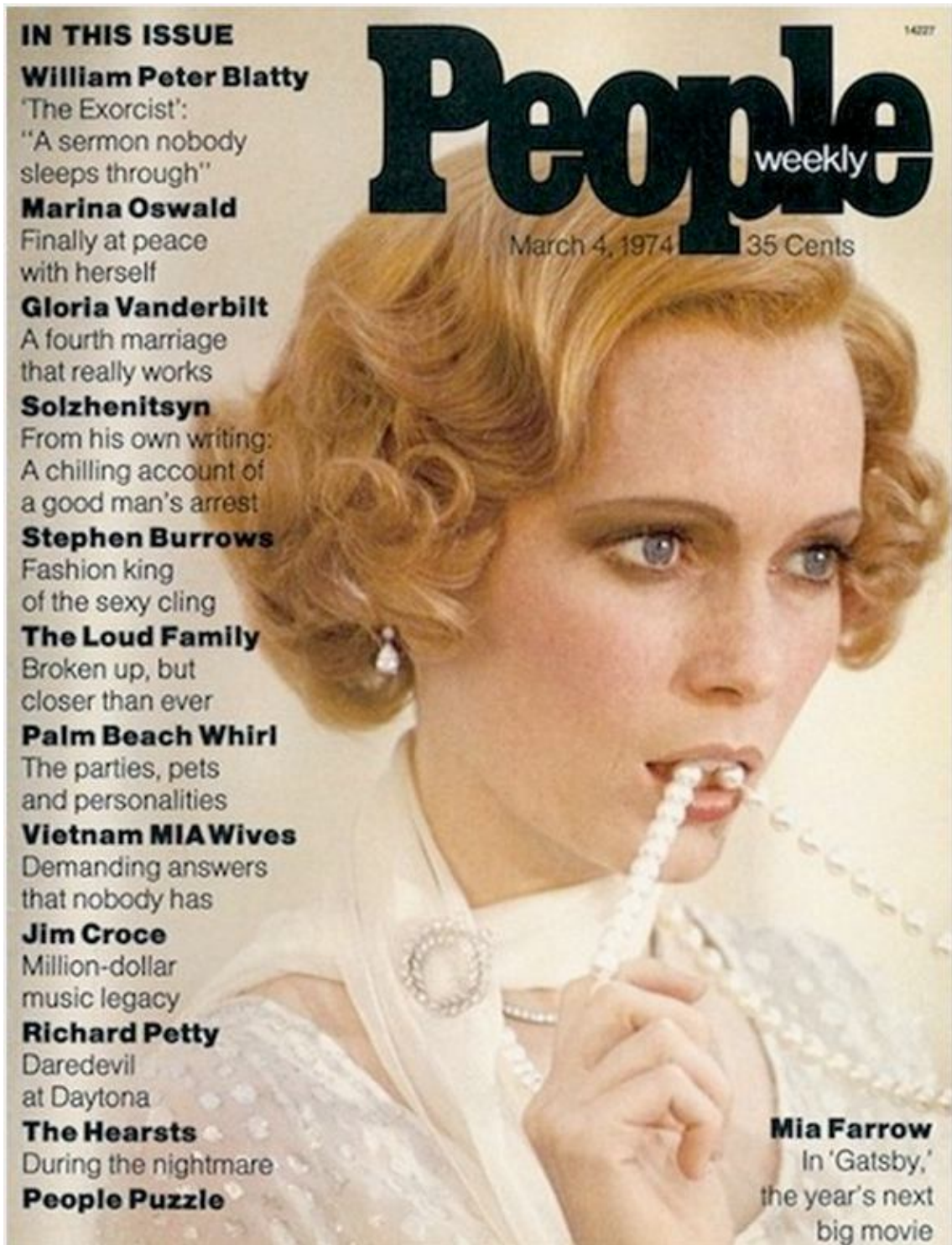
BY MICHAEL LEVIN
A record of "music, love and money" can be done for a song, says one of the men at a Los Angeles studio. The money is not in the music, but in the love. The money is not in the music, but in the love. The money is not in the music, but in the love.

...in a word, the music is not the money. The money is in the love. The money is in the love. The money is in the love. The money is in the love.

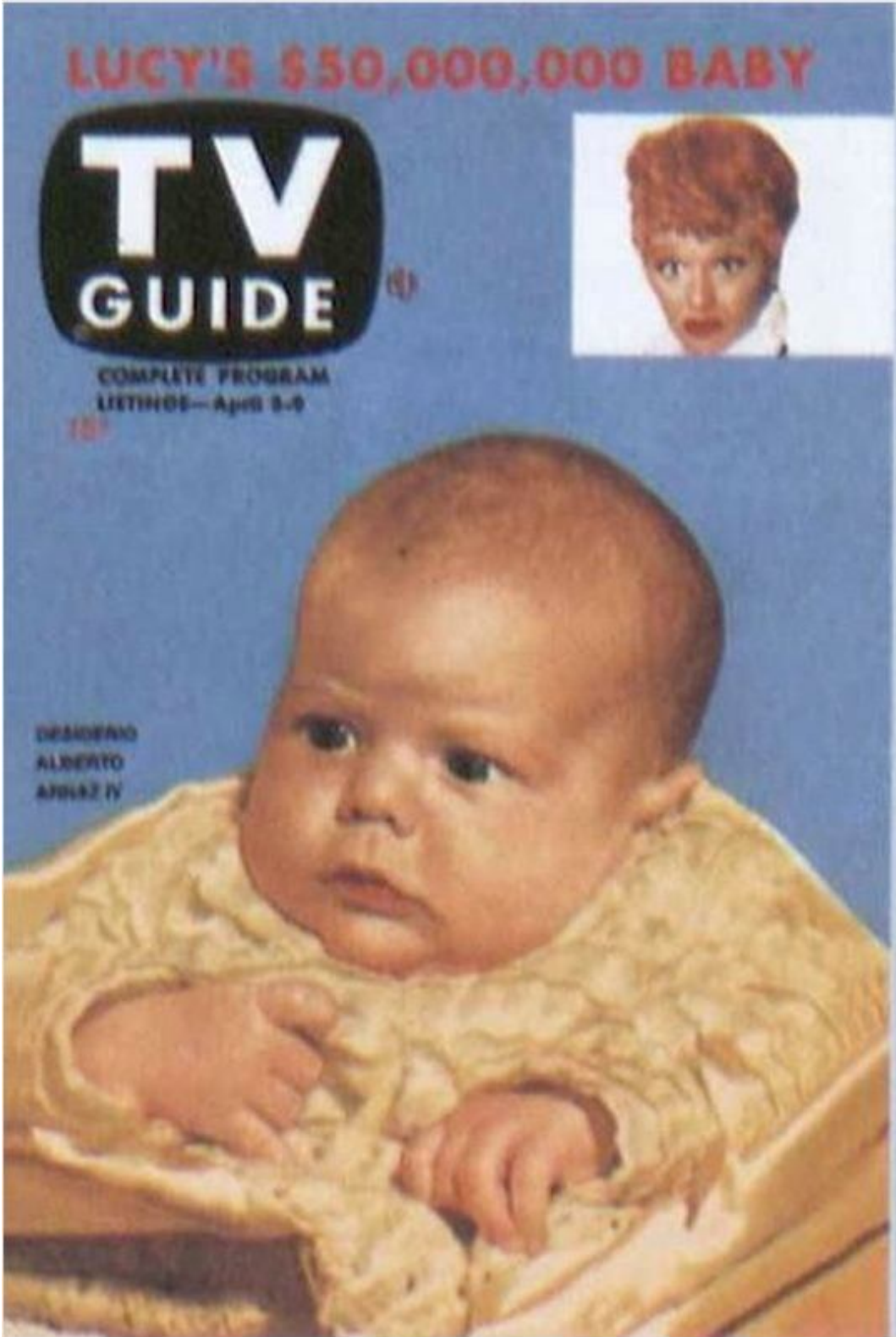
...The money is in the love. The money is in the love. The money is in the love. The money is in the love. The money is in the love.

Airplane high, but no new LP release

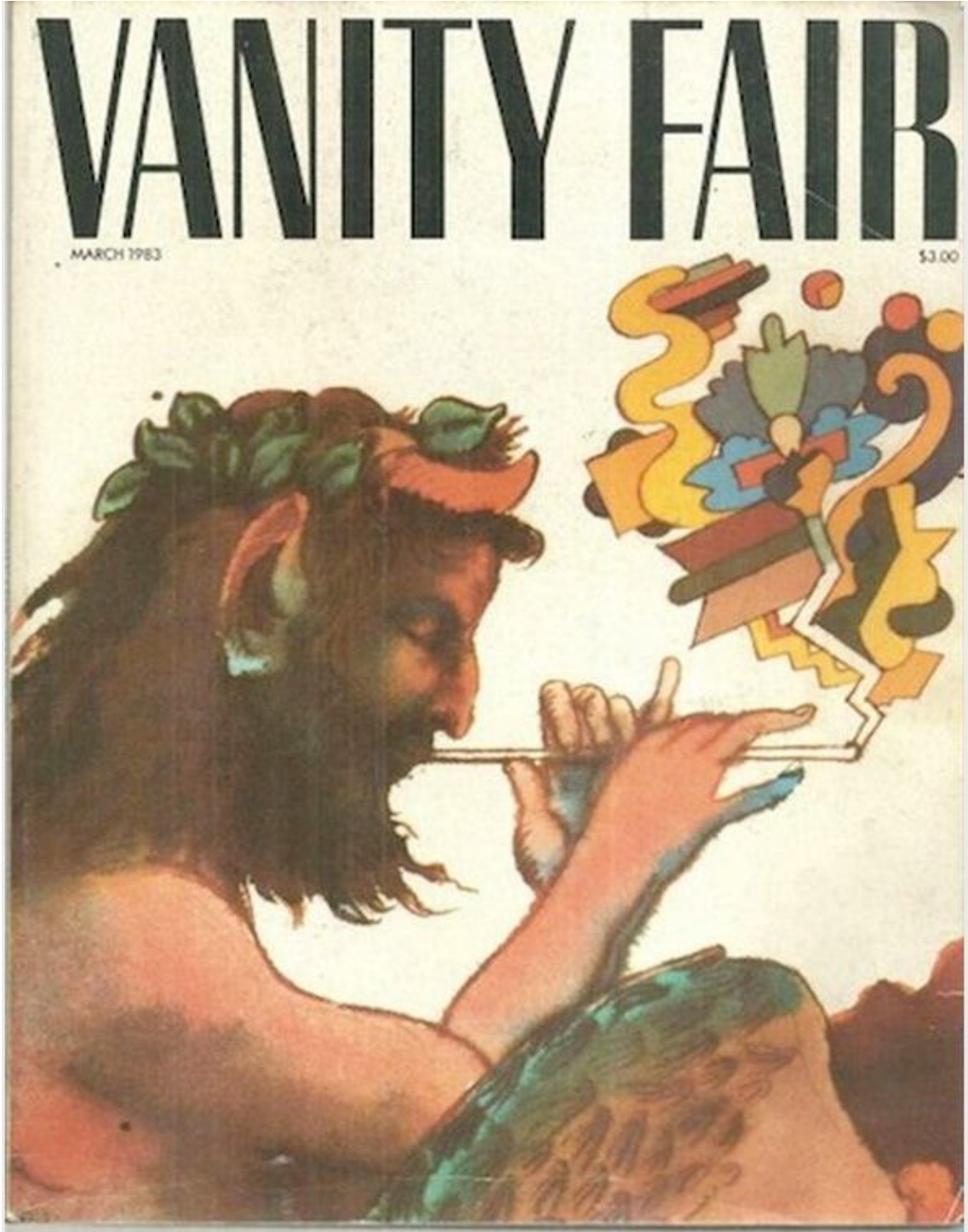
...The money is in the love. The money is in the love. The money is in the love. The money is in the love. The money is in the love.

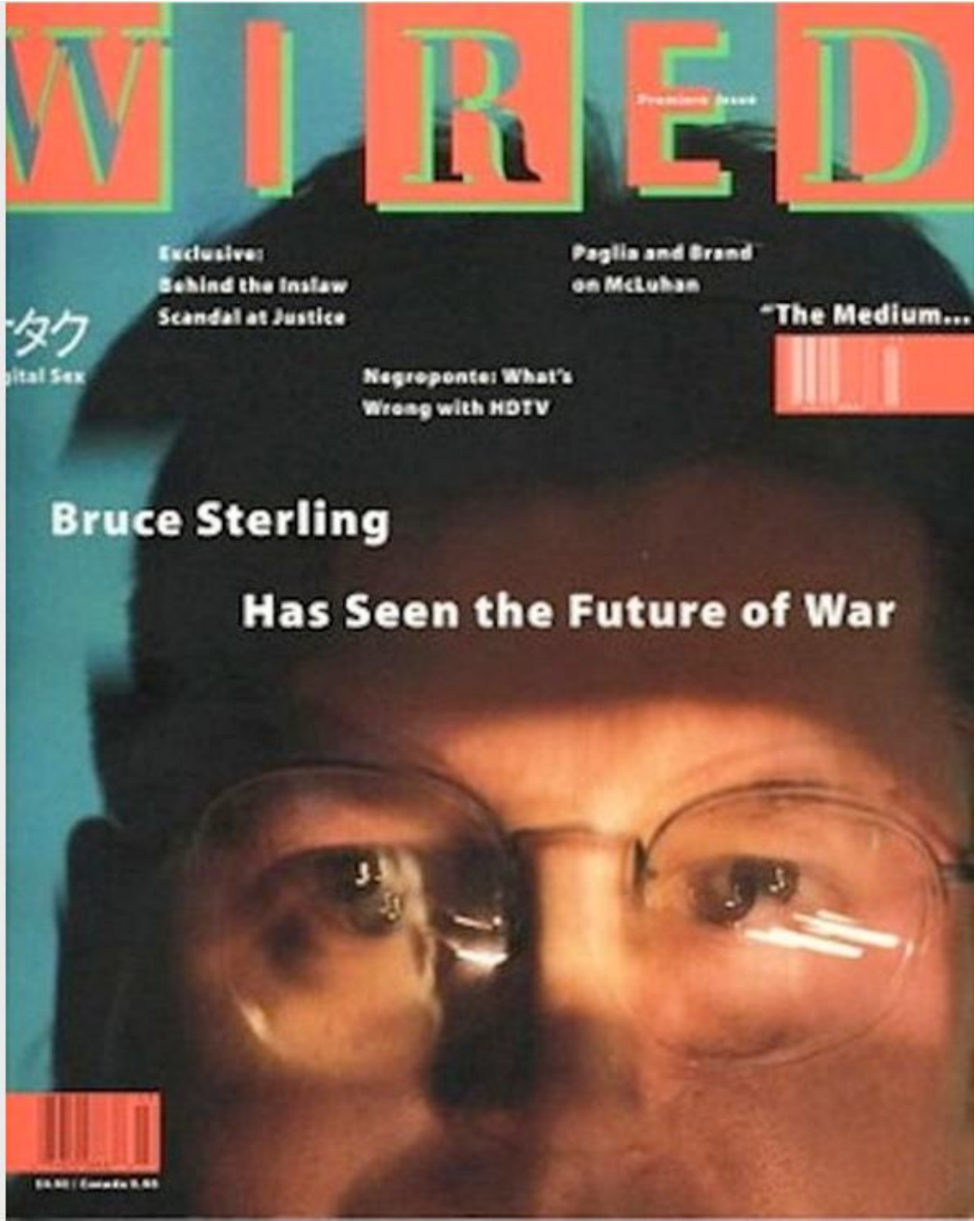
(<http://amerikabulteni.com/2011/11/28/dunyaca-unlu-amerikan-dergilerinin-ilk-sayilarinin-kapaklari/>)

(<http://amerikabulteni.com/2011/11/28/dunyaca-unlu-amerikan-dergilerinin-ilk-sayilarinin-kapaklari/>)

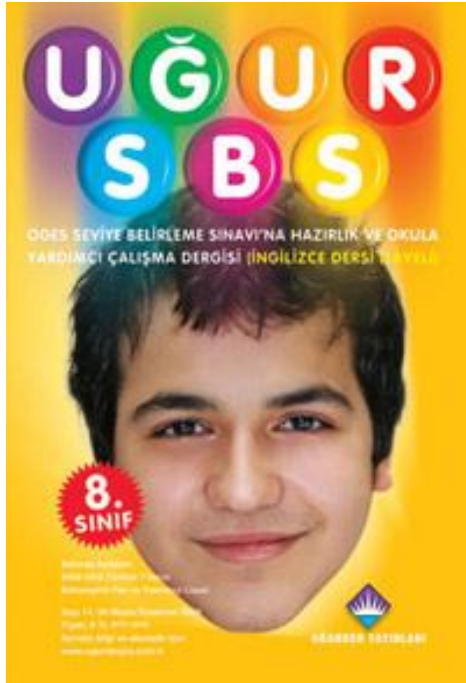

(<http://amerikabulteni.com/2011/11/28/dunyaca-unlu-amerikan-dergilerinin-ilk-sayilarinin-kapaklari/>)

(<http://amerikabulteni.com/2011/11/28/dunyaca-unlu-amerikan-dergilerinin-ilk-sayilarinin-kapaklari/>)

EK 2: SEVİYE BELİRLEME SINAVI DERGİ KAPAK ÖRNEKLERİ

Sayılar, Geometri

6.
sınıf

tudem

Yeryüzünde Yaşam

6.
sınıf

tudem

Geometri, Ölçme

8.
sınıf

tudem

KAYNAKLAR

- Ana Britannica. Cilt I. (1990). İstanbul: Ana Yayıncılık
- Ana Britannica. Cilt III. (1987). İstanbul: Ana Yayıncılık
- Ana Britannica. Cilt VII. (1987). İstanbul: Ana Yayıncılık
- Ana Britannica. Cilt X. (1987). İstanbul: Ana Yayıncılık
- Barnard M., *Sanat, Tasarım ve Görsel Kültür*, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2002.
- Becer E., "Tipografide Figür ve Görsel Hiyerarşi", *Grafik Tasarım Görsel İletişim Kültürü Dergisi*, 2007.
- Becer E., *İletişim ve Grafik Tasarım*, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997.
- Becer E., *Modern Sanat ve Yeni Tipografi*, Dost Kitabevi, Ankara, 2007.
- Bektaş D., *Çağdaş Grafik Tasarımın Gelişimi*.Yapı Kredi Yayınları, 1992.
- Bigelow, C., Duensing P.H., Gentry L. Fine Prim Magazine on Type and Typography, Bedford Arts, San Francisco, 1989.
- Binbaşoğlu C., *Endüstri Psikolojisi*, Kadioğlu Matbaası, Ankara, 1992.
- Carter, R., Experimental Typography, Watson Guptill New York 1997.
- Elden, M., Reklam ve Reklamcılık, İstanbul, Say Yayınları, 2009.
- Elden, M., Reklam Yazarlığı, İstanbul, İletişim Ltd. Yayınları, 2009.
- Erden, M. Çetin, "Grafik Tasarım ve Uygulamaların İncelenmesi", Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Genç A. ve Sipahioğlu A., *Görsel Algılama Sanatta Yaratıcı Süreç*, Sergi Yayınevi, İzmir, 1990.
- Georges J., *Yazı İnsanlığın Belleği*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2004.
- Gombrich E. H., *Sanatın Öyküsü*, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1993.
- İçel K., *Kitle Haberleşme Hukuku*, İstanbul, 2012.
- İstek, R., *Görsel İletişimde Tipografi ve Sayfa Düzeni*, Pusula Yayıncılık ve İletişim Ltd. Yayınları, 2004.

- Jones T. F., "Yazı Karakteri Üzerine Denemeler". *Grafik Tasarım Görsel İletişim Kültürü Dergisi*. 2007.
- Kabacalı A., *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa Basın ve Yayın*, Litaretür Yayıncılık, İstanbul, 2000.
- Karaduman B., *Bir Derginin Görsel Kimlik Tasarımında Biçim ve İçerik İlişkisi Açısından Tipografinin Önemi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 2007.
- Karasar N., *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*, Nobel Yayınları. 2004.
- Karasar N., *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayınları, 2005.
- Kavuran T., *Kitapların Grafik Ürün Olarak Tasarlanma Gerekliliği ve Şiir Kitalarında Tasarımın Önemi* (İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), 1998.
- Keleşoğlu B., *Grafik Tasarımda Tipografinin Sesi, Sesin Tipografisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 2008.
- Ketenci H. F. ve Bilgili C., *Yongaların 1000 Yıllık Gizemli Dansı Görsel İletişim ve Grafik Tasarımı*, Beta Yayınları, Ankara, 2006.
- Ketenci H. F., *Sayfa Tasarımı Sayfa Düzeni Mizanpaj*, Tasarım Dersi Ders Notları, 2008.
- Kiliçkaya E. E., *Grafik Tasarımda Görünmeyen Çoğunluk, Beyaz Boşluklar*: (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 2007.
- Özdemir M., *1980'lerde Türkiye'de Haftalık Haber Dergiciliği*, Nokta Dergisi Örneği: (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 1992).
- Sarıkavak N. K., *Çağdaş Tipografinin Temelleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2004.
- Tepecik A., *Grafik Sanatlar*, Detay Ofset, Ankara, 2002.
- Tuncay A. M., *Dergi Tasarımı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 1998.
- Twemlow A., *Grafik Tasarım Ne İçindir*, Yem Yayınları, İstanbul, 2001.
- Uçar T. F., *Görsel İletişim ve Grafik Tasarım*, İnkılap Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş Yayınları, İstanbul, 2004.
- Vural A., *Adım Adım Yayıncılık*, Kelebek Yayıncılık, İstanbul, 2009.

Vignelli M., “Der Raster”. Graphis Magazindesign 1. Graphis Verlag AG, Zürich, 1992.

Weill A., *Grafik Tasarım*, Yapı Kredi Yayınları, 2009.

Yalçın A. ve Aytas G., *Çocuk Edebiyatı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2008.

Yılmaz M. K. ve Tutar H., *Genel İletişim*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2002.

Yücebaş Ç., *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, 2006.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR:

www.mimdap.org/??=9147, 2010.

http://en.wikipedia.org/wiki/Visual_communication, 2012.

<http://www.uludagsozluk.com/k/g%C3%B6rsel-ileti%C5%9Fim/>, 2013.

http://makinecim.com/bilgi_5613_REKLM-ve-TASARIM), 2006

<http://www.idstyle.com/safari/egypt/hieroglyphics-table.jpg>,2009

<http://www.mimaristil.com/gorsel-almi-ve-gestalt.html>, 2009.

<http://www.mimaristil.com/gestalt-almilama-ilkeleri.html>, 2009.

http://tr.wikipedia.org/wiki/Grafik_tasar%C4%B1m. 2012.

Gültekin, <http://www.kirbas.com/index.php?id=334>, 2006.

<http://www.wikiturk.net/Madde/36819/derginintarihi>, 2010.

http://www.magazineart.org/main.php/v/massweeklies/harpersweekly/Harper_s_Weekly_+1862-09-20.jpg.html, 2011.

<http://karikaturkitapligi.net/page2.html>, 2010.

www.medyakuryazarligi.org.tr/documents/7_Unite.pdf, 2008.

<http://www.msxlab.org/forum/x-sozluk/81587-tasarim-tasarim-nedir-tasarim-hakkinda.html#ixzz25hYPSAMe>, 2007.

http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/simsek.htm, 2001.

<http://www.webhatti.com/grafik-tasarimi/612333-logo-ve-amblem-nedir.html>, 2000.

<http://amerikabulteni.com/2011/11/28/dunyaca-unlu-amerikan-dergilerinin-ilk-sayilarinin-kapaklari/>, 2011.

<http://magazinehistory.blogspot.com>, 2010.

http://graphicdesign.about.com/od/layout/a/grid_system.htm, 2013.

http://en.wikipedia.org/wiki/Graphic_design: 2013.

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Tipografi>, 2012.

http://www.turkcebilgi.com/grafik_tasar%C4%B1m/ansiklopedi, 2004.

<http://www.zoque.net/makaleler/11594-amblem-logo-marka-renk/>, 2000.

ÖZGEÇMİŞ

Elazığ ilinde 1978 yılında dünyaya geldim. İlk ve orta öğrenimimi Elazığ'da tamamladıktan sonra 1999 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik bölümüne girdim. Grafik bölümünden bölüm 1.si olarak mezun oldum.

Eğitimim boyunca çeşitli alanlarda sanatsal çalışmalarda bulundum ve ilk kişisel sergimi, 2004 Nisan'ında Elazığ Data English Dil Eğitim Dershanesi'nde açtım. Sergide ağırlıklı olarak özgün baskı, resim ve grafik çalışmalarına yer verdim.

Elazığ Kovancılar İlköğretim Okulu'nda sözleşmeli öğretmen olarak çalıştım.

Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı Basın-Yayın Şube'de vatani görevimi yerine getirdim. Askerliğim süresince "grafik tasarımcı" olarak, başta Kara Kuvvetleri dergisi olmak üzere Kara Kuvvetlerinin çeşitli basım-yayım işlerinin uygulamalarını üstlendim.

İstanbul Final Yayıncılık Reklamcılık LTD. ŞTİ.'de ve aynı bünyede yer alan Hedef Yayıncılık'ta "grafik tasarımcı" olarak göreve başladım. Bir yıl sonra buradaki pozisyonum Grafik Tasarım Bölüm Kordinatörü oldu. Final dergilerinin iç tasarımlarını ve reklamlarının yapımını üstlendim. Bu şirketlerdeki görevimi 2012 Mayıs'ta sonlandırarak Fırat Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu Tasarım Bölümü Grafik Tasarımı Programında öğretim görevlisi olarak göreve başladım.

Akademisyenlik için düşüncelerim özetle; sanat alanında yapılan ulusal ve evrensel çalışmalar, ortaya konan özgün tasarımlar, bireylerimizin ve toplumumuzun gelişiminde büyük rol oynamaktadır. Çağdaş uygarlık düzeyinde yer almanın ve daima ileri gitmenin ilk ve en önemli koşulu "üretmek"tir. Bu gerçeği özümseyen, ülkemizde sanatın ve sanatçının evrensel temellerde gelişmesinde son derece önemli bir rol oynayan akademik sanat camiasında yer almanın, kendi eğitim ve sanat yaşamım için önemli bir dönüm noktası teşkil ettiğine inanmaktayım.